1870

1970

Дорогие товарищи!

Мы с большим удовлетворением узнали о почине работников Венгерского телеграфного агентства, решивших выпустить в честь 25-й годовщины освобождения своей родины и 100-летия со дня рождения В.И.Ленина в рамках коммунистического субботника Сборник статей о жизни и деятельности Ленина.

В дни, когда все прогрессивное человечество готовится отметить ленинский юбилей, ваша книга, повествующая о жизненном пути создателя первого в мире социалистического государства, явится вкладом в дело пропаганды бессмертных ленинских идей, в дело дружбы народов Советского Союза и Венгерской Народной Республики.

Прошу передать работникам МТИ братский привет и пожелания дальнейших успехов в их большой и нужной деятельности.

Академик П.Н.Федосеев,
Председатель Центрального Правления
Общества советско-венгерской дружбы,
директор Института марксизма-ленинизма
при ЦК КПСС

Kedves Elvtársak!

Nagy örömmel értesültünk a Magyar Távirati Iroda dolgozóinak arról a kezdeményezéséről, hogy hazájuk felszabaditásának 25. és V. I. Lenin születésének 100. évfordulója tiszteletére kommunista szombat keretében cikkgyüjteményt adnak ki Lenin életéről és tevékenységéről.

Azokban a napokban, amikor az egész haladó emberiség a leninijubileum megünneplésére készülődik, a világ első szocialista állama megalapitójának életutját ismertető könyvük hozzájárul a halhatatlan lenini eszmék hirdetéséhez, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népeinek barátságához.

Testvéri üdvözletemet küldöm az MTI dolgozóinak, további sikereket kivánok nagy és nélkülözhetetlen munkájukhoz.

P.N. Fedoszejev akadémikus,
a Szovjet-Magyar Baráti Társaság Központi Vezetőségének elnöke, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága Marxizmus-Leninizmus Intézetének igazgatója

Az egész magyar társadalom készül a nagy ünnepre, Lenin születésének 100. évfordulójára.

Lenin a miénk is, a magyar népé. Ismerjük, tiszteljük, szeretjük és a Szovjetunió népeivel együtt ünnepeljük jubileumát.

A magyar nép több mint félévszázaddal ezelőtt találkozott Leninnel. Nem egy-két magyar ember találkozott vele, hanem valóban a magyar nép. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után több mint százezer magyar internacionalista állt be Lenin hadseregébe. A Magyar-Szovjet Baráti Társaság Országos Elnökségének ma is van olyan tagja, aki 1917-ben fegyverrel állt őrt Lenin dolgozószobája előtt és beszélt Leninnel.

Nagy örömmel értesültem az MTI dolgozóinak szép vállalásáról, hogy önkéntes kommunista szombat keretében külön kiadványt adnak ajándékként Lenin életéről és eszméinek megvalósulásáról.

Mint egy napilap főszerkesztője és a Magyar-Szovjet Baráti Társaság elnöke köszönöm ezt a nagy segitséget ünnepi munkánkhoz.

Mihályfi Ernő

LENIN ÉS MAGYARORSZÁG

"MEG KELL IRNI UJRA ÉS UJRA"

AZ ELSŐ VERSET magyar költő irta róla, szobrát először Budapesten állitották fel, arcvonásait a világon elsőként magyar müvész álmodta kartonra ugy, hogy abból győzelemre buzditó jelkép, harcba hivó, biztató plakát legyen...

IGY VOLT, de ha mindez csak legenda volna, nagyapák szép meséje, akkor is hüen tükrözné a valóságot: nem élt még ember a földön, akiről olyan melegen, az emberi sziv legmélyéről emlékeznének meg az emberek százmilliói szerte a világon, mint Leninről, arról a Leninről, aki minden tettében tiltakozott az ellen, hogy személyében kivételezett legyen, irtózott az ünneplestől, hiszen gyökeresen ki akarta irtani a nemzedékek vérébe rögződött alázatot, bálványimádást. A magánéletben és a közéletben egyaránt mély ellenszenvvel viseltetett minden iránt, ami frázisszerü, fölfujt, vagy tulhajtott. Mégis róla szólva, róla emlékezve, alakját a magyar nép tudatában elemezve, beszélnünk kell a külsőségekről is, a személyét méltató irásokról, az őt ábrázoló szobrokról, a róla szóló versekről, müvekről, mert a kép igy válik teljessé. 1919-ben a Lenin-képes plakátok, a Keleti pályaudvar előtt felállitott Lenin szobor és már a korábbi évekből a Leninhez fohászkodó vers példázata kettős: Lenin szobrot, Lenin plakátot azért készitettek először Magyarországon, mert Szovjet-Oroszországban az élő Lenin nem engedte meg, hogy személyéből kultuszt üzzenek, de emberi alakja nem egészen két évvel a Nagy Október után Magyarországon már szinte eggyé vált a forradalommal, szimbólummá nőtt. Igy volt ez azért is, mert a magyar forradalom vezetői és sok-sok harcosa, közkatonája Lenin mellett és Lenin szavára lett forradalmár. Az első világháboru ütközeteiben a magyar ezredek katonáinak tömegei estek orosz fogságba és közülük mintegy százezren csatlakoztak a proletár forradalomhoz. Tántorithatatlanul, szivósan küzdöttek, mert Lenin és munkatársai arra tanitották őket, hogy az orosz burzsoázia ellen harcolva a magyar kizsákmányolók ellen is harcolnak. Csapájev és Lazo, Frunze és Kotovszkij, Bugyonnij és Vorosilov csapataiban mindenütt ott voltak a magyar harcosok, küzdöttek Pétervár és Narva alatt, Szibériában és Közép-Ázsiában mindenütt, ahol a reakció, a fehérterror veszélyeztette az orosz proletariátus kivivott szabadságát.

SOK-SOK HŐSRŐL, egyszerü közkatonákról, tisztekről, hadvezérekről kellene beszélni, akik az orosz polgárháboruban az intervenciósok elleni küzdelemben ujra tanusitották a forradalmár magyar költő (Petőfi) szavait:
A magyar név megint szép lesz, méltó régi nagy hiréhez... E rövid vázlatos ismertetőben azonban nincs erre mód, de hogy mégsem maradjunk példa nélkül, emlitsük meg, hogy a magyar proletár-forradalom lelke, kimagasló egyénisége Kun Béla Lenin tanitványa volt és a Nagy Októberi Szocialista Forradalom idején az internacionalista forradalmárok szervezője, nevelője. Ott volt Narvánál, harcolt az eszer lázadók ellen, évekkel később pedig az intervenciósok elleni háboruban Lenin bizalmából tagja lett a Vrangel ellen harcoló DéliFront Forradalmi Katonai Tanácsának. És szóljunk még

Zalka Mátéról. Ez az önfeláldozó forradalmár tehetséges magyar iró volt az első nemzetközi ezred parancsnoka, azé az ezredé, amely a bátorság olyan csodálatos példáját mutatta, hogy parancsnokát, Zalka Mátét Lenin saját kezüleg ajándékozta meg egy aranymarkolatu tőrrel és karddal.

MINDEBBŐL természetesen adódik, hogy amikor a magyar munkásosztály is megteremtette Lenin pártját a Kommunisták Magyarországi Pártját, megvivta forradalmát, kezébe vette a hatalmat, a magyar nép szemében Lenin már több volt mint történelmi személyiség, mint cselekvő kommunista forradalmár, olyan valaki volt, amilyennek Majakovszkij látta: talán a legföldibb a Föld mindenkori lakói közül, aki azonban "a Föld egészét egyszerre fogja át", mert "látta azt, amit az idő rejteget."

ÉS SZABADJON megkockáztatni azt a véleményt, hogy nemcsak a dolgozó magyar nép zárta szivébe Lenint, hanem Lenin is ugy tekintette Magyarországot, mint Szovjet-Oroszország édes gyermekét. Nem romantikus elferditése ez a tényeknek, tudjuk, hogy Lenin a világ első szocialista államának vezetője, a Szovjetunió Kommunista Pártjának megalapitója, a kiváló gondolkodó, a lánglelkü népvezér és forradalmár, a hü internacionalista, minden tettében a dolgozók egészének érdekeiért és boldogabb életéért küzdött és az egész emberiség számára jelölte ki a fejlődés egyetlen elfogadható utját, mégis jól esik megállapitani, hogy Lenin a magyar nép, a magyar proletariátus, a magyar dolgozó parasztság helyzetével különös gonddal foglalkozott. Már 1913-ban a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme előtt négy évvel azt irta egyik müvében: "Magyarország, mint ismeretes, legközelebb van Oroszországhoz". Természetesen nem csak földrajzilag gondolta ezt. Lenin a magyarországi és oroszországi osztályerőket értékelve sok közös vonást talált. Az osztrák-magyar monarchiában a magyar munkásosztályt ne, csak "saját" burzsoáziája zsákmányolta ki, hanem a fejlettebb és erősebb osztrák tőke is. A tőkés földbirtokos kizsákmányolást sulyosbitotta a magyarokra nehezedő Habsburg elnyomás és a magyarországi nemzeti kisebbségek teljes jogfosztottsága. Az első világháboru végén a végsőkig kiéleződtek az összes fő társadalmi ellentmondások, az uralkodó osztályok pedig politikailag csődbe jutottak. A munkásosztály, a dolgozó nép egyre nagyobb tömegei az "orosz példa", a szovjetek példájának követésében keresték az utat a társadalmi felszabadulás felé. Lenin azonnal üdvözölte a magyar proletárforradalmat az Oroszországi Kommunista (b) Párt VIII. kongresszusán és megigérte, hogy az orosz munkásosztály minden erejével a Magyar Tanácsköztársaság segitségére fog sietni. Juhász Gyula, a forradalmár-lelkü magyar költő irja ekkor egyik cikkében: "Először a császárok és királyok üzentek. Többnyire háborut üzentek, halált, romlást és pusztulást. Mindent meggondoltak, mindent megfontoltak... Ma már más üzenet a fontos, az, amit a népek küldenek egymásnak. Szikratáviratok mennek egyik nép szivétől a másik nép szivéhez: örvendetes és testvéri üdvözletek. A világ proletárjai egyesülnek, hosszu küzdelmek után, győzelmes harcuk pihenőjében üzennek egymásnak. Csepel üzen Moszkvának, a kapitalizmus muníciójának egykori szállitója a moszkovita cárizmus egykori bástyájának. Itt Lenin elvtárs: üzeni a boldog szikra, amelytől forradalmi lángra gyul millió munkáslélek, és piros pünkösdje lesz a proletár világnak."

LENIN BESZÉDEIBEN igen gyakran méltatta a magyar forradalom világtörténelmi jelentőségét, örömmel nyugtázta a tanácsköztársaság

gyors sikereit, és nagy szeretettel beszélt a magyar forradalmárokról a hazai gyüléseken is. "Magyarország példája döntő lesz a proletár tömegek számára az európai proletariátus és dolgozó parasztság száná ra, mert azt bizonyitja - hangsulyozta egyik beszédében - hogy nehéz pillanatokban a szovjet hatalmon kivül senki más nem tudja kormányozni az országot. Öreg emberek azt szokták mondani: "Felnőttek a gyerekek, emberré lettek, most már meghalhatunk". Mi nem készülünk meghalni, mi haladunk a győzelem felé, de amikor olyan gyermeket látunk, mint Magyarország, ahol már szovjet hatalom van, akkor azt mondhatjuk, hogy mi már megtettük a magunkét nemcsak orosz, hanem nemzetközi méretekben is és hogy mi kibirunk minden szörnyü nehézséget csak győzelmet aratsunk."

A MAGYAR MUNKÁSOKNAK Szamuely Tibor, a magyar kommunisták egyik vezéralakja utján külön üdvözletet küldött Lenin, hangsulyozva benne, hogy a magyar proletár forradalom még a vakot is látóvá teszi. A Magyar Tanácsköztársaság győzelme nagy csapás a reformistákra, kiderült, hogy a proletárdiktatura nem orosz specialitás, hanem történelmileg szükséges, elkerülhetetlen, tehát egyetemes érvényü az egész nemzetközi munkásmozgalomra. A Magyar Tanácsköztársaság igazolta Leninnek a pártról szóló tanitását. De bebizonyitotta azt is, hogy a proletár forradalom utjai igen változatosak lehetnek és hogy a hatalom megszerzésének nem a fegyveres harc, a fegyveres felkelés az egyetlen utja.

LENIN a Tanácsköztársaság egész fennállása alatt törődött és foglalkozott a magyar problémákkal, tanácsokat adott a magyar kommunistáknak, személyesen Kun Bélának is.

AZ ISMERT történelmi okok miatt a Magyar Tanácsköztársaság elbukott, de az ellenforradalom terrorja nem tudta kitörölni a magyar munkások szivéből Lenin nevét és emlékét. A 25 éves véres ellenforradalmi Horthy korszak alatt Lenin neve a jobb jövő reményét jelentette. Lenin országának hadserege szabaditotta fel Magyarországot 1945-ben, a lenini Vörös Hadsereg szolgáltatott történelmi igazságot a magyar népnek az 1919-ben idegen fegyverekkel vérbe fojtott Magyar Tanácsköztársaságért. A felszabadulás utáni évek magyarországi tapasztalatai pedig különös élességgel világitják meg a lenini eszmék gazdag kincstárából Lenin tanitásait a proletár diktatura, a párt és a nép közötti szoros kapcsolat szükségességéről, aláhuzzák a párt egységének, eszmei tisztaságának jelentőségét. A szocializmus épitésének lenini terve, a lenini utmutatások alapvető jelentőségüek a magyar népgazdaság szocialista fejlesztésében, a társadalom szocialista átalakitásában is. A marxizmus-leninizmus által feltárt általános érvényü törvényszerüségek, s a Szovjetunió történelmi utjának tapasztalatai alapot és utmutatást adnak a magyar kommunistáknak is a szocialista épités feladatainak megoldásához. Az általános törvényszerüségek azonban mindig konkrét módon az adott történelmi korszak és a változó nemzeti környezet sajátos viszonyai között érvényesülnek. Az egyes kommunista pártok feladata éppen abban áll, hogy kövessék a lenini tanitást: "... felkutatni, tanulmányozni, megkeresni, kitalálni, felismerni minden egyes országban a nemzeti sajátosságokat, a nemzeti szempontból jellegzetes mozzanatot... az egységes nemzetközi feladat konkrét megoldására..."

A MAGYAR kommunista mozgalom történetében szembetünő, hogy amikor a párt helyesen alkalmazta Lenin tanitásait, sikereket ért el, amikor viszont elméletben vagy gyakorlatban eltér a tanácsoktól, kudarcok érték. A teljes tanitás alkalmazásának elvénél azonban természetesen mindig figyelembe kell venni a konkrét helyzetet, hiszen Lenin arra is tanitott: "minden absztrakt igazság frázis lesz, ha bármely tetszőleges konkrét helyzetre alkalmazzák". A M i a t e e n d ő? nemcsak szimbólikus cime lehetne Lenin egész irói produkciójának, hanem magának a münek alapgondolata is, mintegy előrebocsátott összegezése Lenin egész világszemléletének. És hogy mi a teendő Magyarországon Lenin müveit tanulmányozva, azt természetesen néhány sorban nem lehet kifejteni, annyi azonban bizonyos, hogy ma, a mai konkrét helyzetben a magyar nép száámára talán a legizgalmasabbak, a legidőszerübbek azok a lenini tanitások, amelyek a nyilt politikai harc utáni korszak gazdasági kérdéseivel foglalkoznak. Leninnek a forradalom utáni években papirra vetett gondolataiban sorra találkozunk olyan fogalmakkal, amelyek mai gazdaságirányitásunkban szerepet játszanak, mint a fegyelmezett és eredményes munkáért való felelősség, az érdekeltség, a piac törvényeinek, az áru és pénzgazdálkodás szabályainak alkalmazása, a jövedelmezőségre, nyereséges gazdálkodásra törekvés stb., másfelől az esetenkénti érdekellentétek feloldására a kollektiv szerződések. Persze idegen volna a lenini szellemtől az afféle dogmatizmus, amely puszta igazolásul keresné e fogalmi találkozásokat Lenin gondolatai és korunk között. Az a tanulságos, ahogyan ő a marxizmus alapjáról, széleskörü gazdasági és társadalmi ismeretek - ezen belül a sok népből és sokféle rétegből szerveződő oroszországi társadalom hagyományainak ismerete birtokában az uj helyzetben megoldási elveket k e r e s e t t, ahogyan m e g v á l a s z t o t t a - és szükség szerint változtatta - az eszközöket. Ezzel ujat is alkotott.

A SZÁZAD, amelyben élünk, Lenin nevét viseli homlokán. Azt mondjuk rá: Lenini kor, hiszen Vlagyimir Iljics forradalommal iratkozott fel lapjaira már a legelején és később maradandó győztes forradalmat szervezett és vezetett. Fölforgatta az egész világot, hogy uj rend teremtődjék benne. És azóta is itt munkál századunkban emlékével, emberségével, hatalmas politikai és szellemi örökségével. Ma is őt idézzük, őt hivjuk - mint forrást, tanut, birót és utmutatót - ha a kor ujabb kérdéseire keresünk feleletet.

MAGYARORSZÁGON még a Horthy korszak éveiben is az üldöztetések ellenére is a magyar nép legjobb fiai minden évben megemlékeztek a lenini évfordulókról, természetes tehát, hogy a szocializmust épitő magyar nép most különös gonddal készül Lenin születésének századik évfordulójára. Marx, Engels és Lenin müvei öt és félmillió példányban forognak közkézen Magyarországon és a Lenin centenárium, s az ország felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából 260 ezer példányban jelennek meg ujabb ünnepi kiadványok. A centenáris megemlékezések természetesen nem korlátozódnak egy-két ünnepi hétre, hiszen a lenini mondanivalók magától értetődően kapcsolódnak a társadalmi, gazdasági és kulturális élet problémáihoz. Ünnepi taggyüléseken méltatják Lenin tanitásának jelentőségét, uj tudományos, irodalmi és képzőmüvészeti alkotások jelennek meg Leninről - köztük Lukács Györgynek nemzetközileg is nagy érdeklődést keltő Lenin cimü tanulmánykötete - kiállitások nyilnak, tudományos szimpóziumokat rendeznek, ezrek és ezrek utaznak a Szovjetunióba, hogy felkeressék a lenini emlékhelyeket és természetesen sor kerül nagyszabásu hivatalos állami ünnepségekre is.

SZÁZ ÉVE született Lenin és több mint félévszázada már, hogy a magyar dolgozók számára Lenin nemcsak kiváló szociológus, tanitó, forradalmár, ideológus, nemcsak az uj szocialista társadalom szervezője. Több mint fél évszázada már, hogy a magyar nép legjobbjai tudják és negyedszázad óta egyre szélesebb tömegek vallják: ember-voltunk is szebbé, igazabbá válhat a lenini példán. Ő egy nagyhatalom csucsán is olyan tudott maradni, hogy az utókor róla mintázza a kommunista embereszményt, a közösségért élő, gondolkodó, küzdő, annak céljaival és harcaival tökéletesen azonosuló ember eszményét. Ilyennek ábrázolja Lenint a róla alkotott legjobb magyar szobor Budapest szivében (Pátzay Pál alkotása), ilyennek festi le a róla szóló és példátlan sikert aratott magyar könyv a Lenin, Október (Gyurkó László müve), mert nemcsak politikusaink, hanem müvészeink, iróink is tudják, érzik: fontos korkövetelmény, hogy századunk legnagyobb zsenijét ne merevitsük szoborrá, igyekezzünk mindenki számára megőrizni az emberarcu hős történelmileg hiteles, és éppen ezért igaz, eleven arcképét a maga pátosznélkülli egyszerüségében és mégis magával ragadó monumentalitásában.

UGY ÉREZZÜK, ez Magyarországon sikerült is. A magyar dolgozók lelkében a hiteles Lenin-portré tükröződik, és éppen ez ad erőt a vezetőknek, hogy lenini szellemben vezessenek, ez sugallja a gondolatot az alkotóknak, hogy Leninnek, ennek a "legemberibb embernek" életét, mint a kortárs-költő irta: "Meg kell irni ujra és ujra".

MAGYARORSZÁG e gondolat jegyében ünnepli a centenáriumi évet, Lenin századik születésnapját.

Koncz Antal

AKI MÁSFÉL ORÁT BESZÉLGETETT LENINNEL

Nyolcvanhárom esztendős ma a magyar munkásmozgalom egyik legöregebb harcosa, az 1919-es nagy napok hajdani ifju forradalmára: Németi Lajos. Könyvkötő szakmát tanult és a nyomdához is értő ember. 1918 novemberében egyik alapitó tagja volt a Kommunisták Magyarországi Pártjának. Az Üllői uti lakótelepen kereste fel a riporter.

Dokumentumfilm pontosságával-hitelességével pergeti vissza az emlékezés fonalát addig a percig, amikor a Kremlben kinyilott egy dolgozószoba ajtaja, s ő belépett Leninhez:

1919 februárjában a Kommunisták Magyarországi Pártjának - egy ellenforradalmi provokáció nyomán - letartóztatott vezetőihez mentem be látogatásra Budapesten a hirhedt Mosonyi utcai toloncházba. A toloncházban sinylődött akkor, más elvtársakkal együtt, a Moszkvából hazatért forradalmár, Kun Béla is. Fején brutális bántalmazásoknak, puskatusok ütlegének a nyomait viselte. Mikor megpillantott a látogatók sorában, rögtön odajött hozzám Üdvözöltük egymást, néhány közömbös szót váltottunk, s ő hirtelen otthagyott. Mialatt másokkal beszélgettem, néhány perc mulva nagy sebesen visszaérkezett Kun Béla, és széles gesztusokkal kezdett bucsuzkodni tőlem. Mindkét kezét felém nyujtotta, s közben éreztem, valamit a markomba csusztatott, egy összegyürt papirszeletet. Egyszerü cigarettapapir volt, rajta ceruzával irva ez állt: "Párthatározat. Azonnal induljon Moszkvába Lenin elvtárshoz. Számoljon be."

"Hazatérő orosz hadifogolyként" hatnapos kalandos ut után érkeztem meg Moszkvába. Már ismerős voltam ott. Ugyanis én a bolsevikok oldalán résztvettem az oroszországi polgárháboruban, a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban. Az Uralban harcoltam a fehérek ellen, s a Verhaturje kis mezővárosban éltünk a magyar hadifoglyokkal. Megalakitottuk a hadifoglyok forradalmi bizottságát, később a Vörös Gárdát. Levél jött egyszer csak Moszkvából, hogy ott megszervezi a magyar pártcsoport az első agitátortanfolyamot, s erre engem küldjenek föl. Itt ismerkedtem meg többek között KunBélával, Szamuely Tiborral, Rudnyánszki Endrével, Karikás Frigyessel - ők voltak az előadóink a tanfolyamon, amelyet a Kremlben rendeztek, közel az épületnek ahhoz a részéhez, ahol Lenin lakott.

Különös, megkapó érzés volt, hogy ahová egykor tanfolyamra jártam, oda most a Kommunisták Magyarországi Pártjának küldötteként érkeztem futárszolgálatban. A Hotel Dresden nevü épületben, annak a második emeletén müködött a szerkesztősége a "Szociális Forradalom" cimü oroszországi magyar kommunista hadifogolylapnak, amely a Magyar Tanácsköztársaság létrejöttéig jelent meg rendszeresen. Itt a szerkesztőségben találtam meg a vezető elvtársakat, s közöltem, hogy a pártom küldött Lenin elvtárshoz üzenettel és üdvözlettel. Rudnyánszki Endre vett pártfogásába. Hiremet megtelefonálta a Kremlbe, aztán autóba ültünk, s rövid idő alatt elértem utam célját.

Az épület egyik melléklépcsőjén jutottunk fel Leninhez, Kalauzom, Rudnyánszki, aki bejáratos volt ide, szélesre tárta előttem az ajtót. Beléptem Lenin szobájába. Akkori harmincéves fejemmel sok-sok álmodozásom megvalósulását jelentette ez a pillanat: szemtől-szemben Leninnel! Megilletődötten álltam. Lenin az asztalnál ült. Kevés butor volt a szobában: iróasztal, szék, s ezenkivül csupán három nádfonatu karosszék és két forgatható könyvállvány. A berendezés szigoru szerénységről árulkodott. A házigazda fürge mozdulattal kelt fel helyéről, elém sietett, kezet szoritott velem. Belémkarolt, és az egyik karosszékhez vitt.

"Szagyisz, továris Németi" - mondta és ő is leült. A következő mozdulatával odavonta maga elé jegyzettömbjét. Én pedig szótlan voltam, csak néztem Lenint. Nem tudtam erőt venni megilletődöttségemen. De az a barátságos, közvetlen hang, amellyel érdeklődni kezdett utam részletei iránt, nyomban feloldott bennem minden szorongást. Mindmáig emlékezetes emberi momentum nekem

az az érdeklődés. Felvillant bennem, hogy magának Leninnek nemcsak egy utja volt kalandos, hanem az egész élete, s tudta ő nagyon jól, mit jelent egy futárszolgálatos vállalkozás. Röviden elmondtam odaérkezésem viszontagságait.

Egykettőre észrevette Lenin, hogy én oroszul és németül keverve beszélek, méghozzá mindkét nyelven gyengén, igy hát tolmácsot hivatott. S aztán a dialógus érdemi része következett. "Kérem, elvtárs - igy Lenin -, legyen szives mondja el, de lehetőleg kronológikus sorrendben, hogy mi történt azóta Magyarországon, amióta én az Uraszov elvtárs által hozott hireket megkaptam". Ehhez csak annyit, hogy Vlagyimir Uraszov volt a magyar kommunistáktól Leninhez küldött négy hirvivő közül az első, 1918 decemberében. Utitársként, de csak utitársként én is vele voltam. Egyébként kettőnkön kivül még Rudas László és Szamuely Tibor járt küldöttként Leninnél. Körülbelül másfél órás beszámolót tartottam a KMP munkájáról, az illegális tevékenységről, a katonai szervezkedésekről, az egész magyarországi helyzetről, a kommunista vezetők letartóztatásáról, az üldöztetésekről. Végül elővettem a magammal hozott Vörös Ujságokat, a lap utolsó számait, amelyek a télikabátomba voltak bevarrva. Szétteritettem az asztalon. Mohón kapott utánuk Lenin és izgatottam forgatta a lapokat. "Béla Kun, Béla Kun...?!" Kun Béla cikkeit kereste. A cikkek ugyanis az ujságban nem voltak aláirva, én viszont tudtam, hogy melyiket ki irta, s megmutattam, ami után kutatott.

"Érdekel engem a fiatal forradalmárok véleménye" - fordult felém, s az iránt érdeklődött, milyen megbizatást kaptam én otthon a pártomtól. Előadtam, hogy vidéken, Eger városban és környékén végzek szervező és agitációs munkát. "No, akkor hallani szeretném, hogyan fogadták a maguk forradalmát a szegényparasztok. Meg tudná-e mondani, hogy körülbelül mennyi a szegényparasztok száma Magyarországon?" Azzal válaszoltam, hogy statisztikailag ezt a számot nem ismerem, de körülbelül két és fél millióra gondolok. Elmondtam, hogy a magyar szegényparasztság a föld szerelmese, s a mi mozgalmunktól, a kommunisták győzelmétől a földkérdés megoldását várják a parasztok. "Igen, igen" - mondta Lenin, s hozzátette: "Meg kell nyerni őket". Rákérdezett még arra is, hogy a magyarországi polgári forradalom következetes továbbviteléért, a proletárforradalomért vivott küzdelemben lehetséges-e, hogy együttműködjünk a Szociáldemokrata Párttal. Elgondolkozva vette tudomásul a válaszomat, hogy ebben nemigen bizhatunk.

A társalgás során szerzett pillanatnyi impressziók szinte nyomban állandósultak, és ugy él bennem ma is Lenin, mint végtelen élénk szellemü, mindent tudni akaró ember. Lankadatlan érdeklődés, a preciz - adataiban is pontos - tájékozódási igény jellemezte őt. S mindez, mikor velem beszélt, valami különleges tapintattal párosult és olyan hangnemmel, amely egyenlő rangu emberek dialógusát tükrözi. Nem tulzásként mondom a tapintatot, sőt kicsinyitő is ez a kifejezés, mert féltő gondoskodás áradt azokból a szavakból, amelyekkel Lenin utamra bocsátott: "Németi elvtárs, maga már igen fáradt lehet". Mivel nem válaszoltam semmit, a tolmáccsal behivatta Rudnyánszkit, és igy utasitotta: "Németi elvtársat orvos vizsgálja meg és két napig ne zavarják. Engedjék pihenni és lehetőleg csak két nap mulva adjon tájékoztatást a magyar elvtársak számára az ottani helyzetről".

Férfias kézfogással bucsuztunk el.

Tóth Ferenc

TALÁLKOZÁS LENIN ELVTÁRSSAL...

- Tarcsay Mihály debreceni veterán visszaemlékezéseiből -

Debrecen munkáslakta kertvárosában, a Köleséri Sámuel utca 6. számu földszintes, kertes családiházban él az immár 77 éves Tarcsay Mihály, az egyetlen élő debreceni veterán, aki részese volt annak a felemelő eseménynek, hogy találkozhatott a forradalom lánglelkü vezérével, Vlagyimir Iljics Leninnel.

A zöld farácsos keritésen fehér csengőgomb hivására tünik elő egy ősz asszony, Tarcsay Mihály felesége. A látogatót - gyakran jönnek - a kert köszmétebokrai között vezető uton kiséri a verandán át a kis családi házba.

A falon Lenin képe. Távolabb ettől egy másik keretezett kép: a moszkvai Vörös-téren veterántársai között Tarcsay Mihály. Utóbbi felvétel néhány esztendeje készült, amikor legutóljára Moszkvában járt - vendégségben. - De mikor is volt ez a ma is markáns arcu, harcos kommunista életében először Moszkvában? A válaszból szinte előtünik több mint öt évtized távlatából a kép, amikor Tarcsay Mihály magyar hadifogolyként érkezett az egyik moszkvakörnyéki városba, Borovicsibe.

-Amikor Moszkvában győzött a forradalom, akkor mi többen magyar hadifoglyok - az ottani munkások és kommunisták felvilágositó munkájának eredményeként - Moszkvába mentünk, hogy megalakitsuk a magyar hadifoglyok vörös gárdáját. Moszkvában Kun Béla és Szamuely Tibor elvtársak irányitása alatt dolgoztunk és vettünk részt a forradalmi akcióban. A postapalota elfoglalásánál is ott voltunk és harcoltunk. Ez a harc azért emlékezetes számomra, mert mellettem harcolt Horák Antal, akit ott ért a halálos golyó s mint a forradalom halottjának került neve megörökitésre a Kreml falán.

- Lenin elvtárssal 1918 tavaszán több alkalommal találkoztam. Mint a moszkvai magyar Vörös Gárda tagja egyik nap olyan feladatot kaptam többedmagammal, hogy a cári tiszti akadémia épületében, amely már a forradalmárok, a kommunisták kezén volt, őrködjek. Szolgálatom egyik szakasza este 10 órától éjjel két óráig a páncélszoba előtt volt, ahol a legbizalmasabb iratokat őriz - ték. Még tartott az őrségem, amikor a Vörös Gárda egyik parancsnoka jött egy férfivel. Szigoru parancs volt, hogy a páncélszobába nem engedhetek be senkit, csak a Vörös Gárda parancsnokait, de a parancsnok intett , és nekem félre kellett állnom. Később a parancsnok eltávozott és én fél 12-kor benéztem a szobába, hogy mit csinál ott az a civilruhás férfi. Meghökkenve láttam, hogy a kimerültségtől rádőlt az asztalra, ráhajtotta kezére a fejét és aludt. Én ekkor nem zavartam, hanem álltam az ajtóban őrséget, vigyáztam álmát. Fél kettőkor egyszercsak nyilt az ajtó, kilépett rajta, álmos szemeit megdörzsölte, széttárta karjait és nagyot nyujtózkodott. Én csak álltam, előretartottam puskámat, ő közelembe lépett, félretolta a puskát és kezet nyujtott, megköszönte őrködésemet. Azután gyorsan eltávozott. Amikor visszajött a Vörös Gárda parancsnoka s látta, hogy már nincs ott az a férfi, kérdezte tőlem, hová tünt? Mondtam, nem tudom. Akkor azt felelte, akinek álmát vigyáztam: Vlagyimir Iljics Lenin volt....

- Két-három héttel később Kun Béla elvtárs közölte velünk, hogy mennünk kell a Kremlbe őrségre, mégpedig egy gyülés alkalmából. Én ugy kerültem a gyülésterembe, hogy a feljárati résznél kellett tartózkodnom, ezt jelölték ki. Egyszercsak jött a gyülés elnöksége, lehettek vagy tizenöten, s megpillantottam köztük Lenin elvtársat. Amikor tekintetünk találkozott, ő kilépett az elnökség soraiból, odajött hozzám, megveregette a vállam, majd kezet szoritott velem, s mégegyszer megköszönte, hogy őrséget álltam akkor éjszaka. Megismert, emlékezett az első találkozásra s kedves mosollyal az arcán sietett az elnökség többi tagja után....

- Ez a két felejthetetlen találkozás több mint öt évtized után is legmaradandóbb emlékként él a szivemben. Lenint, a harcokban edzett forradalmárt még többször láttam akkortájt Moszkvában, de csak távolabbról. A két közeli személyes találkozás, őrség fáradt napja utáni éjszakán s aztán a személyes szóváltás a gyülés előtti percekben, örök emlék maradt számomra. A proletariátus győztes harcát megvivott vezér alakja ma is előttem lebeg és példaképemmé lett...

Igy vall a személyes hang őszinte varázsával idős Tarcsay Mihály veterán debreceni kommunista, azon kevesek egyike, akinek megadatott találkozni Lenin elvtárssal, s akinek mindennapjait, kis debreceni családi otthonában a forradalom emléke aranyozza be...

Oltványi Ottó

AKI LENIN CIKKEIT NYOMTATTA

A Ferencvárosban, Berzenczey utcai lakásában a 80. életéve felé közeledő Csathó Ödönnek egyik legfőbb és legkedvesebb időtöltése a munkásmozgalmi emlékek gyüjtése, rendezése. A munkásmozgalmi dokumentumok életének legfőbb eseményeivel függnek össze.

A nyugdijas nyomdász már ifju korában kialakult politikai érdeklődése mellett szakmájának köszönheti, hogy több mint fél évszázaddal ezelőtt a nagy történelmi események sodrába került.

Most a Lenin centenáriumba készülve, emlékeit ismét felelevenitve elmondotta: miután az Athenaeumban kitanulta a nyomdász mesterséget, az első világháboruban hamarosan az orosz frontra, ott pedig hadifogságba került. A táborban érte meg a proletárforradalmat. A forradalom kitörése után rövidesen a magyarok között nyomdászt kerestek. Azonnal jelentkezett, hiszen már Budapesten, az Athenaeumban is szervezett dolgozó volt.

A moszkvai nyomdában először a magyar hadifoglyokhoz szóló röpiratok készitésében vett részt, majd később dolgozott az Izvesztyija nyomtatásán is. Az orosz szöveg nem jelentett neki problémát, hiszen a hadifogság évei alatt jól elsajátitotta a nyelvet. Munkája során kezébe kerültek Lenin cikkeinek, röpiratainak kéziratai is, s nem egy ezek közül az ő keze munkája nyomán került be az ujságokba.

Amint Csathó Ödön visszaemlékezik, Lenin többször személyesen is megfordult a nyomdászok között. E találkozások különösen emlékezetesek maradtak számára, hiszen már akkor tudta Leninről, milyen kiemelkedő vezető egyéniség. A nyomdászokkal beszélgetve azonban - idézi most az idős veterán - Lenin nagy határozottsága, mindenre kiterjedő figyelme, körültekintése ellenére is a legszerényebb emberek közé tartozott.

Csathó Ödön 1918 végén azt a megbizást kapta, hogy jöjjön haza, s mondja el itthon, milyen változások történtek Oroszországban, s a bolsevikok hogyan változtatják meg népeik sorsát. Az utat a Fekete-tengeren, majd a Dunán hajóval tette meg. Szerény utipoggyászának legértékesebb darabjai a maga készitette nyomtatványok voltak, közöttük Lenin irásai. A dokumentumokat itthon munkástársai között terjesztette, de sajnos a későbbi évtizedek viszontagsága között nem tudta megőrizni.

Hazatérése után visszament dolgozni régi munkahelyére, az Athenaeumba, a Tanácsköztársaság idején részt vett a Vörös Ujság nyomtatásában is. Ugyancsak az Athenaeumból vonult nyugdijba, a nyomdában eltöltött csaknem öt évtized után.

Egy nyomdásztársának könyv alakban is megjelent visszaemlékezéseiben találkoztak először nevével a munkásmozgalom történeti emlékeinek gyüjtői. A kerületi tanács közreműködésével kutatták fel, s mint internacionalista, több más társával együtt a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójakor kitüntetésben részesült.

Szántó Ilona.

KINEK IRT LENIN TATÁRA? - CSEHSZLOVÁK ESZPERANTISTA ÉRDEKES KUTATÁSA

Kinek irt Lenin 1919-ben Tatára? - Ennek felkutatására látogatott tavaly Nove Zamkyból a Komárom megyei kisvárosba Viktor Badin, az Eszperanto Világszövetség delegátusa, a Nove Zamky-i eszperantó csoport egyik vezetője. Az egykori vöröskatona már korábban irt a magyar eszperantistáknak. Kérte, segitsenek neki annak a tatai ismerősének a felkutatásában, aki 1919-ben irt Leninnek és választ is kapott tőle. A Komárom megyei eszperantisták igyekeztek a kérésnek eleget tenni, de nem jutottak eredményre. Ezért kereste fel aztán a 73 éves veterán Tatát. Utja sikerrel járt.

Emlékeiről, az egykori levélváltásról ezeket mondotta az MTI munkatársának:

- 50 esztendővel ezelőtt a 12. komáromi gyalogezred őrmestereként érkeztem Tatára, s itt léptem be a Vörös Hadseregbe. A Tanácsköztársaság idején ismerkedtem meg azzal a tatai férfivel, aki levelet irt Leninnek. Arra hivta fel Lenin figyelmét, hogy milyen előnyös lenne a nemzetközi nyelv, az eszperantó, a kommunizmus igazságának terjesztésére. Nem sokkal a Tanácsköztársaság bukása előtt, kerülő uton - ugy emlékszem Hollandián át - választ kapott ismerősöm Lenintől. A német nyelvü kéziratot én is olvastam. Tartalmára ma is pontosan emlékszem. Lenin kifejtette, hogy ismeri az eszperantó nyelv jelentőségét, és az a véleménye, hogy a proletariátus latinjának a szerepét töltheti majd be.

- Levéliró ismerősöm nevére nem emlékeztem, de a házra, a szobára, ahol lakott, pontosan. Hosszas kutatás után sikerült a házat, és ott lakó fiát megtalálni. Apját, Schumacher Ágostont a fényképről azonnal felismertem. Ő már nem él. Bebizonyosodott, hogy eszperantista volt és több könyvet is irt. Sajnos levelei már nincsenek meg. Utam mégis eredményes volt: az emlékek és más dokumentumok teljes egészében hitelesitik az értékes levélváltás történetét.

Berde Mihályné

EPIZODOK LENIN ÉLETÉBŐL - KORTÁRSAK VISSZAEMLÉKEZÉSEI

KAZANYI ÉVEK

Irta: Anna Iljinyicsna Uljanova-Jelizarova

A némaság hosszu éveiben, mikor a "Népakarat"-ot már szétzuzták, a Szociáldemokrata Párt még nem alakult meg Oroszországban, és a tömegek még nem kezdték meg küzdelmeiket, az egyetlen olyan réteg, melyben az elégedetlenség nem szunnyadt, mint a társadalom többi rétegeiben, hanem időről-időre kitört, az egyetemi diákság volt. Mindig voltak soraiban becsületes, szenvedélyes emberek, akik nyiltan fellázadtak, s keresték a harc lehetőségeit. Éppen ezért a kormányzat részéről a diákságra nehezedett a legnagyobb nyomás. 1887-ben, a cár elleni merénylet kisérlete után, mely ez év tavaszán Pétervárott történt, s melynek részvevői csaknem kizárólag diákok voltak, ez a nyomás még jobban erősödött.

Novembertől az un. "rendzavarás" hulláma végigsöpört minden egyetemen. Eljutott Kazanyig is.

A Kazanyi Egyetem diákjai december 4-én gyültek össze. Zajosan követelték, hogy az inspektor jelenjen meg előttük, nem voltak hajlandók szétoszlani. Mikor az inspektor megjelent, egy sor követelést jelentettek be, nemcsak az egyetemi életre vonatkozóakat, hanem politikaiakat is. Ennek az összeütközésnek a részleteit, melyeket testvérem annakidején elmesélt, emlékezetem nem őrizte meg. Csak édesanyám elbeszélésére emlékszem, aki azon fáradozott, hogy az inspektor mentesse fel Vologyát, aki a diákgyülés egyik legaktivabb részvevője volt, s az inspektor az első sorokban, felindultan, összeszoritott ökölle l látta. December 4-ről 5-re virradóra tartóztatták le Vlagyimir Iljicset lakásunkon, és más letartóztatottakkal együtt (összesen 40 ember) több napot töltött az őrszobán. Mindannyiukat számüzték Kazanyból. V.V. Adoratszkij igy emlékezik vissza Vlagyimir Iljics és a rendőrfőnök párbeszédére, amelyet Vologya beszélt el neki:

- Miért lázong, fiatalember? Hiszen falba ütközik.

- Igen, de ez a fal rothadt, csak megböködés szétesik - válaszolta gondolkodás nélkül Vlagyimir Iljics.

Az egész kizárás nagyon gyorsan ment. Vlagyimir Iljicset Kokuskinóba számüzték, negyven versztányira Kazanytól, anyai nagyapja, Alekszandr Dmitrijevics Blank birtokára, ahol rendőri felügyelet alatt élt nővére, Anna (e sorok szerzője), akinek ötévi szibériai számüzetését anyja közbenjárására igy enyhitették. Ennek a birtoknak egyötöd része anyámé volt, s az egyik hideg és kényelmetlen szárnyépületben töltötte el családunk az 1887-88-as év telét. (Egy idő multán anyám a kicsikkel szintén kiköltözött Kokuskinóba). Másodunokatestvérünk ritka látogatásai és a kerületi rendőrfőnök érkezése, aki köteles volt ellenőrizni, hogy otthon vagyok-e, és nem agitálok-e a parasztok között - ez volt minden változatos-

ság életünkben. Vlagyimir Iljics nagyon sokat olvasott. A szárnyépületben volt egy szekrény néhai nagybácsink könyveivel, régi folyóiratok értékes cikkekkel, ezenkivül a kazanyi könyvtárból könyveket küldtek és ujságok is jártak. Emlékszem, milyen szenzáció volt számunkra a városból érkező minden küldemény, milyen türelmetlenül bontottuk fel a könyveket, ujságokat és leveleket tartalmazó kosarakat. Vissza is mindig könyvekkel és postával küldtük őket.

1888 őszétől Vlagyimir Iljics visszaköltözhetett Kazanyba, ahova anyánk is követte a kicsikkel. Orlova házában, a Popov hegyen béreltek lakást, az udvari épületben. A lakáshoz erkély s egy kedves kis kert tartozott. A földszinten, nem tudni, miért, két konyha volt, s az emeleten a többi helyiség. Vologya a második, felesleges konyhát választotta magának, mert ez jobban el volt különitve, mint az emeleti szobák s igy kiválóan megfelelt a tanuláshoz. Körülbástyázta magát könyvekkel, s a nap nagy részét közöttünk töltötte. Itt kezdte Marx Tőkéjének első kötetét tanulmányozni.

Emlékszem, hogy esténként, mikor lementem hozzá egy kicsit elbeszélgetni, milyen hévvel és lelkesedéssel beszélt nekem Marx elméletének alapjairók, és a távlatokról, melyeket megnyit. Ugy látom magam előtt, mintha ma történt volna, ahogyan szobájának ujságpapirral letakart kályháján ült, s heves kézmozdulatokkal kisérte mondókáját. Csak ugy áradt belőle a tiszta hit, s át is ragadt beszélgető partnereire. Már akkor is fel tudta kelteni az érdeklődést mondanivalója iránt, meg tudta győzni az.embereket. Már akkor sem volt képes nem megosztani másokkal gondolatait, nem a maga oldalára állitani másokat, ha valamit tanulmányozva uj utakat fedezett fel. S ilyen fiatalokat, akik az ő oldalán álltak, akik szintén tanulmányozták a marxizmust és forradalmi beállitottságuak voltak, hamar talált Kazanyban.

Mivel családunk felügyelet alatt állt, ismerősei alig-alig jártak hozzánk, általában Vologya ment el találkozóhelyeikre. De anyánk iránti figyelemből Vlagyimir Iljics elég elővigyázatos volt. Az a kivételes hősiesség, amelyllyel anyánk bátyám, Alekszandr elvesztését viselte, csodálatot és tiszteletet keltett még a tőle távol állókban is. Még fokozottabban éreztük ezt mi, akikért, hogy rólunk gondoskodhasson, minden erejét összeszedve tartotta magát.

Vologya beszélt nekem a referátumokról, melyeket gyüléseiken meghallgattak. Néhány ilyen összejövetelről különös élénkséggel számolt be. Tavasszal, ahogy az e lenni szokott, a körök tevékenysége megélénkült, s Vologya esténként gyakrabban maradt el.

Abban az időben, ahogy az akkori köröket tanulmányozó szerzők munkáiból is láthatjuk, több kör működött Kazanyban. Egyesülniük, sőt még találkozniuk is - konspirációs okok miatt - lehetetlen volt. A körök tagjainak egy része nem is tudott a többi kör létezéséről, s akik tudtak, azok sem ismerték tagjaikat. Nevet csak végszükség esetén neveztek meg. A központi körnek tagja volt ebben az iidőben egy nagyon aktiv fiatal forradalmár, meggyőződéses szociáldemokrata, Nyikolaj Jevgráfovics Fedoszejev.

1889. juliusában Kazanyban letartóztatták Fedoszejevet, felszámolták körét, és letartóztattak néhányat abból a körből is, amelynek Vlagyimir Iljics is tagja volt. Iljicset ekkor az mentette meg, hogy 1889 májusában családunk a szamarai kormányzóságba költözött.

A sokkal elhagyatottabb Szamarában alkalma volt, hogy nyugodtabban foglalkozzon marxista világnézetének kialakitásával, majd később az egyetemi vizsgákra való készüléssel.

A SZMOLNIJ A NAGY ÉJSZAKÁN

Részlet Anatolij Lunacsarszkij "Elbeszélések Leninről" cimü könyvéből

Anatolij Lunacsarszkij (1875-1933) a mult század kilencvenes éveiben kapcsolódott be a forradalmi mozgalomba. A kommunista pártba 1903-ban lépett be. Az Októberi Forradalom után az első szovjet kormány tagja lett, mint müvelődésügyi népbiztos. Röviddel halála előtt a Szovjetunió spanyolországi nagykövetévé nevezték ki.
Lunacsarszkij széles körben ismert a Szovjetunióban, mint publicista, drámairó, az irodalom és a mövészet kérdéseiről szóló müvek szerzője.
"A Szmolnij a nagy éjszakán" cimü irás az 1917 október 24-ről október 25-re virradó éjszakáról szól, amikor a Nagy Októberi Szocialista Forradalom lezajlott.

Az egész Szmolnij fényárban uszik. Izgatott tömegek járnak fel és alá az épület összes folyosóin. Forrásként buzog az élet az összes szobákban, de a legnagyobb emberfolyam, valóságos viharként a felső folyosó sarka felé árad: oda, ahol a leghátsó szobában a Forradalmi Katonai Bizottság ülésezik. A titkárnők, teljes kimerültségük ellenére, hősiesen megbirkóznak az utbaigazitásokért, utasitásokért, különböző kérésekkel és panaszokkal érkezők hihetetlen nyomásával.

Amikor bekerülsz ebbe az örvénybe, minden oldalról felhevült arcok és utasitásokért vagy megbizásokért kinyujtott kezek vesznek körül.

Az igen fontos megbizások és kinevezések ugyanitt készülnek, a szünet nélkül kattogó irógépeken gépelik le őket, ceruzával aláirja valaki a térdén, és egy boldog megbizott elvtárs már repül a sötét éjszakába a száguldó gépkocsin. A leghátsó szobában pedig néhány elvtárs állandóan az asztalnál tartózkodik, és mint elektromos impulzusokat, küldi minden irányba a parancsokat Oroszország felkelt népeinek.

Máig sem tudok csodálat nélkül visszaemlékezni erre az elképesztő munkára. A Forradalmi Katonai Bizottságnak Október vörös napjaiban végzett tevékenységét az emberi energia olyan megnyilvánulásának tartom, amely tanusitja, hogy az erőnek milyen kimerithetetlen készletei laknak a forradalmár szivben, és mire képes ez a sziv, amikor a forradalom düb0rgése tettre hivja.

A szovjetek második kongresszusának ülése későn kezdődött meg a Szmolnij fehér termében... Van a kommunistáknak egy különleges vonásuk: ritkán találhatók közöttük olyan emberek, akiknek szenvedélyessége időnként őrjöngésre, sőt hisztériára emlékeztet; a hatalmas energia és a belső lángolás közepette a kommunisták külsőleg nyugodtak, és ez a nyugalom éppen a legkockázatosabb és legfényesebb napokban mutatkozik meg.

Az egybegyültek ünnepélyes hangulatban vannak. Az izgalom hatalmas, de nincs a legkisebb pánik sem, annak ellenére, hogy még folyik a harc a Téli Palota körül, és állandóan a legnyugtalanitóbb hirek érkeznek.

Amikor azt mondom, hogy nincs semmilyen pánik, a kommunistákról és a kongresszusnak az ő álláspontjukon lévő nagy többségéről szólok; pánikba estek viszont a dühödt, zavart, ideges jobboldali "szocialista" elemek. Kivörösödött, eltorzult arccal lép hozzám a mensevik Bogdanov, és azt kiáltja: "Az Aurora lövi a Téli Palotát! Hallja, Lunacsarszkij elvtárs? Az Önök ágyui szétrombolják Rastrelli palotáját!" Egy másik igy kiabál: "A Duma, élén a polgármesterrel, odament, hogy teljes erővel védje az ostromlott minisztereket. Az Önök bandái agyonlövik a város képviselőit!"

Amikor megnyilik az ülés, a kongresszus hangulata teljesen nyilvánvalóvá válik. A kommunisták beszédeit viharos lelkesedéssel fogadják. Elragadtatással hallgatják a derék matrózokat, akik azért jöttek, hogy eloszlassák a pánikot, és elmondják az igazságot a Téli Palota körül folyó harcokról, amelyek mint ismeretes, részünkről öt katona elvesztésével jártak, és a kapitulált ellenség részéről egyetlen áldozat sem volt. Szünni nem akaró tapsviharral fogadják azt a régóta várt bejelentést, hogy a szovjethatalom végül eljutott a Téli Palotába, és a kapitalista minisztereket letartóztatták. Közben Kucsin mensevik főhadnagy, aki nagy szerepet játszott a hadseregben, a szónoki emelvényről azzal fenyegetőzik, hogy azonnal Petrográd ellen vonulnak az egész front katonái. Szovjet-ellenes határozatot olvas fel az első, második, harmadik hadsereg nevében és igy tovább a tizenkettedikig, beleértve a különleges hadosztályt. Beszédét közvetlen fenyegetésekkel fejezi be az "ilyen kalandra" merészkedett Petrográddal szemben.

Senkit sem ijeszt meg. Azok a bejelentések sem okoznak rémületet, hogy az egész paraszttenger kitátja a száját és elnyel bennünket. A szünetben a folyosón találkozom egy ujságiróval, aki irónikus mosollyal mondja: "Valóban komolynak tartják ezt? Azt hiszik, hogy egyetlen hatalom is szóbaáll magukkal?" Ugyanakkor irónikus álarca mögött látom a nyugtalanságot és a riadalmat; mindez neki ellenszenves az ilyen dolgok összeegyeztethetetlenek korhadt lelkületével.

Esztelenségnek tünik neki a mi ügyünk, de ugyanakkor félelemmel tölti el az a magabiztosság, amellyel ezt a szerinte "elkeseredett" vállalkozást folytatjuk.

Lenin ugy érzi magát, mint a hal a vizben: vidám, megállás nélkül dolgozik, és már sikerült megirnia valahol a sarokban az uj hatalomról szóló dekrétumokat, amelyek valamikor - ezt most már tudjuk - századunk történelmének legkiemelkedőbb lapjai lesznek.

Ezekhez a futólagos vázlatokhoz hozzáfüzöm még a Népbiztosok Tanácsának első kinevezésével kapcsolatos emlékeimet. Ez az esemény a Szmolnij egyik kis szobájában történt, ahol a székekre dobálták a télikabátokat és sapkákat, és mindenki a rosszul megvilágitott asztal körül tolongott. A megujult Oroszország vezetőit választottuk. Nekem ugy tünt, hogy a választás gyakran tulságosan esetleges, és mindig attól féltem, hogy nagy eltérés lesz az óriási feladatok és a kiválasztott emberek között, akiket jól ismertem, és akik nekem még felkészületlennek tüntek az ilyen vagy olyan munkára.

Lenin erre bosszusan legyintett, és mosolyogva azt mondta:

- Egyelőre minden tisztségre felelős emberek kellenek, a többit majd meglátjuk; ha nem felelnek meg, majd változtathatunk.

Mennyire igaza volt! Egyeseket természetesen lecseréltek, mások a helyükön maradtak. Hányan voltak olyanok, akik nem minden szorongás nélkül fogtak hozzá megbizatásuk teljesitéséhez, és azután teljesen a helyzet magaslatára emelkedtek. Egyesek természetesen -a forradalomnak nemcsak szemlélői, de részvevői közül is - megszédültek a grandiózus távlatok és a legyőzhetetlennek tünő nehézségek láttán. Lenin, mindenki másnál inkább, csodálatra méltó lelki egyensullyal tekintett az óriási feladatokra, és ugy nyujt hozzájuk, mint a tapasztalt révkalauz a hatalmas óceánjáró kormánykerekéhez.

Az akkori robbanó atmoszférára ugy emlékezem vissza, mint valami különös zenére, mint valami különös lelkiállapotra. Olyan órák voltak ezek, amelyekben minden óriásinak tünt, minden hajszálon mult, és minden perc nagy hireket hozott magával, amelyek valamilyen halálos veszedelem pillanatát jelentették. Aki ezt átélte, sohasem felejti el; számára a Szmolnij életének középpontja marad. Meggyőződésem, hogy egykor a Szmolnijt szellemünk templomának tekintik majd, ahová áhitattal lépnek be utódaink tömegei, akiknek az ezekről a napokról szóló visszaemlékezések minden morzsája drágakövet jelent majd.

(Ford.: Hajdók Lajos)

A NÉPBIZTOSOK TANÁCSA APPARÁTUSÁNAK ELSŐ NAPJAI

Irta: Vlagyimir Boncs-Brujevics

Vlagyimir Dmitrijevics Boncs-Brujevics (1873-1955) 1895 óta tagja volt a bolsevik pártnak. Részt vett a "Munka Felszabaditása" csoport tevékenységében, munkatársa volt az Iszkránák.
A Nagy Októberi Szocialista Forradalom után a Népbiztosok Tanácsának ügyintézője (1920 októberig).majd az Élet és Tudás kiadó főszerkesztője. 1930-tól az általa szervezett moszkvai Irodalmi Muzeum élén állt, 1946-tól a Szovjet Tudományos Akadémia Vallás- és Ateizmus Történeti Muzeumának igazgatója volt.

Öt nappal az októberi forradalom után Vlagyimir Iljics egyszer késő este nálam vacsorázott Petrográdban, és mielőtt lefekvéshez készülődtünk volna, hirtelen élénken beszélni kezdett arról, hogy elérkezett az idő az ország irányitásának megszervezésére, s e célból haladéktalanul létre kell hozni egy apparátust, mindenekelőtt a központi kormány mellett. Nyilvánvaló volt, hogy az ország irányitásának egész tervét már rég elgondolta és apróra kidolgozta magában, mert minden kérdésre azonnal világos és pontos választ adott.

- Ön fogjon hozzá az egész irányitó apparátus megszervezéséhez - mondotta nekem. - Létre kell hozni a Népbiztosok Tanácsa erős ügyintéző apparátusát, mivel az első napokban, és talán még sokáig, kétségkivül áramlani fognak ügyintézésünkhöz az ország minden részéből a legkülönbözőbb dolgok. Vegye ezt az egészet a kezébe, legyen velem állandóan közvetlen kapcsolatban, mivel ugy látszik, sokmindent kell azonnal elintézni, anélkül, hogy akárcsak bejelentenénk a Népbiztosok Tanácsának, vagy megbeszélnénk az egyes népbiztosságokkal. A népbiztosságokat megszervezni - tette hozzá - nem könnyü dolog.

Beleegyeztem, hogy hozzáfogok a dologhoz, és másnap reggel mindenekelőtt elindultam a Szmolnijba, hogy kiválasszak egy helyiséget Vlagyimir Iljics dolgozószobájának, amely személy szerint is megfelel neki - amellett a lakás mellett van a Szmolnijban, ahová elhelyezni készültünk őt. A forradalom első heteiben nálam lakott.

Ugy gondoltuk, hogy Vlagyimir Iljics dolgozószobájában gyüjtjük össze a Népbiztosok Tanácsát. E dolgozószoba mellett szükség volt egy nagy helyiségre a Népbiztosok Tanácsa ügyintézése számára, ahol a titkárokat, ügyintézőket és más személyzetet helyeztünk el. A Szmolnij helyiségei nem voltak alkalmasak ilyen irodák céljaira, mivel a szobák nagyok voltak, válaszfalak nélkül. Mégis sikerült találni két egymásbanyiló szobát, az egyik kisebb volt, a másik nagyobb; itt be is rendezkedtünk. Mindenekelőtt Vlagyimir Iljics irodáját rendeztük be,

és gondoskodtunk egy telefonközpont felszereléséről, amely a petrográdi városi központhoz csatlakozott. Az a munkás-telefonkezelő, pártunk tagja, akit a telefon mellé ültettünk, volt az első munkaerő, akit a Népbiztosok Tanácsa ügyintézésébe meghivtam.

A pulkovoi halmokon és Petrográd körül harcok folytak, tehát nemcsak a kormánygépezet létrehozására kellett gondolni, hanem egész idő alatt részt kellett venni a hadsereg ellátásában, a fegyverszállitásban, a sebesültek ellátásában. Ugyanakkor mindenfelől tódultak hozzánk a Szmolnijba a munkások, kispolgárok, a diplomáciai testület képviselői, katonai attasék és külföldiek, akik akkor véletlenül Petrográdban tartózkodtak. Rengeteg távirat és kérelem érkezett vidékről, mindre haladéktalanul válaszolni kellett, az ügyintéző apparátus pedig teljesen hiányzott. Sietni kellett tehát létrehozásával. Hivatam két-három elvtársat, hogy segitsenek legalább ugy-ahogy berendezkedni a helyiségben. Beállitottunk asztalokat, zsámolyokat, padokat, válaszfalat emeltünk, leválasztottuk a teremnek azt a részét, ahol dolgoztunk, berendeztünk két fogadószobát, amelyeknek a bejáratához két őrt állitottunk, és asztalokat tettünk a látogatók, a levelek, csomagok, stb. nyilvántartásához, ruhatárat létesitettünk. Vlagyimir Iljics dolgozószobájának ajtajához kipróbált és általunk jól ismert vörösgárdista őröket állitottunk, akiknek tilos volt engedélyt nélkül bárkit bebocsátani Vlagyimir Iljics irodájába, azokon a személyeken kivül, akiket egy külön névjegyzékbe összeirtunk.

Eleinte nemcsak nappal, de csaknem egész éjszaka is dolgozni kellett. Olyan sok kérelmező jött, hogy nem is tudtuk mindet fogadni. Vlagyimir Iljics teljes egyetértésével az első napokban mindenféle látogatónak lehetőséget adtunk, hogy teljesen szabadon bejöjjön a kormányhoz és előadja gondját-baját. Igen sokan bejöttek csak kiváncsiságból, a legjelentéktelenebb semmiségekkel, és már az első napokban világossá vált, hogy az ilyen látogatókat máshova kell irányitani. Ezeket,ha városi ügyekről volt szó, hamarosan a városi Dumába küldtük, ahol minden ügyet Mihail Ivanovics Kalinyin vett erős kezébe.

A Népbiztosok Tanácsának ügyintézése körül kezdtek megjelenni ugyanitt, a Szmolnijban, az egyes népbiztosságok ideiglenes ügyintéző apparátusai is. Először a külügyi népbiztosság jött létre, erre maga az élet kényszeritett minket, mivel meg kellett szervezni a különböző követségek diplomatáinak fogadását, akik csaknem minden nap özönlöttek hozzánk.

Azután létre kellett hozni a pénzügyi népbiztosságot. Pénzügyi népbiztossá Menzsinszkij elvtársat nevezték ki. Kinevezésére késő este került sor. Menzsinszkij elvtárs akkoriban nagyon tul volt terhelve munkájával. Hogy haladéktalanul végrehajtsa a kormány rendelkezését, az egyik elvtárssal behozott egy nagy diványt, letették a fal mellé, ugyanoda, ahol az ügyintézés volt, és egy papirlapra ráirta nagy betükkel: "Pénzügyi Népbiztosság". Miután a feliratot kitüzte a divány fölé, lefeküdt a diványra, azonnal elaludt, és nyugodt horkolása a Népbiztosok Tanácsa egész ügyintézésében hallatszott.

Vlagyimir Iljics kijött dolgozószobájából, én meg azt mondtam neki: - Nézze csak! Már meg is szerveztük a második népbiztosságot, méghozzá itt helyben. Engedje meg, hogy bemutassam - azzal odavezettem Vlagyimir Iljicset a diványhoz, amelyen Menzsinszkij elvtárs az igazak álmát aludta.

Vlagyimir Iljics elolvasta a feliratot, észrevette az alvó népbiztost, jót kacagott és megjegyezte: nagyon helyes, ha a népbiztosok azzal kezdik, hogy erőt gyüjtenek.

Igy aztán lépésről-lépésre kiépitettük a szovjet apparátust, amely hamarosan elég pontosan kezdett dolgozni. Az ügyintézésen mindenféle kérdésekben dönteni kellett, méghozzá gyorsan, mert sok közülük nem türt semmiféle halasztást. Vlagyimir Iljics arra kért, hogy csak a legfontosabb esetekben forduljak hozzá, minden egyebet, amig létre nem jönnek a népbiztosságok, intézzek el saját felelősségemre. "Dolgozni, dolgozni" - mondogatta. Én csak ahhoz ragaszkodtam, hogy engedjen a legtömörebb formában jelentést tenni mindenről, amit előző nap az ügyintézés végrehajtott. Természetesen a legfontosabb okmányokat és rendelkezéseket mindig kötelességemnek tartottam átadni neki láttamozás vagy közvetlen jóváhagyás végett. Számos esetben tanácskozni kellett egyes népbiztossá kinevezett elvtársakkal, akik eleinte még nem tudtak munkához látni a volt minisztériumokban, melyeket át kellett volna venniük, mivel a régi hivatalnokok hamarosan nyilt szabotázsba kezdtek.

Ügyintéző apparátusunk egyre jobban megerősödött, jóllehet az ott dolgozók létszáma nagyon csekély volt. Rövidesen sikerült berendezni egy külön termet a Népbiztosok Tanácsa ülései számára és megszabaditani Vlagyimir Iljicset a rengeteg látogatótól, mivel sok ügyet és tanácskozást áttettünk az ülésterembe.

Igy folyt az élet, amig a kormány át nem költözködött Moszkvába, ahol az ügyintéző apparátus kevésbé forgácsolódott szét, mert az egyes népbiztosságok már megszervezték tevékenységüket.

(Ford.: László Balázs)

A MOSZKVAI TANÁCS EGYES SZÁMU KÜLDÖTTE

Irta: Pavlo Makrusenko

1918. március 11-én, hétfőn este 8 órakor a moszkvai Nyikolajevszkij (ma Leningradszkij) pályaudvarra befutott Petrográdból a 4001-es számu különvonat. Ezen a vonaton érkeztek meg teljes létszámban a szovjet kormány és a bolsevik párt központi bizottságának tagjai, élükön V.I. Leninnel. Fogadásukra megjelentek a moszkvai tanács képviselői. A pályaudvarról V.I. Lenin és családja a Nacional szállóba hajtatott, és ott elfoglalta a számára kijelölt 107-es számu szobát.

Kedden reggel V.I. Lenin Jakov Szverdlovval, az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság elnökével, Krupszkajával és V.D. Boncs-Brujeviccsel, a Népbiztosok Tanácsának ügyvezetőjével együtt a Kreml Troickij kapujához ment. Az őr megállitotta a gépkocsit:

- Ki ül a kocsiban? - kérdezte az őrparancsnok.

- Lenin, a Népbiztosok Tanácsának elnöke - válaszolt Boncs-Brujevics.

V.I. Lenin megtekintette a Központi Végrehajtó Bizottság és a Népbiztosok Tanácsa épületét, a palotákban elhelyezett mükincseket és a könyvtárat. Utasitást adott a Kreml parancsnokának, hogy tüzzék ki az állami lobogót. Ugyanezen a napon rádión és távirón keresztül az egész világnak tudtul adták a hirt:

"Párizs. London. Szófia. Berlin. New York. Bécs. Róma. Konstantinápoly. Osló. Stockholm. Helsingfors. Koppenhága. Amsterdam. Genf. Zürich. Tokió. Peking. Madrid. Lisszabon. Brüsszel. Belgrád. Valamennyi szovjet képviselőnek. Mindenkinek. Mindenkinek. Mindenkinek...

A Szovjet Köztársaság kormányának - a Népbiztosok Tanácsának és az ország legfelső hatalmi szervének: a munkás, katona, paraszt és kozák küldöttek tanácsa Központi Végrehajtó Bizottságának tagjai megérkeztek Moszkvába.

Postai cim: Moszkva, Kreml..."

Vlagyimir Iljics, befejezve a Kreml megszemlélését, a Politechnikai Muzeumba ment a munkás, paraszt és katona küldöttek moszkvai tanácsának ülésére, ahol beszédet mondott az időszerü helyzetről, majd este tizezres tömeggyülésen tartott nagy beszédet Moszkva dolgozói előtt a volt Alekszejevszkij tisztiiskola lovardájában.

Ezek voltak V.I. Lenin első beszédei moszkvaiak előtt, a moszkvai tanács küldöttei előtt. Ettől a perctől kezdődik szoros kapcsolata

Moszkva lakosaival. 1918. március 12. és 1922. november 20. között Vlagyimir Iljics Moszkvában és Moszkva környékén több mint kétszázszor mondott beszédet, s ebben nem foglaltatik benne a központi szervekben elhangzott beszámolóinak vagy beszédeinek egyike sem. A Nagy Szinházban körülbelül harmincszor mondott beszédet, a Szövetségek Házában mintegy negyvenszer, a Trjohgorkán tizszer, a bolsevik párt moszkvai bizottságának épületében hatszor, a moszkvai tanács épületében ötször stb. Vlagyimir Iljics ellátogatott mintegy 150 moszkvai és Moszkva-környéki gyárba, üzembe, intézménybe, házba, faluba.

Ma már számos okmány áll rendelkezésünkre, amelyek jól illusztrálják V. I. Lenin állandó gondoskodását Moszkváról és a moszkvaiakról. A szovjet kormány átköltözése után Vlagyimir Iljics hamarosan magához hivatta I. V. Zsoltovszkij építészt. Kikérdezte Moszkva rekonstrukciójának terveiről. A beszélgetés során, amint Zsoltovszkij emlékirataiból kitünik, Vlagyimir Iljics nagyfoku tájékozottságról tett tanuságot a városépités kérdéseiben. "Érdeklődéssel fogadta azt a javaslatot, hogy épitsünk uj lakónegyedeket a főváros délnyugati részén, a Vorobjovhegyek vidékén és Luzsnyikiban, az ipart pedig a keleti városrészekben összpontositsuk. Ebben az esetben a Moszkvában szokásos délnyugati irányu szelek elviszik a város felől a gyárak és üzemek ártalmas gázait, s magukkal hozzák a környező erdők és mezők friss légtömegeit".

Lenin lelkesen támogatta nagy zöldövezetek - "oxigéntartályok" - létrehozását Moszkva központjában, s megemlékezett ezzel összefüggésben a londoni Hyde-parkról, a francia Champs Elysées-ről és a bécsi Ringről. A közlekedés problémájának megoldása érdekében elhatározták a földalatti vasut megépitését.

Bucsuzóul Lenin a következőket mondotta az építésznek:

- Legyen minden a lehető legszebb, de kispolgári allürök nélkül.

Vlagyimir Iljics nem egyszer kifejtette véleményét arról, milyennek szeretné látni a szovjet fővárost. Az ország és Moszkva is nehéz éveket élt át akkoriban, és V. I. Lenin vezette azokat a bizottságokat, amelyeknek már a neve is önmagáért beszélt: "Kenyér", "Fütőanyag"-bizottság stb. Amikor pedig az ellenség megközelitette Moszkvát, Lenin maga állt a főváros védelmének élére.

Nagy figyelmet szentelt V. I. Lenin a moszkvai tanácsnak. Számos javaslatot terjesztett elő a városi közlekedés és a kereskedelem fejlesztésére. Egy alkalommal egy táblázatot vizsgálva, amelyből kiderült, hogy a moszkvai tanács ülésein a beszámolási időszakban 9 szervezeti, 8 politikai és csak három gazdasági kérdést vitattak meg, V. I. Lenin javasolta, hogy helyezzék előtérbe a gazdasági kérdéseket. Ugyanezen időszak alatt a városi tanács végrehajtó bizottsága 46 szervezeti és csupán 8 gazdasági kérdésről tárgyalt. Lenin a jelentés margójára ráirta: "Képtelenség. Éppen ellenkezőleg kell lennie."

Petrográd viborgi városrésze munkásainak egy csoportja a déli frontra utazva egy ideig Moszkvában tartózkodott. A pityeriek panaszkodtak Leninnek amiatt, hogy a moszkvai tanácsnál bürokratákként kezelik ügyeiket. Vlagyimir Iljics azonnal feljegyzést irt a városi tanács elnökének:

"Vlagyimirszkij elvtársnak (vagy a moszkvai tanács elnöksége más tagjának).

A levél átadói viborgi elvtársak. Nagyon kérem, hogy haladéktalanul fogadják őket. Ezenkivül felhivják a figyelmet arra, hogy "tulzott formalizmust" tapasztaltak a tanácsba való belépéskor, az ellenőrzés hihetetlenül aprólékos, teljességgel felesleges különleges belépőket irogatnak. Nem lehetne leegyszerüsiteni ezt az eljárást?

Üdvözletem! Lenin".

Tudomást szerezve arról, hogy Moszkvában még sok fényüzően berendezett lakásban burzsoá családok laknak, a dolgozók pedig nagy szükségben, sokszor pincékben tengődnek, Lenin haladéktalanul a kistanácshoz fordult levelével:

"Égetően sürgős kérdés most a moszkvai lakások problémája. Tartson jelentéssel egybekötött ellenőrzést hetente kétszer a kistanácsban: hány házat, hány lakást, hány szobát adtak (hiszen tiz házat kell adniuk).

Az elosztást ugyancsak ellenőrizzék..."

Vlagyimir Iljics mindig erélyesen harcolt a bürokrácia ellen. Amikor G.O. Graftin professzor, a volhovi vizierőmü épitésének főmérnöke panasszal fordult Leninhez a moszkvai és a központi intézményeknél tapasztalt nehézkes ügyintézés miatt, Vlagyimir Iljics hivatalos levelet irt Kurszkij igazságügyi népbiztosnak, helyettesének és a kollégium valamennyi tagjának s javasolta:

"... 4. Tartsák meg a moszkvai népbirók, törvényszéki tagok, stb. tanácskozását a bürokratikus ügyintézés elleni intézkedések kidolgozása céljából;

5. Idén ősszel és 1921-22 telén Moszkvában feltétlenül bíróság elé kell utalni négy-hat ügyet a moszkvai bürokráciával kapcsolatban, lehetőleg minél , mutatósabb, eseteket, és minden egyes perből politikai ügyet kell csinálni..."

V.I. Lenin először 1920 február 16-án, hétfőn indult a moszkvai küldöttválasztáson, egyszerre három fővárosi üzem jelöltjeként. Jelölte őt a hármas számu állami édesség és illatszergyár, a Petrogradszkij ut 13 szám alatt (jelenleg Bolsevikgyár). Itt a munkások szavazattöbbséggel megválasztot-

ták Lenint a városi tanács küldöttévé. Egyidejüleg küldötté választották őt Hovrino állomás vasutasai. Február 20-án a mandátumvizsgáló bizottság formálisan is elismerte a választás eredményét és kiadta V.I. Leninnek az 1-es számu küldött-igazolványt. Körülbelül ugyanebben az időben, az igazolvány átvétele előtt Vlagyimir Iljics saját kezüleg töltötte ki "a városi tanács tagjának személyi lapját".

A harmadik üzemben - a szokolnyiki Vegyészeti- és Gyógyszergyárban a mensevikek tartották kezükben a helyzetet. Itt Martovot választották képviselővé, az ugyanott induló bolsevik jelölt, Lenin, nem kapta meg a szükséges szavazatmennyiséget. Vlagyimir Iljics valamivel később értesült erről Mihail Garjutyin munkástól, aki a bolsevikok agitátora volt az üzemben.

- No mesélje csak el, hogyan buktatott meg engem - fordult Lenin Garjutyinhoz, amikor találkoztak.

- A párt kerületi bizottsága küldött a gyárba, a választási gyülésre. A mensevikek pedig, ezt igazán senki sem várta, magát Martovot hozták. Egyébként nem volt valami jó szónok - rekedt hangon beszélt, ő maga meg amolyan langaléta, szikár ember.

- Persze nem a külső megjelenés döntött, ha jól értem? - kérdezte Lenin.

- Igen; nem a külsőségek, hanem az erők egyenlőtlensége volt a döntő. Képzelje csak el, egyik oldalon a mensevizmus "ideológusa", a másik oldalon pedig Misa, a csomagoló munkás, azaz én. Az erők persze egyenlőtlenek, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a mensevik demagógia jó talajt készitett elő Martov számára az üzemben. Egyszóval Martovot választották meg, igaz, jelentéktelen szótöbbséggel, de azért megválasztották.

Beszélgető partnerét végighallgatva Vlagyimir Iljics sokáig nevetett, aztán megkérdezte:

- Azt mondja, megbuktatott? Szóval megbuktatták a maguk Leninjét?

- Hát, igen, igy fest a dolog...

- És tudja-e, elvtárs, hogy ez mégsem vereség volt, hanem győzelem? Minket, bolsevikokat, beszélni engedtek - nem kergettek el! - egy olyan üzemben, ahol ellenségeink a helyzet urai. Ez azt jelenti, hogy a munkások hamarosan hozzánk fognak csatlakozni!...

A későbbi városi tanácsválasztásokon - 1921 áprilisában - V.I. Lenint a Trjohgorka munkásai választották képviselőjükké. Ezzel a gyárral Leninnek régi keletü baráti kapcsolatai voltak.

Lenin utolsó nyilvános szereplésére 1922. november 20-án került sor a moszkvai tanács ülésén, a Nagy Szinházban.

"Elvtársak! - kezdte beszédét lassan és megindultan. Nagyon sajnálom, és elnézésüket kérem azért, hogy nem érkezhettem előbb az ülésükre. Tudomásom szerint Önök néhány héttel ezelőtt összejöttek, hogy lehetővé tegyék számomra a jelenlétet. Akkor nem jöhettem el, mert december óta, a betegségem után, hogy szakkifejezéssel éljek, meglehetősen hosszu időre elveszitettem munkaképességemet, és munkaképességem csökkenése miatt hétről-hétre halogatnom kellett ezt a beszédet.

Lenin beszámolója az időszerü helyzetet elemezte. Egyben azonban a moszkvai tanács képviselőjének beszámolója is volt. Néhány nap mulva pedig a szovjet emberek mély fájdalommal értesültek róla, hogy Vlagyimir Iljics Lenin ismét sulyosan megbetegedett. 1923 májusában átszállitották őt Gorkijba.

A Trjohgorka gyár munkásai 1923. november 8-án másodszor is képviselőjükké választották Vlagyimir Iljics Lenint. A munkások küldöttsége Gorkiba vitte Lenin képviselői mandátumát és a választói gyülés határozatát, amelyben egyebek között ez állt:

"A moszkvai tanácsválasztások napján, amikor ismét egy emberként, vállvetve haladunk együtt pártunkkal, az oroszországi kommunista párttal, forró üdvözletünket küldjük Lenin elvtársnak".

Vlagyimir Iljicset meghatotta választóinak figyelmessége és melegen megköszönte a bizalmat.

A moszkvai tanács 1924. február 7-i ülésén, Lenin halála után, elhatározta, hogy mindörökre meghagyja nevét a moszkvai városi tanács küldöttlistáján, mint a moszkvai dolgozók küldöttét, s örökre neki itélte az 1-es számu küldöttigazolványt. Attól az időtől kezdve ezt az okmányt, az 1-es számu küldöttigazolványt, szent ereklyeként őrzik a moszkvai központi Lenin Muzeumban.

(Ford.: Ambrus István)

LENIN ÉS A GYERMEKEK

Irta: Szergejeva

Lenin minden percét a nagy ügy foglalta le. A marxista párt létrehozása, a forradalom vezetése, harc az intervenció, az ellenforradalom és a pusztulás ellen, az első munkás-paraszt állam épitése... És mégis Vlagyimir Iljics mindig talált időt és lehetőséget arra, hogy segitsen a gyerekeknek, gondoskodjék jelenükről és jövőjükről. Az uj nemzedék egészségének, tanulásának és nevelésének problémáit Lenin a kommunizmus épitése legfontosabb feladatainak szintjére helyezte.

Nemcsak általánosan gondoskodott a forradalmi Oroszország gyermekeinek szükségleteiről, hanem minden olyan fiatalról is, akit ismert, és egyetlen gyermeki kéz által megirt levelet nem hagyott megválaszolatlanul...

...1918, a Szovjet Köztársaságot a frontok gyürüje veszi körül. Nincs elegendő ruhanemü, katonai felszerelés, az országban éhség és betegség dul. S éppen ebben a nehéz időben irja alá Lenin azt a dekrétumot, mely szerint minden katonacsaládnak élelmiszerjegyet kell kiadni, a gyermekjegyek mennyiségét pedig fel kell emelni.

1919, a frontokon rosszabbodik a helyzet, de megjelenik még egy rendelet: 14, majd 16 éves korig minden gyerek ingyenes ellátásban részesül.

Nemcsak az éhség fenyegette a gyerekeket. Tizezrek vesztették el szüleiket, kóboroltak és koldultak. Lenin mozgósitotta az állami és társadalmi szerveket, s ennek következtében a gyermekotthonok, az iskola-kommunák és a nevelőotthonok százait nyitották meg.

A szovjet hatalom győzelme után a soron következő feladat az iskolás-, és óvodás koruak nevelése volt. Ebben fontos szerepet játszott az az 1918-as dekrétum, melynek alapján az iskolát elválasztották az egyháztól. Az 1919. márciuásban elfogadott pártprogram pedig, először a történelemben, az iskolák szerepét az uj társadalom épitése egyik legfontosabb láncszemének határozta meg. Lenin az uj szovjet iskolát olyannak rajzolta meg, amelyben az elmélet és a gyakorlat összefonódik, ahol a fiatalok nemcsak müveltekké, hanem fizikailag edzettekké is válnak.

Lenin gyakran meglátogatta a Szokolnyikiben lévő iskola-szanatóriumot, ahol a munkásszülők beteg gyerekei éltek és tanultak.

A fiatalokat mindenekelőtt a kommunista erkölcsre kell nevelni. Az ifjuság az a nemzedék - emelte ki Lenin - mely teljes mértékben élvezni fogja a forradalmárok áldozatos munkájának gyümölcsét. Ez ma már valóra vált. Éppen ezért a szovjet gyerekek Lenin születésének 100. évfordulóját a szovjet állam megalapitója iránti hálájuk és szeretetük jegyében akarják ünnepelni.

AZ EMBEREK MEGBECSÜLÉSE

Irta: M. Cserepahov

1907 tavaszán Londonban ült össze az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt V. kongresszusa. A kongresszuson Alekszej Makszimovics Gorkij is részt vett. Később "V. I. Lenin" cimü költői hangulatu karcolatában ihletett kézzel rajzolta meg Vlagyimir Iljics alakját.

...Gorkij a Hyde-parkban fültanuja volt egy beszélgetésnek. Orosz munkások beszélgettek egymás közt, olyan emberek, akik ezen a kongresszuson látták és hallották először Lenint. Egyikük igy szólt:

- Nem tudom, meglehet, hogy itt Európában a munkásoknak van még más ilyen bölcs emberük is, mondjuk Bebel vagy másvalaki. De az biztos, hogy nincs még egy, akit első látásra igy megszerettem volna!

Egy másik munkás mosolyogva hozzátette:

- Lenin a mi igazi vezérünk és elvtársunk!

"Vezérünk és elvtársunk"...Találóbban talán meg sem lehetne fogalmazni Vlagyimir Iljics egyéniségének egyik felbecsülhetetlen vonását. Az emberek szeretete, megbecsülése nem csupán Lenin egyéniségéből, hanem elsősorban világnézetéből fakadt.

Lenin és az általa létrehozott Kommunista Párt a dolgozó emberben, a népben látta az összes anyagi és szellemi javak megteremtőjét.

1919 januárjában a szakszervezetek II. össz-oroszországi kongresszusán Lenin hangsulyozta, hogy "a szocialista átalakulás csakis ugy valósitható meg, ha az emberek tizmilliói tevékenyen, közvetlenül, gyakorlati módon részt vesznek az állam irányitásában."

Lenin vezetői módszereit, forradalmi alkotómunkáját, a párt és az állam irányitásában végzett mindennapi tevékenységét az jellemezte, hogy megbecsülte az embereket, törődött velük, nagyra értékelte az embe-

rek helyét és szerepét a társadalom életében. Lenin nemegyszer hangsulyozta, hogy a tömegekben rejlő tehetség érintetlen forrás.

A szovjetek VIII. össz-oroszországi kongresszusán kijelentette:

"Ugy vélem, hogy most itt egy oly nagy horderejü fordulat szemtanui vagyunk, amely mindenképpen a szovjet hatalom nagy sikereinek kezdetét bizonyitja. Az össz-oroszországi kongresszusok emelvényein, ezentul nemcsak politikusok és közigazgatási személyiségek, hanem mérnökök és agronómusok is megszólalnak majd."

Vlagyimir Iljics, mint a szovjet állam feje, a milliós tömegek vezére, személyes példamutatásával tanitott másokat a tömegekkel való érintkezés nagy hozzáértést igénylő, bonyolult müvészetére, arra, hogyan neveljük a tömegeket a személyiség tiszteletbentartásával, hogyan ébresszük fel minden dolgozó emberben önérzetének, társadalmi fontosságának, következésképpen a közös ügyért érzett felelősségének tudatát.

Lenin nap mind nap határtalan érdeklődéssel hallgatta meg különböző emberek - népbiztosok és tudósok, központi és helyi közigazgatási személyek, parasztok és munkások, kommunisták és pártonkivüliek véleményét.

1921 március 1-én Lenin és Cjurupa aláirásával távirat érkezett az ufai kormányzósági végrehajtó bizottság cimére. A táviratban az állt: "Kérjük azonnal továbbitani a bulgakovoi járásban, Beketovo községben lakó Alekszej Romanovics Saposnyikovnak és Tarasz Grigorjevics Kondrovnak, hogy sürgősen jöjjenek Moszkvába, a parasztság és a parasztgazdaságok helyzetét érintő fontos kérdések megvitatására."

Mindez közvetlenül a X. pártkongresszus összehivása előtt történt. Ez a pártkongresszus vitatta meg a gabonafölösleg kötelező beszolgáltatásáról a terményadóra való áttérés kérdését. Vlagyimir Iljics abban az időben sok parasztemberrel beszélgetett, sok olyan levelet, javaslatot elolvasott, amelyek a mezőgazdaság fejlesztésével foglalkoztak.

A beketovoi parasztok felutaztak Moszkvába, beszéltek Leninnel, Kalinyinnal, Cjurupával. Részt vettek az Össz-Oroszországi Központi Végrehajtó Bizottság ülésén, amely jóváhagyta a gabonafölösleg kötelező beszolgáltatásáról a terményadóra való áttérést szabályozó törvényt.

Vlagyimir Iljics mindig és mindenütt hangsulyozta, hogy az egyszerü dolgozó emberek millióinak tevékeny részvétele egyre nagyobb szerepet játszik a párt és az állam minden tennivalójában és kezdeményezésében, a kisebb-nagyobb problémák eldöntésében.

1920 őszén Vlagyimir Iljicsnek tudomására jutott, hogy a Trjohgorka-gyár munkásai lakásgondokkal küzdenek, s hogy sokan közülük még mindig a Prohorov gyáros idején sebtében összetákolt, ócska barakokban laknak, kétemeletes priccseken alusznak...

Pjotr Zaszlavszkij , aki ebben az időben a moszkvai pártbizottság szervezési osztályának volt a vezetője, visszaemlékezéseiben elmondja, hogy Vlagyimir Iljics megkérdezte tőle:

- Minden villát és főuri lakást számba vettek?

Miután igenlő választ kapott, így rendelkezett:

- Azonnal ellenőrizzék, hogy e lakások elosztását helyesen hajtották-e végre. Bízzák meg a Trjohgorka-gyár munkásait, hogy ők maguk ellenőrizzék a kerület valamennyi lakóházát. Megbízhatóbban senki nem végzi el náluk ezt a feladatot.

Egy embert megbecsülni - sok minden egyéb dolog mellett - annyit jelent, mint megismerni politikai és szakmai felkészültségét, érdeklődését és hajlamait, egyéni tulajdonságait. Egyrészt csakis így lehet elérni, hogy tevékenysége a lehető legeredményesebb legyen, másrészt csakis így biztosíthatunk számára olyan munkát, amelyet lelkesen és örömmel végez, s amelyben teljesen kifejtheti alkotóerejét. Lenin számos levelében, intézkedésében és beszédében rámutatott, hogy figyelembe kell venni a dolgozó ember egyéni tulajdonságait, fejleszteni kell meglévő pozitív vonásait.

1921 júliusában levelet írt A.A. Korosztyeljevnek, a gazdasági szervek koordinációs bizottsága elnökének. A levélben, többek között, ezt olvashatjuk:

"Fokozatosan, de feltétlenül be kell vonni a kerületek kétségkívül becsületes és köztiszteletben álló pártonkívüli munkásait. Nem szabad sajnálnunk sem az időt, sem a fáradságot arra, hogy felkutassuk és megismerjük őket."

Lenin gyakran adott jellemzést emberekről, s javasolta őket olyan beosztásba, amely legjobban megfelelt az illető politikai és szakmai felkészültségének, egyéni adottságainak.

Közismert tény, hogy Vlagyimir Iljics rendkívül szerény ember volt. Mint a milliós tömegek vezére is az egyszerű dolgozó emberek elvtársa maradt. A szerénység az emberek iránt érzett megbecsülés jele. Lenin gyűlölte a nagyképűsködést, és távol állt tőle, hogy szorongást ébresszen látogatóiban, alárendeltjeiben, az egyszerű emberekben. Gorkij szavaival élve, olyan egyszerű volt, mint maga az igazság. Szerénységével, elvtársias közvetlenségével óriási vonzerőt gyakorolt a tömegekre. Kezdetben izgalom, lámpaláz fogta el azokat, akik először találkoztak vele. De Lenin barátságos mosolya, közvetlen modora feloldotta bennük a kezdeti izgalmat, s néhány perc mulva már otthonosan érezték magukat, őszintén elmondtak neki mindent, bátran kifejtették előtte

véleményüket.

"Egy állami intézmény vezetőjének, - irta Lenin, - kitünően érteni kell ahhoz, hogy vonzerőt gyakoroljon az emberekre, és megfelelő tudományos és müszaki ismeretekkel kell rendelkeznie, hogy ellenőrizni tudja munkájukat."

Lenin személyes példamutatásával arra tanitotta az államapparátus dolgozóit, hogy maximális figyelmet tanusitsanak minden egyes levél és javaslat iránt, gyorsan reagáljanak a munkások, a parasztok, a tudósok igényeire, kéréseire, tanácsaira. Megengedhetetlennek tartotta, hogy a dolgozókat hosszu órákon át várakoztassák, amig fogadják vagy értekezletre hivják őket. 1921 októberében ezt irta Gorbunovnak, a Népbiztosok Tanácsa és a Munka és Védelmi Tanács irodavezetőjének:

"Manapság az előadókat egyszerre rendelik be az ülésekre és órákon át várakoztatják őket.

Ez felháboritó és képtelen dolog.

El kell érni, hogy az előadókat meghatározott időpontra rendeljék be...

...el lehet és el is kell érni, hogy az előadók 15 percnél többet ne várakozzanak."

Iljics igényes volt minden munkatársával szemben. Megkövetelte tőlük, hogy kezdeményezőek legyenek, feltétlenül és becsületesen teljesitsék kötelezettségeiket és feladataikat. Minden hibára felfigyelt, körültekintően tisztázta a hiba okait és esetleges következményeit. Ugyanakkor lehetőséget adott a hiba kijavitására is.

Sz.D.Vasziljev, a neves rendező, a Szovjetunió népmüvészet, 1917 októberében összekötő volt a kormány mellett. Vlagyimir Iljics egyszer a dolgozószobájába hivatta és a következő feladattal bizta meg:

- Azonnal továbbitsa személyes utasitásomat: egy ezredet sürgősen inditsanak el vasuton N. állomásra. Az ezred utbainditásáról értesitést kérek!

A 17 esztendős Vasziljev hanyatt-homlok rohant, hogy teljesitse a rábizott a feladatot -, ahogy visszaemlékezéseiben irja: "boldoggá és szörnyen büszkévé tette Lenin beléje vetett bizalma". Továbbitotta felettesének Vlagyimir Iljics utasitását, csak éppen az állomás nevét közölte tévesen. Ez a hiba tragikus következményekhez vezethetett volna.

Másnap Lenin ismét hivatta Vasziljevet.

- Tisztában van vele, hogy mi történhetett volna, ha még idejében rá nem jönnek a tévedésre? -kérdezte szigoruan Lenin.

Majd megkérdezte:

- Mi volt ez? Tévedés vagy előre megfontolt, szándékos félrevezetés?

- Tévedés volt, Vlagyimir Iljics!

Lenin elmosolyodott:

- Én is ugy látom -, mondta. - Adja a becsületszavát, hogy a jövőben ilyesmi nem fog előfordulni.

Vasziljev szavát adta, mire Lenin igy szólt:

- Hiszek magának... most menjen és folytassa munkáját.

Nem sokkal később Vlagyimir Iljics érdeklődött Vasziljev felől és azt hallotta róla, hogy a legjobb összekötők egyike.

Lenin mindig példamutatóan törődött az emberekkel, gondoskodott róluk. Sok olyan levelét ismerjük, amelyekben egyik vagy másik munkatársa anyagi helyzetének megjavitásáról, vagy egészségi állapotának helyreállitásáról intézkedett.

TALÁLKOZÁS LENINNEL

Irta: V.Mocsalov, az SZKP tagja 1917-től

Vannak találkozások, amelyek kitörölhetetlen nyomot hagynak az ember szivében, még akkor is, ha csak pillanatokig tartanak. Az ilyen találkozás meghatározhatja az ember egész további életutját. Igy történt ez az én esetemben is. Mint a Balti-flotta matróza - a forradalom egyszerü katonája - több alkalommal is találkoztam Vlagyimir Iljiccsel.

Feledhetetlen számomra 1917. juniusa, amikor a Pravda Katona-klubban megtartottuk a bolsevik szervezetek Össz-oroszországi Konferenciáját. Választás alapján egy vörösgárdista egységet képviseltem. Felszólalásomban elmondtam, amivel társaim megbiztak; készen állnak a fegyveres felkelésre a szovjet hatalom kivivásáért.

Hozzászólásom felkeltette Lenin érdeklődését. A szünetben Nyevszkij elvtárs utján magához hivatott. Érdeklődött az egység harci szelleme, fegyverzete, a politikai munka, a személyi állomány összetétele stb. iránt. Bucsuzáskor kezemet erősen megszoritva kérte, mondjam meg a vörösgárdistáknak, hogy keményen tartsák fegyverüket, szigoruan ragaszkodjanak a forradalmi fegyelemhez, mert a fegyelem a győzelem záloga.

A párt felkészitette a tömegeket a fegyveres felkelésre. A viborgszki vörösgárdista egység - amelyben szolgálatot teljesitettem - egy másik katonai egységgel azt a feladatot kapta, hogy foglalja el a telefon és a távirdaközpontot.

Október 24-én este felkészültünk a harcra. Az éjszaka hideg és nyirkos volt. A parancs után hamarosan elfoglaltuk az épületet. A megrongált vezetékek egy részét sikerült kijavitanunk. Október 25-én harci egységünk egy része elfoglalta a főpostát és a Nemzeti Bankot.

...A Téli Palota ostroma után egységünket a Szmolnij őrizetére vezényelték. Ebben az időszakban naponta láttam Lenint és a forradalom vezetőit. Lenin elfoglaltsága ellenére mindig talált időt, hogy velünk, vörösgárdistákkal elbeszélgessen. Emlékszem 1917. november 10-én vagy 11-én Lenin az egyik első emeleti szobába összehivta az őrség pihenőben lévő tagjait és a szovjethatalomról, a soronkövetkező feladatokról beszélt nekünk. Szavai nyomán minden bonyolult kérdés világossá vált előttünk.

Egy alkalommal három munkást kisértem Iljicshez. Amikor beléptünk a szobába, felugrott a helyéről, és a kézfogás után a leghétköznapibb dolgokról kezdett beszélgetni. Minden érdekelte őt, ami az egyszerü emberek életével volt kapcsolatos. A beszélgetés meglehetősen sokáig elhuzódott, a munkások is hamar magukra találtak. Amikor távoztunk, az egyik munkás azt mondta nekem:

- Szinte hihetetlen, hogy Lenin beszélgetett velünk. Nagy ember és mégis ugy ismeri az életünket, mintha maga is munkás lenne.

Lenint érdekelte a katonák, a vörösgárdisták élete is. Egy alkalommal az iratokkal tömött páncélszekrényt őriztem, amikor hozzám lépett:

- Matróz elvtárs, maga tudja mire vigyáz?

Egy kicsit zavarba jöttem, de azt válaszoltam, hogy tudom.

- Akkor miért engedi meg, hogy a közelben illetéktelenek járjanak?

Eszembe jutott, hogy pár perccel ezelőtt elment mellettem a Szolnijban dolgozó egyik munkatárs, akit arcról már jól ismertem. Nem kértem tőle igazolványt.

Vlagyimir Iljics elmondta, hogy ébernek kell lennünk és a jövőben a szabályzat szerint járjak el. Beszélgetés közben észrevette, hogy volgai tájszólással beszélek, megjegyezte: ő is volgai. Kikérdezett a családról, megjegyezte ahhoz, hogy felépitsük az uj életet, sokat kell tanulni.

...A lenini leckék emlékét egy életre megőriztem. Büszke vagyok rá, hogy a Nagy Októberi Forradalom harcosa lehettem és ahhoz a nemzedékhez tartozom, amelyik Lenin vezetésével megdöntötte a burzsoázia hatalmát, hozzákezdett az uj élet építéséhez.

BESZÉLGETÉSEM LENINNEL

Irta: N. Korobkov

1919-ben az Össz-oroszországi Vasutak Munkásellátási Tanácsánál dolgoztam, mint instruktor.

Az intervenciósokkal és az ellenforradalmi bandákkal hősiesen küzdő hadsereg megsegitése, az üzemek, gyárak mielőbbi beinditása, a lakosság élelmiszerrel és tüzelővel való ellátása érdekében mindenekelőtt a vasutak munkáját kellett beinditani. 1919 március 16-án hirdették ki - Lenin aláirásával - a vasutasokhoz intézett felhivást, amely harcra szólitott a vasuti szállitások helyreállitása érdekében.

Bennünket - az ÖVMT munkatársait - azonnal a helyszinre küldtek a felhivásban foglaltak végrehajtására. Nekem Gomelbe kellett utaznom. A mensevikek és eszerek szabotázsokat szerveztek, sztrájkra buzditották a vasutasokat. A fontos vasuti csomóponton ellátási problémák mutatkoztak, de a vagonpark és a pálya javitásához szükséges anyagszállitások is akadoztak.

Sürgősen Moszkvába kellett utaznom. Korán reggel érkeztem és ugy számoltam, hogy dolgom végeztével még este visszautazom. De nem igy történt. Amig az általam felvetett kérdéseken dolgoztam, javasolták, hogy vegyek részt a VB. ülésén a Kremlben.

A falakon kivülről is látható, kupolás épületben üléseztünk. Kevesen voltunk a teremben, csak az első sorokban ültek. Kalinyin elvtárs elnökölt. Lenint sehol sem láttam, egészen elkeseredtem. De hamarosan belépett egy alacsony, kellemes arcu férfi.

- De hiszen ez Lenin! - gondoltam magamban, és nem tudtam tekintetemet levenni róla. Vlagyimir Iljics a meghivás ellenére nem az elnökségben, hanem közöttünk foglalt helyet. Időnként a térdén fekvő ujságba pillantott, és aláhuzta az érdekesebb sorokat.

Hirtelen felállt, és odaült mellém. Izgalom fogott el, ezt észre is vette rajtam, mert elmosolyodott.

- Honnan jött az elvtárs?

Gyorsan, kissé hadarva válaszoltam a kérdésre.

- Mondja, Korobkov elvtárs, milyen a hangulat a vasuti csomóponton? - folytatta.

- A hangulat jó, mindannyian készek vagyunk harcolni a szovjet hatalomért.

- Miként szervezték meg az ellátást? Kapnak fizetést a munkások?

- Szükösen élünk, Vlagyimir Iljics. Maroknyi cukrot, kölest és némi füstölthalat kaptunk. Kenyeret naponta fél fontot.

- Hát igen... - kezdte Lenin, majd pár percig elgondolkodott. - Hamarosan leverjük az ellenséget, és rendbe jönnek a dolgaink. Ezt mondja meg a munkásoknak is! Hogyan halad a csomópont ujjáépitése?

- Gyorsan. A Szozs-folyó hidját tizennégy nap alatt hoztuk rendbe - közöltem örömmel.

Lenin arcán örömteli mosoly futott át.

- Kitünő! - kiáltotta, majd bocsánatkérőleg nézett az elnökségre. Suttogva folytatta: - Kapnak elég épitőanyagot?

- Talpfákra, gerendákra és váltókra van szükségünk. Ezért is jöttem Moszkvába.

Lenin valamit irt egy papirszeletkére, és az elnökséghez küldte.

- Sokáig marad itt?

- Nem tőlem függ. Megigérték, hogy mindent megkapok, csak nem azonnal. Gondolom, két-három nap szükséges, ha nem több.

Vlagyimir Iljics bosszusan ingatta fejét.

- Nem, ez igy nem mehet, Korobkov elvtárs! Nem engedhetünk meg magunknak ekkora időveszteséget. Mondja meg a főnökeinek a nevemben, hogy még ma oldják meg a problémáit és engedjék vissza Gomelbe. Ha szükség van rá, hivjon fel a Kremlben. Itt a telefonszámom.

Az ülés befejeződött, egyhanguan elfogadták Lenin javaslatát, hogy a VB tagjai a helyszinen tanulmányozzák és segitsék megoldani a problémákat.

Vlagyimir Iljics sok sikert kivánva elbucsuzott tőlem. A dolgaimat még aznap elintézték és elutazhattam.

SZEMTANUK LENINRŐL

Irta:G.Novikov

Lenin...

Milliók és milliók ismerik nevét, tanulmányozzák életét, gondolatait, eszméit, azét az emberét, aki egész életét a dolgozók, a proletáriátus szolgálatának szentelte, akinek neve a proletárforradalmak, a szocializmus és a haladás jelképe, a világ kommunista átalakitásának szimbóluma.

Egyénisége mindenkire hatott, akivel csak egyszer is találkozott. Ezeknek az embereknek a visszaemlékezései ma is gazdagitják egy-egy vonással képünket Leninről, az emberről, a forradalmárról.

Lenin hazatérése

1917 április 3-án egész Pétervárt bejárta a hir: este a finnországi vonalon közlekedő vonattal hazatér az emigrációból Vlagyimir Iljics Lenin.

Ünnepnap volt, aznap ujságok se jelentek meg, de a munkások, a matrózok, a katonák vörös zászlók alatt vonultak a Finnlandi pályaudvarhoz, hogy köszöntsék a bolsevikok vezérét, aki sok éven át kénytelen volt hazájától távol élni.

A viborgi városrészből jött munkások között volt egy lakatostanonc is, Mihail Szinozerszkij.

- A teret és a környező utcákat megtöltötte a tömeg - emlékezik vissza erre a napra Mihail Petrovics. - A téren valaki elkiáltotta magát: "Megjött a vonat!" Megpróbáltam befurakodni, de nem sikerült. A peronon felhangzott a Marseillaise, aztán mindent elsöprő hurrá nyomta el a zenekart. Végre megjelent a pályaudvar bejáratánál Lenin. Szünni nem akaró "hurrá" zugott a téren. Lenin figyelmesen hallgatta kisérőit, majd fellépett a páncélautóra és a hosszu emigráció után először mondott beszédet. Azzal fejezte be: "Éljen a szocialista forradalom"!

- Jócskán elmult már éjfél, amikor hazaértem - folytatja Szinozerszkij. - Reggel pedig a gyárban elmeséltem tanonctársaimnak, hogyan fogadta vezérét a forradalmi Petrográd.

Mihail Szinozerszkij hosszu utat tett meg azóta. Összekötő volt a viborgi városrész Vörös Gárda parancsnokságán és sokszor járt a Szmolnijban, a forradalom törzskaránál, ahol Lenin dolgozott; aztán a rendőrségnél szolgált; részt vett a kronstadti fehérgárdista lázadás leverésében. Később a legendás Auróra cirkálón szolgált, belügyi szolgálatot teljesitett, részt vett a má-

sodik világháboruban.

Sokszor elkerült hosszabb időre szükebb hazájából, a viborgi városrészből, de bárhová szólitotta is a kötelesség, soha nem felejtette el azt az éjszakát a Finnlandi pályaudvarnál, amikor Oroszország meghallotta Lenin felhivását a szocialista forradalomra.

Egyszerü mint az igazság

Gorkij egyszer megkérdezte Dmitrij Pavlov szormovói munkástól, hogy mit tart Lenin legjellemzőbb vonásának. A felelet: "Az egyszerüséget, Azt, hogy olyan egyszerü, mint az igazság."

- Leninnek ez a vonása volt rám is a legnagyobb hatással, amikor először láttam és hallottam őt - emlékezik vissza Pavel Lukics Kuznyecov.

1921 szeptember 23-án történt. Kuznyecov akkor a Moszkva melletti Kasira városka rendőrségén szolgált. A járási végrehajtó bizottság elnöke felhivta a rendőrséget, hogy a Ledovo szovhozba felelős moszkvai elvtársak érkeztek. Itt üdült ugyanis Lenin egyik közlei munkatársa, Gleb Krzsizsanovszkij, aki 1920-ban a villamositási bizottság, a GOELRO elnöke volt, majd a Tervhivatal elnöke, később pedig a Szovjet Tudományos Akadémia alelnöke lett.

A járási végrehajtó bizottság elnöke utasitást adott, hogy biztositsák a vendégeket.

- Öt rendőrrel vágtában lovagoltunk a szovhozig - emlékezik Kuznyecov. - A malomnál, a dombon megálltunk. A gyors vágtától lovainkat kiverte a hab.

A malom mögül emberek léptek elő. Elsőnek alacsony termetü férfi jött oda hozzánk, átmeneti kabátján bársonygallér, fején magas, ellenzős sapka.

- Jónapot, elvtársak - mondta -, ejnye, de meghajszolták az állam lovait. Nem sajnálják szegényeket?

Kuznyecov figyelmesen megnézte a beszélőt - igen, ez Lenin.

- Lenin elvtárs, jelentem, hogy a kasirai rendőrjárőr a rend biztositására megérkezett - jelentette előirásosan a Népbiztosok Tanácsa elnökének.

- Nocsak, talán nincs rend? - kérdezte Lenin. - Rendes emberek vannak itt, és mi is nyugodt népek vagyunk - tette hozzá mosolyogva. - Rendben van, elvtársak, térjenek csak nyugodtan haza. Köszönöm figyelmüket, és kérem, adják át a járási vb elnökének is köszönetemet a gondoskodásért.

A járőr azonban természetesen nem távozott, elfoglalta helyét. Kuznyecov pedig Lenin és kísérete után indult.

Vlagyimir Iljics gyakran megállt a parasztházaknál, benyitott. Mindenütt nagy szeretettel fogadták. Végül odaért, ahol Krizsizsanovszkij lakott.

- Menjünk be teázni - hivott mindenkit Krzsizsanovszkij.

Kuznyecov töprengve megállt.

- Jöjjön csak, jöjjön, igyon meg velünk egy teát - mondta Lenin.

Az asztalnál csak Lenin és Krzsizsanovszkij beszélt, a többiek figyelmesen hallgatták minden szavukat.

- Lélegzetvisszafojtva figyeltem én is, hiszen Oroszország jövőjéről beszélgettek. Azzal az érzéssel tértem vissza Kasirába, hogy életem egyik fontos eseményét éltem át. Találkoztam az első munkás-paraszt állam vezetőjével, az egyszerű, szerény emberrel - Leninnel.

Lenin - a szónok

1918 márciusában a szovjet kormány, Leninnel az élén, átköltözött Moszkvába. Másnap Lenin máris találkozott a fiatal szovjet főváros dolgozóival. Kétszer mondott beszédet - a moszkvai városi szovjet ünnepi ülésén és a februári forradalom első évfordulója alkalmából rendezett nagy gyülésen.

Lenin a moszkvai városi szovjet örökös képviselője volt attól a pillanattól kezdve, hogy a városba érkezett. Borisz Mihajlovics Szokolov szintén tagja volt a városi tanácsnak és a Moszkva-folyón tuli kerületi tanácsnak 1919-től, 1926-ig. Szokolov a rendőrség kötelékében szolgált.

A "Kommunyisztyicseszkij Trud" cimü moszkvai lap 1921 április 17-i számában jelent meg az első számu körzet jelöltlistája, amelyen V.I. Lenin szerepelt. Ugyanezen a listán olvashatjuk Borisz Szokolov nevét is.

Szokolov 1917-től dolgozott a rendőrségen. 1919 óta párttag, részt vett a Nagy Honvédő Háboruban. Ma nyugdijas. Érdemei elismeréséül Lenin renddel, két Vörös Zászló renddel és több érdeméremmel tüntették ki.

- Először 1918 junius 4-én láttam és hallottam Lenint, eleveniti fel az akkori időket. - Azon a napon a Nagy Szinházban tartották az Oroszországi Központi Végrehajtó Bizottság, a moszkvai városi szovjet és a szakszervezetek együttes ülését. Az egész terem Lenin felszólalását várta. Lenin arról beszélt, hogyan veszik fel a harcot az éhséggel. A teremben mélységes csend volt, minden jelenlévő igyekezett minden szót megjegyezni. Lenin rendkivül

logikusan, a tőle megszokott szenvedéllyel és meggyőződéssel beszélt arról, hogy le kell győzni a fiatal szovjet köztársaságot fojtogató éhinséget.

- Vlagyimir Iljics beszéde óriási hatással volt ránk - folytatja Szokolov. - Még az ülésen résztvevő eszerek és mensevikek is hallgattak. A vitában azonban élesen összecsaptak a nézetek. Jakov Szverdlov, az igazán tapasztalt elnök is alig tudott rendet tartani. A felszólalók élesen visszautasitották a támadásokat, amelyeket a mensevikek és az eszerek intéztek a szovjet köztársaság élelmezés politikája ellen. Hatalmas tapsvihar fogadta Lenin zárszavát, mintegy bizonyitva, hogy e jelenlévő egyöntetüen támogatják a forradalmi vivmányok védelmét, az éhség elleni harcot.

Borisz Szokolov többször hallotta beszélni Lenint a moszkvai tanács ülésein vagy nagygyüléseken.

- 1922-ben, amikor sikerült urrá lenni az éhségen, fejlődésnek indult az ipar és nyilván valóvá vált, hogy az uj gazdasági politika - a NEP - sikereket hoz napról napra nőtt az embereknek a szocializmus végleges győzelmébe vetett hite. Ezt az érzést szilárditotta meg Lenin felszólalása 1922 november 20-án a moszkvai városi és a kerületi tanácstagok előtt.

Vlagyimir Iljics, sulyos betegség után, ekkor találkozott először a moszkvaiakkal.

A beszámoló után az ülés elnöke Leninnek adott szót. Csaknem tiz percig tartott a szünni nem akaró ováció. Az emberek éltették Lenint, a világforradalmat, zengett a hurrá.

Lenint is meghatott ez a fogadtatás. Amikor végre csend lett, Lenin beszélni kezdett. Mindeki igyekezett emlékezetébe vésni minden szavát. Senki sem sejtette, hogy a forradalom vezérének ez volt utolsó nyilvános szereplése.

LENIN ELSŐ SOFŐRJÉNEK VISSZAEMLÉKEZÉSE

Irta: Fjodor Bavin

Április elején azt mondta nekem Alekszander Szadovszkij elvtárs, a petrográdi szovjet közlekedési és hirközlési parancsnoka, hogy Lenin elvtárs mellé rendelnek, alkalmi szolgálatra. Megijedtem, de Szadovszkij bátoritott:

- Ne félj, jó sofőr vagy.. Nagy dolgot bizunk rád. Vigyázz, hogy Leninnel semmi baj ne történjék. Légy résen, tartsd a nyelved, a kocsi legyen mindig készenlétben.

És valóban. Egyik este a Tauri palotához kellett mennem, ahol Lenin felszólalt. Sokáig kellett várni, már későre járt. Végül kijött egy fekete kabátos, kesztyü nélküli, zömök, alacsony ember. Vlagyimir Iljics volt. Gyorsan a kocsihoz lépett, körbe járta, megnézte a számát. Nem volt időm az ajtóhoz nyulni, Lenin maga nyitotta ki energikusan, beszállt, köszönt, és elindultunk. Vlagyimir Iljics először is megkérdezte a nevemet, s érdeklődött, a régóta vagyok-e Petrográdban.

Ez volt az első utam Leninnel. Közben kétszer megállitotta a kocsit. Én a kocsinál maradtam, Lenin elment, bizonyára az elvtársakat kereste fel, hogy még egyszer megbeszélje velük a holnapi nap közös teendőit. Éjjel három óra volt, amikor végeztünk. Ekkor jutott eszembe, hogy a menetlevelet, szigoru utasitásra, minden utasnak alá kell irnia. Figyelmét nem kerülte el, hogy egy pillanatra elgondolkodtam, s ő maga tette fel a kérdést, hogy miért.

- Vlagyimir Iljics - mondtam -, a menetlevelet... - s magyarázom, hogy miről van szó. Megforgatta kezében a papirt, és megkérdezte muszáj?

- Ez a rendelkezés, Vlagyimir Iljics - feleltem.

- Ha igy szokás, ki kell tölteni - felelte Vlagyimir Iljics, a papirt a kocsira fektette és aláirta.

Áprilisban és májusban V. I. Lenint gyakran vittem munkásgyülésekre, üzemekbe. Odafelé menet hallgatag volt, összpontositott. Visszafelé élénken érdeklődött mindenről, a munkások és katonák hangulatáról, a hirekről, életemről.

Be kellett számolnom Vlagyimir Iljicsnek arról is, hogyan ütöttem el 1916 decemberében egy rendőrtisztet. A tiszt váratlanul kifutott a villamos mögül, egy munkást kergetett. Vlagyimir Iljics meghallgatta a történetet, s megjegyezte:

- Szóval a munkás elfutott? Maga pedig börtönbe került? Akkor tényleg szerencséje volt februárral, bátyuska! Egy másik emlékezetes utazásra május végén került sor. A Sirokája utcába (ma Lenin ut) mentem a kocsival, ahol Lenin nővére, Anna Iljinyicsna lakott. Mint mindig, most is váratlanul jelent meg Vlagyimir Iljics. Kérdezősködni kezdett: hol voltam, mi történik a városban? Elmeséltem, hogy előző este a Nagyezsgyinszkaja utca és a Nyevszkij sugárut sarkán lövöldözés tört ki a vörösgárdista őrjárat és a lovasjunkerek között. De a munkások saját készitésü bombáikkal szétkergették a junkereket. Vlagyimir Iljics megélénkült.

- Bavin elvtás - mondta -, menjünk arra, nézzük meg. Az ablaküvegen keresztül megnézte a lövöldözés helyét, majd kérte, hogy hajtsak gyorsabban. Sietett.

1917. juliusában, a reakció napjaiban Lenin illegalitásba vonult, s egészen az októberi győzelemig nem láttam a forradalom vezérét. Ezalatt az idő alatt is gyakran teljesitettem pártmegbizatásokat, szállitottam a postát.

A fegyveres felkelés estéjén parancsot kaptam, hogy hajtsak Szegijevoba, és adjam át a géppuskás ezrednek az utasitást: vonuljanak a Szmolnijhoz. Mikor visszatértem, a Szmolnij körül már sok fegyveres volt. Amikor a garázs parancsnoka, Bisztrov meglátott, igy szólt:

- A kocsira most nincs szükség. Fogj egy puskát, Bavin, megyünk a Téli Palotához.

Azon az éjszakán a vörösgárdista csapatokkal együtt én is a Palota térre mentem, s résztvettem a Téli Palota ostromában.

Szobám falán ott függ Vlagyimir Iljics képe. Ha rá-nézek, nem titkolt büszkeséggel gondolok arra, hogy azok közé tartozom, akik hallották, ismerték Lenint.

LENIN ÉS A TÖMEGEK

- Clara Zetkin visszaemlékezése -

Leninnel folytatott beszélgetéseim során volt egy dolog, ami az idők folyamán megragadt bennem és mindig eszembe jut, ha ezekre a beszélgetésekre emlékezem. Arra a mély együttérzésre gondolok, amelyet Lenin tanusitott a dolgozó tömegek - különösen a munkások és parasztok iránt.

Rendkivül fájdalmas volt számára a néptömegek nélkülözésének tudata. Jól látta, hogy minden egyes epziód mögött, amelyről tudomást szerzett, százezer hasonló probléma vár orvoslásra. 1920 novemberében igy mesélt nekem a nemrég nála járt, gyalogosan vándorló parasztemberekről:

Rongyokba voltak öltözve, a lábukon is rongy volt meg bocskor. Ebben az esős időben! Lábuk teljesen átázott, összefagyott, megkékült. Természetesen adattam nekik lábbelit a katonai raktárból, de ez talán segit? Munkások és parasztok ezrei, tizezrei járnak manapság felsebzett lábbal. Lehetetlen mindegyiküknek államköltségen lábbelit adni. A pokolnak milyen szörnyü mélységeiből kell szegény népünknek felemelkednie! Sokkal nehezebb számára a felszabadulás felé vezető ut, mint a maga német népének. De hiszek a nép hősiességében!

... - Tudom, mennyire türik a nélkülözéseket ezek a szerencsétlenek. Szörnyü dolog, hogy a szovjet hatalom nem tud rajtuk rögtön segiteni. Először a létünkért folytatott harcot kell megvivnunk. Ez a harc hatalmas áldozatokat követel.

Bármennyire is erős volt Leninben az együttérzés a szegény néptömegekkel, ezzel még nem merült ki hozzájuk füződő viszonya. Nem puszta könnyhullató sajnálattal szemlélte a tömegeket, hanem mint történelmet alakitó

forradalmi erőre, számitott is rájuk. A régi elnyomó és kizsákmányoló rendszer szétzuzását a tömegek szabad, kizsákmányolástól mentes társadalma megteremtése miatt tartotta szükségesnek.

Leninnek nem egyszerüen vak tömegekre volt szüksége, amelyeket egy-két vezető személyiség könnyen irányithat. A harcos tömegekeben ő az emberiség leghaladóbb, felfelé törekvő részét látta, jobb életre vágyó személyek csoportját. Fel kell ébreszteni ezen emberek tudatát, felszinre kell hozni proletár öntudatukat és maximálisan szervezett aktiv tömeggé kell formálni őket-vallotta. Lenin aki a tömegek kérdésében Marxhoz hasonlóan vélekedett, természetesen igen nagy jelentőséget tulajdonitott az egyszerü emberek sokoldalu kulturális fejlődésének.

- A Vörös Október - mondta egyszer nekem, hatalmas méretü kulturális forradalom kezdetét is jelenti, amely a már megindult gazdasági forradalom talaján, azzal szoros összefüggésbe megy majd végbe. Képzelje el a különböző nemzetiségü és faju, más és más kulturális szinvonalon álló embermilliókat, amint egyszerre előrelendülnek egy uj, jobb élet felé! Hatalmas feladatok állnak a szovjet hatalom előtt. Évek vagy évtizedek alatt kell behoznia évszázadok mulasztásait. A tanácsi oktatási szerveken és intézményeken kivül tudósok, müvészek és pedagógusok számos egyesülete is tevékenykedik a tömegek kulturális haladás érdekében. Hatalmas kulturális munkát végeznek az üzemekben a szakszervezetek és a falvakban a termelőszövetkezetek. Eredményeink nagyok - összehasonlitva az eddigi helyzettel, de rendkivül kicsinyeknek tünnek, ha az előttünk álló tennivalókra gondolunk. Nálunk a kulturforradalom ég csak most kezdődött.

Lenin véletlenül szóbahozta a Moszkvai Nagyszinház egyik nagysikerü balettjét.

- Igen - jegyezte meg mosolyogva - a balett, a szinház, az opera, az uj és a legujabb festészet és a szobrászat kiállitásai külföldön sok ember számára annak bizonyitására szolgálnak, hogy mi bolsevikok egyáltalán nem vagyunk olyan barbárok, mint ahogy azt ők elképzelték. Természetesen értékelem a társadalmi kultura ilyen és ehhez hasonló megnyilvánulásait, egyáltalán nem becsülöm le őket. Mégis el kell ismernem, hogy jobban örülök eldugott falvakban létrehozott két-három általános iskolának, mint a legcsodálatosabban kiállitott képnek, vagy szobornak. A tömegek általános kulturális szinvonalának felemelése hozza majd létre azt az egészséges talajt, amelyen kimerithetetlen erők teremnek a müvészet, a tudomány és a technika fejlesztésére. Nálunk szokatlanul erősek a kultura létrehozására és terjesztésére tett erőfeszitések. El kell ismerni, hogy ez együtt jár bizonyos kisérletezéssel, amelyben sok komoly, de nem egy gyerekes éretlen, sőt anyagi áldozatokat igénylő kezdeményezés is születik. De szemmelláthatóan az alkotás nem csak a természetben jár tékozlással, hanem a társadalomban is. A proletariátus hatalomátvétele óta a legfontosabb tényezőt már sikerült felszinre hoznunk - nevezetesen a néptömegek hallatlan tudásvágyát.

MARCEL CACHIN VISSZAEMLÉKEZÉSE

Marcel Cachin (1869-1958)- a francia és a nemzetközi munkásmozgalom kiváló személyisége. 1891-től 1905-ig a Munkáspárt tagja. 1905-ben tevékenyen részt vett az Egységes Francia Szocialista Párt létrehozásában. 1906-tól 1912-ig e párt vezetőségének tagja volt. Cachin egyike a Francia Kommunista Párt megalakitása kezdeményezőinek (1920). A párt alapitásától kezdve tagja a Központi Bizottságnak és a Politikai Bizottságnak. Franciaország hitlerista megszállása idején egyike az ellenállási mozgalom vezetőinek. 1957-ben Cachint Lenin-renddel tüntették ki.

x x x

1920 februárjában a Francia Szocialista Párt (Egyesült Szocialista Párt) strasbourgi kongresszusán óriási többséggel (4330 szavazattal, 337 ellenében) határozatot fogadott el a II. Internacionáléból való kilépésről, mivel a II. Internacionálé taktikája nem felelt meg a nemzetközi forradalmi helyzetnek. A kongresszus Frossardot és engem, az Humanité főszerkesztőjét, bizott meg azzal, hogy "haladéktalanul kezdjünk tárgyalásokat a Kommunista Internacionálé vezető szerveivel" az összes munkáspártok egyesitése céljából. Azoknak a pártoknak az egyesitéséről volt szó, amelyek készen álltak a forradalmi cselekvésre.

Ennek a megbizatásnak a végrehajtása céljából Frossard és én 1920. junius 15-én Moszkvába érkeztünk.

Moszkvai tartózkodásunk alatt állandó kapcsolatban voltunk a város proletár tömegeivel, a Komintern vezetőségével és a különböző kapitalista országok küldötteivel, akik a Kommunista Internacionálé II. kongresszusára érkeztek. Miután többször megbeszélést folytattunk a III. Internacionálé vezetőivel, a végrehajtó bizottság tagjai és különösen Lenin, energikusan ragaszkodtak ahhoz, hogy vendégként jelen legyünk a kongresszuson. Erről tájékoztattuk pártunkat és az engedély kézhez vétele után elindultunk a Kremlbe, ahol a korábban a cárok és a cárnők koronázására fenntartott gyönyörü teremben ült össze a Kommunista Internacionálé II. kongresszusa.

x x x

Mielőtt erről a kongresszusról beszélnék, amely oly mélyen rögződött emlékezetemben, szeretnék megemlékezni azokról a hosszas tárgyalásokról, amelyeket Moszkvában folytattunk a Francia Szocialista Pártnak a III. Internacionáléba való belépéséről.

Első megbeszélésünket 1920. junius 16-án tartottuk. Ezután megállapodtunk abban, hogy beszámolót készitünk a Francia Szocialista Párt helyzetéről és ezt a Komintern végrehajtó bizottságának junius 19-re kitüzött ülésén terjesztjük elő.

Az ülésen jelen voltak a III. Internacionálé összes vezetői, élükön Leninnel.

Vlagyimir Iljics Lenin beszédében mindenekelőtt köszönetét fejezte ki a Francia Szocialista Pártnak és jelenlevő két képviselőjének, amiért kapcsolat létesitését kezdeményezték a III. Internacionáléval. A francia küldöttség érkezésének igen nagy jelentőséget tulajdonitott, mivel nagyra becsülte a francia nép nagyszerü forradalmi hagyományait.

A továbbiakban, amennyire vissza tudok emlékezni, Lenin arról beszélt, hogy szocialista pártunk akkori opportunista taktikája és a Kommunista Internacionálé által a proletár diktaturáról kiadott jelszavak között óriási szakadék tátong, s ezért elengedhetetlenül szükséges, hogy a Francia Szocialista Párt teljes mértékben tájékozódjon a helyzetről.

Ez egyáltalában nem jelenti azt - folytatta Lenin -, hogy a forradalom haladéktalan végrehajtását követelnénk Önöktől. Szó sem lehet a kérdés ilyen módon való felvetéséről, sem a franciák, sem az olaszok, sem a német "függetlenek" viszonylatában. (Az utóbbiak akkor ugyancsak tárgyalásokat folytattak a Kommunista Internacionáléhoz való csatlakozásról). A közös akciók és a Kommunista Internacionáléval való állandó együttmüködés leglényegesebb és legfontosabb feltétele - szakitás bizonyos hibás munkamódszerekkel. Itt van például a d'Humanité, amelyet a legnagyobb figyelemmel szoktunk olvasni -, mondta Lenin egy nyitott lappéldányt tartva kezében. Ha ezt a lapot olvassuk, nyomát sem látjuk benne semmiféle egységnek. Ellenkezőleg. Ellentétes állitások ütköznek össze lapjain, sőt előfordul, hogy egy és ugyanazon az oldalon. Egyesek, köztük Önök is - fordult felénk Lenin - védelmükbe veszik az oroszországi proletár forradalmat, mások nyiltan fellépnek ellene, és minden lehetséges módon saját országaik imperialistáit segitik abban, hogy megsemmisitsék forradalmunkat. Egyesek a legnyiltabb opportunizmust hirdetik, mások viszont küzdenek e kártékony álláspont ellen. Hogyan képzelik, hogy a munkások könnyen tájékozódhatnak ezekben az ellentmondásos állitásokban? A párt sajtószervének nevelő, magyarázó és népszerüsitő munkát kell folytatnia, azokat az eszméket kell magyaráznia és népszerüsitenie, amelyek a dolgozókat elvezetik felszabadulásukhoz. Ezeket a feladatokat azonban világosan és pontosan meg kell fogalmazni, s propagálásukat csak becsületes emberekre, a munkásosztály hü és élenjáró fiaira lehet rábizni.

A L'Humanitét olvasva - folytatta Lenin - mindig örömmel látom a sztrájkolók megsegitésére, vagy a pártmunka céljaira szolgáló pénzgyüjtéssel kapcsolatos aláirást gyüjtő lapokat. Ugyanez az akarat lelkesitette Önöket a nagyszerü francia nép küzdelmében. Az Önök elsődleges kötelessége, hogy ennek a népnek világos, erőit összefogó programot adjanak, amely helyesen elemzi korunk tényeit, olyan időszakban, amikor a kapitalista rendszer bomlása napról-napra fokozódik. Ne higgyenek az ujságok propagandájának, sőt az egyes személyek által hangoztatott állitásoknak sem, csak azoknak az elvtársaknak higgyenek, akik marxista elmélettel vannak felfegyverkezve, csak a proletariátus kipróbált és odaadó hiveinek higgyenek. Egyszóval, ha a L'Humanité be akarja tölteni hivatását, akkor logikussá és a belső ellentmondásoktól mentessé kell válnia!

A Kommunista Internacionálé pártjaiban valamennyi párttagnak alá kell vetnie magát a legszigorubb fegyelemnek. A párt vezetőségét a demokratikus centralizmus alapján kell felépiteni. A központi szervek határozatait a választott és vezető munkatársaknak végre kell hajtatniuk a szervezet valamennyi láncszemében.

Az imperialista háboru és következményei valamennyi országban megrendítették a gazdasági alapokat, az osztályharc szélsőséges kiéleződéséhez és a forradalmi események fokozódásához vezettek szerte a világon. A proletariátust fel kell készíteni arra, hogy teljes fegyverzetben fogadja az uj korszakot.

Hiábavaló dolog volna feltenni a kérdést: most jön el a forradalom vagy később? Egyetlen feladatunk oly módon nevelni a proletariátust valamennyi országban, hogy az események ne érjék váratlanul, s hogy amikor eljön az idő, kezébe vehesse az események irányitását. Önök arról beszélnek, hogy kevés az emberük! Nekünk is kevés az emberünk. De mi előre haladunk, s az emberek szinte a föld alól nőnek ki. Csupán határtalan bizalomra és a proletariátus kimeríthetetlen erőibe vetett hitre van szükség. Nem szabad átvinni a tömegekre a harc elől meghátráló opportunista vezetők gyengeségét, hibáit, vagy éppen gyávaságát.

Önöknek, franciáknak, jól meg kell érteniök - folytatta Lenin -, a mi taktikánkat, amelyet forradalmak, a népünk által a multban megvivott forradalmak lelkesitenek. A francia proletároknak is elődjeik és őseik forradalmi hagyományait kell követniük, s nem szabad megtorpanniuk semmilyen akadály előtt. Nekik is bizniuk kell a jövőben!

A németországi "függetlenek" már bejelentették, hogy kilépnek a II. Internacionáléból és tárgyalásokat kivánnak kezdeni a mi internacionálénkhoz való csatlakozásról. Mi azt válaszoltuk nekik, hogy a proletárdiktaturát és a szovjethatalmat csupán szavakban ismerik el, s az oroszországi kommunista párt az egyetlen helyes megoldásnak azt tartja, ha nem egyesül velük, "hanem megvárja, amig a francia és a német munkások forradalmi tömegei kijavitják a függetlenek és a hasonló pártok gyengeségeit, hibáit, előitéleteit és következetlenségét". Kérem, hogy válaszunkat népszerüsitsék országukban. Tegyék közzé összes ujságjaikban, tájékoztassák erről a válaszról az összes helyi szervezeteiket, az összes francia és más országbeli dolgozókat. Ezután hivjanak össze kongresszust azzal a céllal, hogy kifejtsék ott a mi koncepcióinkat. Erre azt válaszolhatják, hogy nehéz dolog lesz. Nekünk is nehéz volt! De küzdöttünk - és győztünk. Emlékezetemben mélyen megmaradtak Lenin e történelmi beszédének idézett szavai.

A Kommunista Internacionálé végrehajtó bizottságának fentebb leirt ülése több mint öt óra hosszat tartott, ezt követően junius 25-én, 28-án és 29-én, majd julius 14-én, 18-án és 22-én folytatódott a vita a Kominternbe való felvétel feltételeinek kérdéseiről. Mindez arról tanuskodik, milyen komolyan és mélyrehatóan megvizsgálták ezeket a problémákat.

Szovjetoroszországba történt megérkezésünk első napjától kezdve világos volt előttünk, hogy orosz elvtársaink a Francia Szocialista Párt és a többi nyugati ország szocialista pártjainak kezdeményezését a Kommunista Internacionáléhoz való csatlakozásra igen jelentékeny eseményként értékelték. Egyöntetüen elismerték, hogy a Francia Szocialista Párt felelős vezetői kezdettől fogva állandóan együttmüködtek velük, és hasznosan hozzájárultak az Októberi Szocialista Forradalom védelmének ügyéhez.

Sokszor a késő éjjeli órákig tartó számos ülés után Oroszországból történt elutazásunk előtt határozat született, hogy a francia küldöttek minden erővel küzdeni fognak azért, hogy pártjuk belépjen a Kommunista Internacionáléba. Az orosz elvtársak a maguk részéről, ragaszkodva ahhoz, hogy pontosan és erélyesen hajtsuk végre a Kommunista Internacionáléba való belépés feltételeit, egyuttal teljes támogatásukról és a Kommunista Internacionálé szolidaritásáról biztositottak bennünket, s ezt a szolidaritást a továbbiakban a Francia Kommunista Párt is élvezte.

x x x

Szeretnék még néhány szót szólni a Kommunista Internacionálé II. kongresszusának munkájában való részvételünkről, ahol folytatódott a vita a III. Internacionáléhoz való csatlakozás feltételeiről.

A Komintern II. kongresszusának első ülésén, amely a petrográdi Urickij-palotában zajlott le julius 19-én, Lenin nagy beszámolót tartott a nemzetközi helyzetről és a Kommunista Internacionálé fő feladatairól. Beszédében Lenin a kapitalizmus elkerülhetetlen összeomlásáról szólott és a proletár pártnak a győzelmes forradalomban játszott szerepét elemezte. Hadd öntse el szennyáradattal a kapitalizmus a proletár forradalom országát, hadd próbálja kimeriteni a blokád kinjaival, próbálja éhezésre és fagyoskodásra kényszeriteni -, akkor sem képes legyőzni a bolsevizmust és akkor is vereséget szenved. Az imperialista háboruelőtt a II. Internacionálé csupán Európa és Amerika proletariátusát egyesitette. A rabságra és a nélkülözésre kárhoztatott Ázsiában és Afrikában azonban férfiak és nők százmillióí ugyancsak imperialista igában sinylődnek. A Kommunista Internacionálénak meg kell segitenie az elnyomott népeket és országokat, s ez a segitségnyujtás végleges csapást mér az imperializmusra - a kapitalizmus utolsó szakaszára...

A Kommunista Internacionálé II. kongresszusának megnyitására Petrográdon került sor, majd a következő napokban[a] kongresszus a moszkvai Kremlben folytatta munkáját egészen augusztus 7-ig. Orosz elvtársaink meghivtak a kongresszusra mindenkit, aki az imperialista háboru kezdetétől és a háboru folyamán ügyekezett országában erélyes harcot folytatni a háboru és a tőke támadása ellen. Az orosz elvtársak javasolták, hogy elemezzük, tanulmányozzuk és alkalmazzuk azokat a harci eszközöket, amelyek segitségével a Szovjetunióban szétzuzták a tőkéseket és a földbirtokosokat. Ismeretes, hogy a II. kongresszus határozataiban rendkivül tüzetesen meghatározták a Kommunista Internacionáléba való felvétel konkrét feltételeit.

A Kommunista Internacionálé II. kongresszusán végzett munka eredményei rendkivül jelentősek voltak, mivel lehetővé tették négy ország - Németország, Olaszország, Franciaország és Csehszlovákia - proletariátusa számára, hogy kikovácsolják saját kommunista pártjaikat, amelyek a későbbiekben nagy szerepet játszottak az európai és a világpolitikában.

A kongresszus kijavitotta egyes kommunisták hibáit, akik "...tagadták a burzsoá parlamentekben, a reakciós szakszervezetekben, s mindazokon a helyeken folytatandó munka szükségességét, ahol munkások milliói vannak jelen, kiket most még félrevezetnek a tőkések és munkáskörökből származó lakájaik..."

A forradalmi munkástömegek nyomása alatt a II. internacionálé legnagyobb pártjai elhagyták ezt a szervezetet, a proletártömegek arccal Szovjetoroszország és az orosz forradalom felé fordultak. A dolgozók valamennyi kapitalista országban nagy lelkesedéssel és elragadtatással figyelték Szovjetoroszország népeinek hősi küzdelmét. Látták, hogy sem a blokád, sem az intervenciós hadsereg és flotta agressziója nem volt képes megtörni az orosz bolsevikok hősi helytállását. A munkások és parasztok által kivivott hatalom megdönthetetlen maradt, az intervenciósokat pedig szétverték. A bolsevikok az egész világnak megmutatták, hogy a munkásosztály mostantól kezdve a haladás legfőbb lenditőereje. Igy például a szovjet hatalom létének puszta tényével erősitette valamennyi ország proletariátusában saját erőérzetét. Ez az orosz proletariátus óriási érdeme a világ proletariátus előtt! Ezért nyujtottak kezet valamennyi ország proletárjai Szovjetoroszországnak, s ezért indultak el a Kommunista Internacionálé felé...

x x x

Franciaországba való elutazásunk előtt találkozót kértünk Lenintől, hogy elbucsuzzunk és beszéljünk benyomásainkról. Julius 28-án Lenin rendkivül szivélyesen fogadott bennünket Kreml-beli kicsi, egyszerü és igénytelen irodájában. Beszélgetésünk másfél óráig tartott..

Mindenekelőtt a franciaországi helyzetről érdeklődött, amelyet egyébként nagyon jól ismert. Megismételte előttünk, hogy elragadtatással tölti el országunk multja, a francia, egyebek között a párizsi proletariátus. Modern jakobinusokként jellemezte a kommunistákat. Meg volt győződve arról, hogy a Kommunista Internacionálé módszereinek Franciaországban nagy jövője lesz, mivel azok a valóban forradalmi hagyományok folytatását jelentik...

A beszélgetés vége felé Lenin kijelentette, hogy a kapitalista Európa, amely három éven keresztül mindent elkövetett a Szovjet Köztársaság megsemmisitésére, nem tudott sikert kicsikarni. Most viszonylagos békénk lesz, amelyet kimerült országunk ujjáépitésére használunk fel, valamint arra, hogy ezt az országot legyőzhetetlenné tegyük.

Lenin érdeklődött benyomásaink iránt. Azt válaszoltuk, hogy azok az emlékek, amelyeket Szovjetoroszországból viszünk magunkkal, mindörökre

megmaradnak bennünk. Elmondottuk, hogy a háboru okozta szörnyü rombolás ellenére mindenütt az országban lelkesedést, a jövőbe vetett bizalmat és hősiességet tapasztaltunk, s ezek a győzelem szilárd zálogát jelentik.

Lenin igen elégedett volt válaszunkkal. Azt mondta, mennyire szeretné, ha a franciák mielőbb megteremtenék nagy kommunista pártjukat, amelynek életét rendkivül nagy érdeklődéssel figyeli majd. Beszélgetésünk végén sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy nem találkozhatott velünk korábban, s nem tölthetett velünk huzamosabb időt.

Másnap elutaztunk Párizsba...

x x x

Ugy döntöttünk, hogy haladéktalanul beszámolunk a párizsi proletariátusnak a kapott feladat elvégzéséről, és a párt titkársága gyülést szervezett a párizsi Cirkuszban, amely akkoriban a főváros legnagyobb helyisége volt. Több mint 40 000 dolgozó jött el a tömeggyülésre. Meg kell mondani, hogy ebben a hatalmas városban soha nem került még sor a francia nép ilyen izgalmas, forró és lenyügöző összejövetelére, ahol a jelenlévők hosszu órákon keresztül beszéltek az Októberi Szocialista Forradalom hallatán érzett elragadtatásukról. Erről a forradalomról elhoztuk a legfrissebb és a lehető legörvendetesebb hireket.

Kell-e emlékeztetni arra, hogyan kezdtük meg a L'Humanité hasábjain Franciaország-szerte propagálni a Kommunista Internacionáléba való belépést? 1920. augusztus 15-től szeptember 25-ig beutaztuk az egész országot; tájékoztattuk népünket mindazokról az okmányokról és határozatokról, amelyeket a Kommunista Internacionálé II. kongresszusa fogadott el. A kongresszusi határozatokat több mint négy hónapon keresztül vitatták meg az egész országban, beleértve a legtávolabb eső falvakat is. Soha nem látott még az ország ilyen aktiv és sokoldalu vitát. És amikor a Francia Szocialista Párt 1920 decemberében Tours városban megtartott kongresszusán felvetődött a kérdés a Kommunista Internacionáléba való belépésről, a kongresszus kétharmados szavazattöbbséggel állást foglalt amellett, hogy teljes mértékben és feltétel nélkül csatlakozni kell Lenin téziseihez a Komintern II. kongresszusának fő feladatairól és arról a taktikáról, amely a volt cári Oroszország területén győzelemre vezette a szovjeteket, minden idők és népek leghatalmasabb és leghaladóbb rendszerét.

(Ford.: Bokor Pál)

HERBERT GEORGE WELLS: "VALÓBAN NAGY EMBER"

H.G.Wells (1866-1946)
Kiváló angol regényiró, jelentős fantasztikus regényiró és ujságiró. 1920-ban és 1934-ben a Szovjetunióban járt.

Jártam Oroszországban, erről az utamról "Oroszország a ködben" cimü könyvemben számoltam be. Hosszas beszélgetést folytattam Leninnel s azonkivül sokat is haliottam róla.

Mindaddig nem találkoztam annyira eredeti gondolkodóval, aki ráadásul olyan fontos posztot töltött be, amilyet az ember el sem képzelhetett a háboru előtt. Mintha Oroszország valamennyi még fennmaradt erőforrása az ő kezében lett volna. Tekintélye óriási volt.

Személyes tekintélyének alapja a forradalom napjaiban tanusitott józan itélőképesség és előrelátás volt. Hozzá fordult akkor mindenki: a nyugtalankodók és a kételkedők is. Erejét a gondolati csiszoltsággal párosult világos célkitüzés adta.

Mint mindenki, ugy ő is saját korához, korszakához tartozott. Mikor találkoztunk és elbeszélgettünk vele, tulajdonképpen mindegyikünk ragaszkodott saját elfogult véleményéhez. Elsősorban a kisparaszti gazdaságok hatalmas szövetkezetekké alakitásának szükségességéről beszéltünk. Beszélgettünk továbbá Oroszország villamositásáról, ami akkor még csak Lenin agyában megszületett álom volt. Minthogy fogalmam sem volt Oroszország vizienergiakészletéről, szkeptikusan viszonyultam a villamositás gondolatához. - Jöjjön el tiz év mulva -, válaszolta Lenin kétkedésemre.

Mikor beszélgettünk, mindennél inkább érdekelt a beszélgetés. Megfeledkeztem róla, hogy mi emberek kicsik vagy nagyok, fiatalok vagy öregek vagyunk. Csupán alacsony termete lepett meg, valamint kivételes élénksége és egyszerüsége. De most, hogy nézegetem tizennégy évvel ezelőtt irt könyvemet, s felidézem az akkori idők eseményeit és összehasonlitom Lenint általam ismert más jelentős személyekkel, kezdem már érteni, milyen kiemelkedő és jelentős történelmi alak volt. Nem vagyok hive annak a felfogásnak, mely szerint a "nagy embereknek" kizárólagos szerepe van az emberiség életében, de ha már nemzedékünk nagy képviselőiről van szó, el kell ismernem, a legkevesebb, amit elmondhatunk Leninről az, hogy valóban nagy ember volt...

Mikor találkoztam Leninnel, már beteg volt. Gyakran félbe kellett szakitania munkáját. 1922 elején az orvosok eltiltották a munkától, s még ugyanazon év nyarán részleges bénulást szenvedett, 1924 elején pedig meghalt. Tehát csaknem öt eseményekben gazdag esztendeig teljes egészségben ő

irányitotta az országot. Ezalatt rendithetetlen alkotó lelkesedést oltott az orosz népbe, hogy megoldja előtte tornyosuló problémáit. Ez a lelkesedés a mai napig él benne. Egyedül Leninnek és az általa alapitott és megszervezett kommunista pártnak köszönhető, hogy az orosz forradalom nem fajult kegyetlen katonai önkénnyé és nem végződött teljes társadalmi összeomlással. Bár az általa vezetett kommunista párt tapasztalatlan volt, mégis sikerült megteremtenie a kisérlete sikeréhez szükséges feltételeket, elegendő fegyelmezett kádert biztositott a gyorsan létrehozott, odaadó államigazgatás részére, amely nélkül egy forradalom kudarcra van itélve.

Közvetlenül a forradalom után Lenin tevékeny elméje csodálatos gyorsasággal hangolódott át a társadalmi átalakitás megvalósitására. 1920-ban, amikor találkoztam vele, fiatalos energiával tanulmányozta Oroszország villamositásának lehetőségeit. Az ötéves terv gondolata, amely az országszerte sikeresen megvalósitandó helyi tervek formájában merült fel benne, a dnyeperi vizierőmü, mindez már akkor foglalkoztatta elméjét. Gyümölcsöző gondolatai hatnak azután is, hogy létrehozójuk megszünt alkotni. Hatásuk ma épp oly erős, mint annakelőtte.

1934 juliusában, utolsó moszkvai látogatásom idején ellátogattam a Lenin-mauzóleumba és ismét megláttam a kis embert. Még kisebbnek tünt, arca viaszszerü, sápadt, egykor nyugtalan keze most békésen fekszik. Szakálla mintha egészen megvörösödött volna. Arckifejezése méltóságteljes, egyszerü, egy kicsit ünnepélyes volt. Az ember legnemesebb tulajdonsága - őszinteség és bátorság tükröződött rajta.

(Ford.: Feyér Levente)

TANULMÁNYOK LENINRŐL ÉS A LENINIZMUSRÓL

KORUNK LEGHATÁSOSABB EREJE

Irta: B. Popov, a történelmi tudományok kandidátusa

A forradalmi világmozgalom, egyes osztagainak nehézségei és kudarcai ellenére, nem szoritkozik védekezésre az imperializmusnak az utóbbi években egyre fokozódó agresszivitásával szemben, hanem tovább folytatja történelmi jelentőségü támadását. Korunk legfőbb tartalma változatlanul a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet. Korunk fejlődésének jelenlegi szakaszát a forradalmi támadóharc lehetőségeinek bővülése jellemzi.

E történelmi harc vezető ereje a szocialista világrendszer, amelynek óriási, történelmi jelentőségü eredményeket sikerült elérnie. Igy például a Kölcsönös Gazdasági Segitség Tanácsában tömörült szocialista

országok az utóbbi tiz év folyamán 93 százalékkal növelték nemzeti jövedelmüket, ami a fejlett tőkésországokénál másfélszerte gyorsabb ütemnek felel meg. A KGST-tagországok, amelyekhez a földkerekség területének csupán 18 százaléka, s lakosságának 10 százaléka tartozik, ma a világ ipari termelésének körülbelül egyharmadát adják.

A szocialista országok uj és hatalmas forradalmi erőforrása - a társadalmi rendszerükben rejlő előnyök lehető legteljesebb kiaknázása. Ennek érdekében ezek az országok, amelyek többsége befejezte a szocializmus alapjainak lerakását, és a szocializmus (a Szovjetunióban a kommunizmus) teljes felépitésének szakaszába lépett, az utóbbi években fontos gazdasági reformokat valósitanak meg, uj, hatékonyabb formákat találnak a népgazdaság tervezésére és irányitására, fejlesztik a szocialista demokráciát, tökéletesitik népgazdasági terveik összehangolását, fokozzák a gazdasági kooperációt és szakositást. Mindez tovább erősiti a szocializmus hadállásait.

A szocialista országok fejlődésének legfőbb vezető és irányitó erői a hatalmon lévő kommunista pártok. E pártok politikája, a marxizmus-leninizmushoz való hüsége, a marxizmus-leninizmus elveinek a hazai, konkrét viszonyokra való helyes alkalmazása, a nemzeti és internacionalista feladatok helyes összeegyeztetése döntő mértékben befolyásolja mind az egyes országok, mind az egész szocialista világrendszer fejlődésének sikereit.

A tőkésországokban a forradalmi világmozgalom legfőbb ereje a munkásosztály. A munkásosztály az élvonala a demokratikus erők széles frontjának, mely a monopóliumok mindenhatósága ellen, a demokratikus szabadságjogok kibővitéséért és megszilárditásáért küzd. A maoisták hamis "elméleteivel" és a Marcusé-féle ujsütetü "baloldali" teoretikusokkal ellentétben a fejlett tőkésországok munkásosztálya nem veszti el erejét, sőt, ellenkezőleg: egyre fokozza az osztályellenségre mért csapásait. Az utóbbi években ezekben az országokban a munkásosztály és általában a dolgozó tömegek rohamos aktivizálódása tapasztalható. Ezt bizonyitják, többek között, a Franciaországban és Olaszországban nemrég lezajlott országos méretü sztrájkok, a munkáspárti kormány és az angol munkástömegek között kirobbant ellentét, a négerek és a diákok mozgalmainak fellendülése az Egyesült Államokban...

E harc sikere döntő mértékben a kommunista pártok tevékenységétől függ, attól, hogy helyesen össze tudják-e kapcsolni a demokráciáért, a monopóliumok ellen folytatott harcot a mozgalom végső céljaiért vivott harccal, s hogy e harcban biztositani tudják-e a munkásosztály élcsapat-szerepét. A kommunista pártoknak időszerü feladatuk, hogy élére álljanak az ifjuság, az értelmiség egyre erősödő mozgalmának, határozott és világos politikai programot adjanak e mozgalomnak, s ne engedjék aktivizálódni a maoista, trockista, anarchista és egyéb hasonló irányzatokat, amelyek gyakran élősködnek e rétegek politikai aktivitásának különböző megnyilvánulásain. Ha valamelyik kommunista párt olyan áron törekszik népszerüségre a kispolgári tömegek körében, hogy lemond forradalmi elveiről, ha már nem osztályszempontból értékeli az olyan jelenségeket, mint

a demokrácia és a diktatura, s ha a valóságban meglévő szocializmusban elsősorban vagy éppen kizárólag a negativ tapasztalatokat látja meg, ezzel mind a saját országán belül, mind pedig nemzetközi viszonylatban komoly kárt okoz a forradalmi harc ügyének.

A kommunisták az egyes országok és az egész világ forradalmi mozgalmának fejlődése érdekében feladatuknak tekintik, hogy az ellenséggel vivott harcban szilárdan védelmezzék a marxizmus-leninizmus, a proletár internacionalizmus forradalmi elveit, tántorithatatlanul dolgozzanak ezen elvek megvalósitásán, szüntelenül továbbfejlesszék a marxizmus-leninizmus elméletét, s ezt az elméletet gazdagitsák az osztályharc és a szocialista társadalom-épités legujabb tapasztalataival.

Korunk forradalmi mozgalmának egyik legfontosabb és legaktivabb áramlata a gyarmati és függő országok népeinek nemzeti felszabaditó mozgalma, amely szerves része a világméretü forradalmi folyamatnak. Annak eredményeként, hogy az imperializmus gyarmati rendszere a második világháboru után egyre inkább széthullott, szerte a világon több mint 70 uj állam keletkezett. Ezekben az országokban a gyarmati elnyomás megszüntetése és a politikai függetlenség kivivása a nemzeti antiimperialista koalíciók harcának volt köszönhető. E koalíciók a dolgozók széles tömegeit, a nemzeti burzsoáziát és az összes hazafias erőket összefogták. A munkásosztály - már ahol létezett - és a parasztság fő mozgatóereje volt a felszabaditó harcnak, a legtöbb országban mégis a nemzeti burzsoázia - esetleg a forradalmi demokrácia - volt e harc vezetője.

A politikai függetlenség kivivása után ezekben az országokban uj szakaszba lépett a népek antiimperialista küzdelme: folytatódik és elmélyül a nemzeti felszabaditó mozgalom társadalmi differenciálódása, kiéleződik a munkásosztály, a parasztság és valamennyi demokratikus erő összeütközése a belső reakcióval és a nemzeti burzsoázia azon elemeivel, amelyek leginkább hajlandók az imperializmussal való megegyezésre. Ebben a harcban a dolgozó tömegeké a döntő szerep. S ennek a harcnak a kimenetelétől függ, hogy a fejlődő országok milyen gyorsan tudják leküzdeni gazdasági elmaradottságukat, milyen ütemben tudják megteremteni önálló nemzeti gazdaságukat, hogyan tudják növelni a nép életszinvonalát, s végső soron - mely utját választják a továbbfejlődésnek. Csakis valamennyi forradalmi, demokratikus erő szoros összefogása biztosithatja - a szocialista világrendszer támogatása, és a nemzetközi munkásosztály szolidaritása esetén -, hogy ezek a szocialista fejlődés utjára lépjenek a kapitalizmus megkerülésével.

Napjainkban olyan ázsiai és afrikai országok, mint Burma, az EAK (Egyiptom), Szíria, Algéria, Guinea, Kongói Népi Köztársaság, Tanzánia, Szudán és mások, a fejlődés nem kapitalista utjára léptek. Azokban az országokban, ahol kommunista pártok vagy marxista-leninista csoportok müködnek, ezek főfeladatuknak tekintik, hogy minden lehető módon segitsék az uralmon lévő forradalmi demokrata pártokat a nem kapitalista fejlődési szakasz nehéz és bonyolult problémáinak megoldásában, a tudományos szocializmus elméletének elsajátitásában, s a szocialista tábor országaival való barátságuk erősitésében.

A kommunista mozgalom jelenlegi szakaszának stratégiai és taktikai irányelveivel összhangban a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozása meghirdette az akcióegység programját, melynek megfelelően nemcsak a forradalmi mozgalom három alapvető osztagát, hanem az összes többi haladó erőt is össze lehet és össze kell fogni, s csatasorba lehet és kell állítani az imperializmus, a szabadság, a béke, a demokrácia és a társadalmi haladás legfőbb ellensége ellen.

"Az értekezleten képviselt kommunista és munkáspártok, - hangoztatja a tanácskozás fődokumentuma, - történelmi felelősségük tudatában, egységes akciókra szólítják fel a világ összes kommunistáit, az imperializmus minden ellenségét, mindazokat, akik készek harcolni a békéért, a szabadságért és a haladásért."

Az egységes antiimperialista front platformja mindenek előtt elszánt harcot hirdet az imperializmus agressziv külpolitikája ellen, a hős vietnami nép és más ázsiai, afrikai és latin-amerikai népek védelmében, a termonukleáris világháboru veszélye ellen és a béke védelmében.

A világ valamennyi haladó erőinek egységes frontja a monopóliumokra, az általuk életre keltett fasiszta veszélyre, a faji megkülönböztetés és neokolonializmus embergyülölő ideológiájára és gyakorlatára méri fő csapásait a demokratikus szabadságjogok megőrzése és kibővítése érdekében.

Az antiimperialista harc sikerei igen nagy mértékben függnek a nemzetközi kommunista mozgalom - az egységes antiimperialista front gerince - egységétől és összeforrottságától, ezért a nemzetközi tanácskozás is nagy figyelmet szentelt ezeknek a kérdéseknek.

Ma, mint ismeretes, körülbelül 90 kommunista és munkáspárt müködik, amelyek a kommunisták tiz- és tizmillióit tömöritik maguk köré. E pártok közül 14 párt hatalmon van, 27 a fejlett tőkésországokban, a többi pedig a fejlődő ázsiai, afrikai és latin-amerikai országokban tevékenykedik.

A kommunista mozgalom különösen rohamos ütemben fejlődött a második világháboru után, s ma már jónéhány tőkésország kommunista és munkáspártja olyan jelentős nemzeti erőt képvisel, melyet a dolgozók milliós tömegei követnek. A kommunisták az imperializmus elleni harc első vonalában küzdenek. S nem véletlen, hogy éppen ellenük irányulnak az osztályellenség legkegyetlenebb csapásai, s hogy éppen ők szenvedik a legsulyosabb veszteségeket. A nem-szocialista országokban müködő kommunista pártok mintegy felét illegalitásba kényszeritették. Semmiféle megtorlás nem állithatja meg azonban a nemzetközi kommunista mozgalom fokozatos erősödését.

Ámde a mozgalom erősödésével egyidejüleg, különösen az utóbbi évtizedekben, fokozódtak a nehézségek, az ellentmondások és a nézeteltérések is, és szinre léptek a jobboldali és "baloldali" opportunista elhajlá-

sok. E problémák okai részben objektiv, részben szubjektiv körülményekben rejlenek és összefüggésben vannak a mozgalom társadalmi bázisának kiszélesedésével, az egyes kommunista és munkáspártok konkrét tevékenységi feltételeinek sokrétüségével, a burzsoá ideológia befolyásával, egyes kommunista pártok vezetőségének opportunista, nacionalista hibáival, különösképpen pedig Mao Ce-tung csoportjának tevékenységével, melyet a nemzetközi tanácskozás részvevőinek többsége határozottan elitélt.

A jobboldali és "baloldali" elhajlás gyakran annyira eggyéolvad, összefonódik, hogy nehéz megkülönböztetni egymástól. Ezért a kétfrontos harc jelszava napjainkban időszerübb, mint valaha is bármikor. A nemzetközi tanácskozás hangsulyozta, hogy a kommunista és munkáspártok összeforrottsága fontos tényezője valamennyi antiimperialista erő összefogásának, s hogy a kommunista mozgalom valamennyi osztagának antiimperialista akcióegysége - lévén az imperializmus a főellenség - hatásos eszköz a fennálló nehézségek és nézeteltérések leküzdésére. "A marxizmus-leninizmushoz, a proletár internacionalizmushoz való hüségük, saját népük érdekeinek, a szocializmus közös ügyének önzetlen és odaadó szolgálata elengedhetetlen feltétele annak, hogy a kommunista és munkáspártok egységes akciói eredményesek legyenek és helyes irányban hassanak, hogy biztositva legyen kitüzött történelmi céljaik sikeres elérése, - hangoztatták a tanácskozás részvevői.

VÁLASZ A LENINIZMUS BIRÁLÓINAK

A Moszkovszkaja Pravda Mark Mityin, ismert szovjet akadémikus "A leninizmus - korunk marxizmusa" cimü cikkét közölte. A Novosztyi hirügynökség az olvasó figyelmébe ajánlja e cikk alábbi tartalmi ismertetését.

x x x

Nagy és nevezetes dátum közeledik: V. I. Lenin születésének 100. évfordulója. Máris kirajzolódik, hogy ennek az évfordulónak a megünneplése igen nagy nemzetközi jelentőségü esemény lesz. A kommunista és munkáspártok nemzetközi értekezletének felhivása hangsulyozta: "Lenin neve a Nagy Október győzelmének, ama nagy forradalmi tetteknek a szimbóluma lett, amelyek gyökeresen megváltoztatták a világ társadalmi képét, jelezték az emberiségnek a szocializmus és a kommunizmus felé tett fordulatát. "Ugyanez a felhivás rámutat, hogy Lenin nemcsak nagy forradalmár, hanem kimagasló gondolkodó is volt, aki mindenoldaluan továbbfejlesztette a tudományos kommunizmus Marx és Engels által megalkotott elméletét: nevéhez a marxista tanitás fejlődésének uj szakasza füződik.

Természetesen világosan kell látnunk, hogy a polgári világ a maga módján emlékezik meg majd Lenin születésének évfordulójáról. A burzsoá társadalom ideológusai - miközben bizonyos mértékben megadják majd a tiszteletet a világ átalakitójának - osztályálláspontjukkal összhangban arra törekednek majd - ahogy ezt most is teszik -, hogy teljes mértékben kforgassák Lenin eszméinek igazi tartalmát, hamis értékelést adjanak tevékenységéről. Számos polgári ideológus, miként a jobb és "bal"-oldali revizionisták is, kész arra, hogy Lenint szentté avassa, csakhogy ne kelljen tanitását a mai körülmények között hatékony eszmei fegyvernek tekinteni. Készek néhány jó szót ejteni Leninről, de mindenképpen tagadják munkáinak, eszméinek, tapasztalatainak, utmutatásainak korunk számára való jelentőségét. Még arra is készen állnak, hogy elismerjék Lenin tevékenységének jelentőségét Oroszország szempontjából, de ne adj'isten, hogy elismerjék ezt a Nyugatra és a Keletre vonatkoztatva. És minél inkább növekszik bolygónkon a lenini eszmék befolyása, annál állhatatosabban harcolnak a leninizmus ellen annak ellenfelei. Lenin születésének 100. évfordulójával kapcsolatban a tőkés országokban tornyosul a Lenin-ellenes irodalom áradata. Ennek fő tartalmi irányai a következők: Lenin szembeállitása Marxszal és Engelsszel, a leninizmus szembeállitása a marxizmussal; a leninizmus nemzetközi jellegének tagadása, a leninizmus olyan beállitása, hogy befolyási szférája kizárólag Oroszországra, avagy a gyengén fejlett országokra korlátozódik; hol szubjektivistának, hol voluntaristának vagy pragmatistának nyilvánitják Lenint; a marxizmus lenini interpretációját a marxizmus csupán egyik lehetséges interpretációjává nyilvánitják.

L.I. Brezsnyev elvtárs a Kommunyiszt c. folyóirat 1969 évi 11. számában megjelent cikkében, amely a kommunista és munkáspártok nemzetközi értekezletének eredményeivel foglalkozik, ezt irta: "A kommunista pártok eszmei platformja a marxizmus-leninizmus volt és marad. Az értekezlet Vlagyimir Iljics Lenin születésének 100. évfordulójára kiadott felhivása vezérel bennünket. Ez megerősiti a kommunistáknak a leninizmus iránti hüségét, hangsulyozza annak nemzetközi jelentőségét. Ez a felhivás csapás a jobb- és 'baloldali' revizionizmusra."

Lenin kimutatta, hogy az imperializmus haldó kapitalizmus, és hogy elkerülhetetlenül felváltja az uj társadalmi rend - a szocializmus. A XX. század világszinterén végbement minden esemény teljes mértékben igazolja ezt a lenini előrelátást. A szocializmusnak a Szovjetunióban aratott győzelme, a szocialista világrendszer kialakulása és a mai világban játszott szerepe arról tanuskodik, hogy az imperializmus már elveszitette hajdani erejét és a történelmi kezdeményezést, s immár nem képes visszaforditani a történelmi fejlődés menetét.

A szocialista világrendszer a döntő erő az antiimperialista harcban.

A kapitalista országok ifjuságát egyre jobban elfogja a katasztrófának, az atomháboru veszélyének előérzete: nincsenek meg a lehetőségei energiájának kihasználására. Gyakran nem érti azt az utat, amelyen

járnia kellene, nem érti meg, hogyan kellene harcolnia e fenyegető katasztrófa ellen. Igy aztán megjelennek a szinen a mindenféle próféták, olyanok, mint Herbert Marcuse és társai, akik azt prédikálják, hogy a munkásosztály elveszitette forradalmiságát, és most az ifjuság a legforradalmibb erő a világon.

A valóság ugyanakkor ujra meg ujra igazolja azt a lenini tételt, hogy az imperializmus elleni harcban a munkásosztály a fő és vezető erő, s éppen ez az osztály hivatott arra, hogy maga köré tömöritse az összes dolgozót, az egész haladó értelmiséget.

A szocialista világforradalom - tanitotta Lenin - bonyolult és sokrétü folyamat. A szocialista forradalomban a fő és vezető erő, a munkásosztály mellett, részt vesznek majd a legkülönbözőbb néprétegek, amelyeket az imperializmus elnyom. Lenin rámutatott, hogy ha ugy rajzolják meg a szocialista forradalmat, mint valamiféle egységes és egyidejü folyamatot, az nem helyes, nem felel meg a marxizmusnak. Az élet teljes mértékben igazolta Leninnek ezeket a prognózisait is. A leninizmussal teljes összhangban mutatott rá a nemzetközi értekezlet, hogy korunkban a forradalmi folyamatnak három áramlata van: a szocialista világrendszer mint legfontosabb és döntő erő, a munkásosztály harca a kapitali országokban és a nemzeti felszabaditó mozgalom. Mindhárom áramlat az imperialista elnyomás elleni harc egységes medrébe torkollik. Ilyen módon, korunk eseményeit elemezve, teljes határozottsággal állithatjuk, hogy a leninizmus korunk marxizmusa és minden tekintetben nemzetközi érvényü. Minden egyes kommunista párt, bármilyen sajátos körülmények között bontakozzék is ki harca, a lenini tanitásban megtalálja a válaszokat az élet által felvetett kérdésekre, és a lenini eszméket a konkrét feltételekkel összhangban valósitja meg.

A cikk szerzője a továbbiakban arról ir, hogy nemcsak a burzsoá birálók, de egyes nyugati kommunisták is hibásan értékelik Lenin tanitását, amely a marxizmus alkotó folytatása uj történelmi körülmények között.

Vegyük például Roger Garaudy könyvét: "A huszadik század marxizmusá"-t. A szerző néhány évvel ezelőtt irta. Garaudy elvtárs azt állitja könyvében, hogy "korunk értelmét a marxizmusban találjuk meg". Nyilvánvalóan nem kielégitő, ennélfogva téves tétel ez. Aki ugy véli, hogy korunk értelme a marxizmusban lelhető fel, az lényegében lemond e korszak lényeges eseményeinek megértéséről. Századunk értelme a marxizmus-leninizmusban lelhető fel. Aki ezt nem érti meg, az - akár akarja, akár nem - gyakorlatilag figyelmen kivül hagyja az Októberi Forradalmat, a szocialista világrendszert, a fasizmus fölött aratott győzelmet, a nemzetközi kommunista mozgalom lendületét, stb. Nem akarjuk azt mondani, hogy Garaudy elvtárs mindezt figyelmen kivül hagyja, de kétértelmü szövegezése, miszerint "a huszadik század értelme a marxizmusban rejlik", és az a tény, hogy nem hangsulyozza kellőképpen, hogy a marxizmus egyedül helyes és egyedül alkotó folytatása a huszadik században a leninizmus, a fent jelzett hibákhoz vezethet. Ha tekintetbe vesszük, hogy az egész leninizmus ellen, nemzetközi jellegének elismerése ellen száll sikra az antikommunizmus egész tábora,

ugyanugy, mint a jobb- és "baloldali" revizionizmus egész tábora, akkor világossá válik az előbb idézett tétel helytelensége. Sajnos, Garaudy elvtárs még jobban elmélyíti hibáit nemrég megjelent "Lenin" című könyvében. Egyrészt helyesen jellemzi Lenint, mint forradalmárt, harcost, gondolkodót, de ugyanakkor a leninizmus néhány legfontosabb elvének jellemzésében hibákat követ el. Azt írja, hogy "nincs semmi, ami helytelenebb és veszélyesebb volna, mint az, ha a "Mi a teendő?" című művet úgy tekintjük, mint a párt lenini koncepciójának kifejtését." Garaudy azt állítja, hogy a pártnak ebből a koncepciójából a munkásosztály történelmi kezdeményezésének a pártvezetőség kezdeményezésével való felcserélése következik, ami végső soron a "pártdiktatura" koncepciójához, a személyi kultuszhoz stb. vezet. Garaudy elvtárs a "Mi a teendő?" elemzését azzal fejezi be, hogy annak fő eszméit "a leninizmus ellenlábasaként" jellemzi. Nehéz lenne ennél tévesebb és helytelenebb állítást elképzelni.

A "Mi a teendő?" című mű, mint ismeretes, nagy és zseniális alkotás, amelyben Lenin a pártról szóló tanításának szervezeti alapjait fejti ki. Ez a tanítás vezérli minden tevékenységében az SZKP-t és a többi testvéri kommunista pártot. Érthető tehát, ha Garaudy elvtárs hasonló állításai tiltakozást váltanak ki.

Nemrég jelent meg Ausztriában Ernst Fischer és Franz Marek könyve: "Mit mondott valójában Lenin?" Az Osztrák Kommunista Párt Központi Bizottságának titkára, Fürnberg elvtárs jogosan bírálta ezt a könyvet. A könyv szerzői, tagadva Lenin elméleti hozzájárulását a marxista tanítás továbbfejlesztéséhez, azt állítják, hogy Marx mindenekelőtt teoretikus volt, Lenin pedig mindenekelőtt a forradalom stratégája és taktikusa. Ha Marx számára - mondják - az első helyen a forradalmi elmélet állt, úgy Lenin számára a forradalmi gyakorlat volt mindenekfölöttvaló. Ezekben az állításokban szemernyi igazság sincs. Marx nagy teoretikus és nagy gyakorlati harcos volt a XIX. század forradalmi harcának körülményei között. Lenin, Marx hagyományait folytatva és továbbfejlesztve, szintén egyszerre volt nagy teoretikus és nagy gyakorlati harcos: de már a XX. század körülményei között.

Az említett könyv szerzői fellépnek a pártról szóló lenini tanítás ellen, a frakciók tilalma ellen a kommunista pártokban, és elhallgatják a bolsevizmus nemzetközi jelentőségét. Lenin - állítják - kimagasló szerepet játszott Oroszország sajátos körülményei között, de fő eszméi - véleményük szerint nem felelnek meg a Nyugatnak. Külön foglalkozva Lenin filozófiai nézeteivel, azt állítják, hogy Lenin egyáltalán nem volt nagy filozófus, hogy "Materializmus és empiriokriticizmus" című munkája több "korlátozottságot" tartalmaz, és nem tekinthető érett filozófiai műnek. Az idézettekből világos, mennyire összhangban állnak gyakran a leninizmus némely "bírálóinak" revizionista kijelentései korunk antikommunista hazugságaival.

Jugoszláviában megalakult a "Praxis" nevű csoport, amely 1964-ben folyóiratot indított. Ez azt a célt tűzte maga elé, hogy a marxista-leninista filozófiával a maga külön filozófiai koncepcióját állítsa szembe. E csoport nézeteinek fő tartalma az ugynevezett "elvont humanizmus", avagy "humánus szo-

cializmus" hirdetése. E csoport egyik képviselője, Fillipovics, "Lenin és a leninizmus" c. könyvében azt állitja, hogy Lenin valóban nagy stratéga és politikus volt, de "nagyon nehéz lenne arról beszélni, hogy Lenin jelentékenyen hozzájárult volna a marxizmus filozófiájának fejlődéséhez; még kevésbé lehet szó arról, hogy valamiféle uj leninl szakasz következett volna be Marx filozófiai tételeinek továbbfejlesztése értelmében. Különösen nehéz Lenint, a filozófust Leninhez, a politikai vezérhez hasonlitani".

Aligha érdemes cáfolni e kiagyalásokat. Hiszen közismert, hogy Lenin a XX. század legnagyobb filozófusa.

Csehszlovákiában előfordult a leninizmusnak, mint a marxizmus egyedül helyes alkotó folytatásának tagadása, a marxista filozófia lenini fejlődési szakaszának tagadása. Néhány évvel ezelőtt Karek Kosik csehszlovák filozófus - aki később a "Kétezer szó" cimü dokumentumot közreadó csoport egyik tevékeny résztvevője volt - könyvet irt "A konkrét dialektikája" cimmel, amelyet ugy lehet tekinteni, mint az ideológiai ingadozások kezdetét. Csehszlovákiában szintén hirdették az "elvont humanizmus" vonalát, az állitották, hogy "a szocializmus különböző modelljeire" van szükség, hangsulyozták, hogy a filozófia arra hivatott, hogy birálatnak vesse alá a szocializmust, majdhogynem ugyanugy, ahogy annak idején Marx birálatnak vetette alá a kapitalizmust.

A marxista filozófia lenini fejlődési szakaszának elismerése ellen, Lenin nagy alkotó filozófiai hozzájárulásának elismerése ellen lép fel jelenleg egy vegyes összetételü társaság, kezdve az olyan tipusu kimondott antikommunistákkal, amilyen Wetter, Bochenski, Meier, Sidney Hook és Fetcher, folytatva a "Praxis" cimü jugoszláv folyóirat revizionistáival, amilyenek Petrovics, Fillipovics és Vranicki, s végezve Ernst Fischerrel, Franz Marekkal és másokkal. Ez az egész társaság bizonyos mértékben hajlandó elismerni Lenint mint stratégát és politikust (ki tagadhatná ezt?), de semmiképp nem hajlandó elismerni Leninnek a marxista filozófia fejlődéséhez való alkotó hozzájárulását. E kompánia egyes tagjai általában tagadják Lenin munkáinak mindenféle filozófiai jelentőségét, mások ugy vélik, hogy Leninnek a "Materializmus és empiriokriticizmus" cimü müve inkább politikai, mint filozófiai tanulmány; ismét mások, meghamisitva Lenin nézeteit, ugy vélik, hogy ez a munka alacsony filozófiai szinvonalon áll; végül vannak, akik hajlandók elismerni, hogy Lenin "Filozófiai füzetei" - de csakis ez a müve - tulajdonképpeni filozófiai munkának nevezhető, stb. Az adott cikk keretében nem foglalkozhatunk részletesen mindezen kérdésekkel. A fentnevezett nézetek birálata külön téma. Itt csupán annyit kivánunk megjegyezni, hogy a lenini filozófiai életmü jelentőségének tagadása lényegében az egész bolsevik stratégia és taktika mély elméleti filozófiai megalapozottságának tagadását jelenti.

V.I. Lenin filozófiai választ adott azokra a problémákra, amelyek a XX. században a tudomány fejlődésével kapcsolatban felmerültek. Lenin továbbfejlesztette a filozófia pártosságára vonatkozó tanitást. Leninnek az anyag és az elektron kimerithetetlenségéről szóló tételét felvették fegyvertárukba országunk természettudósai és a haladó külföldi természettudósok. Lenin

filozófiai müveiben érvekkel jól alátámasztott birálatnak vetette alá az idealizmus legujabb formáit. Vlagyimir Iljics továbbfejlesztette a materialista dialektikát. A dialektika kategóriáira vonatkozó mélyenszántó megállapitásai kiindulópontul szolgálnak mind a materialista dialektika továbbfejlesztéséhez, mind pedig a társadalmi élet jelenségeinek és a tudományos haladás problémáinak helyes elemzéséhez.

A kommunizmusért vivott harc nem kényelmes séta egy széles sugáruton. Sulyos és bonyolult harc ez, amely szellemi és fizikai erejük megfeszitését követeli meg a dolgozóktól.

A forradalmi világfolyamat ugyancsak nem egyenesvonalu folyamat, ahol kizárólag győzelmek léteznek. Olykor a vereség keserüségét is tapasztalni kell. De pártunk kezében, az egész nemzetközi kommunista mozgalom kezében van egy megbizható irányti, egy nagy eszmei fegyver: a marxizmus-leninizmus.

(Ford.: Botos Imre)

★

LENIN A MUNKÁSOSZTÁLY VEZETŐ SZEREPÉRŐL

Irta: A. Kruhmalev és F. Teplov

A szocializmus és a kapitalizmus közti ideológiai harc kiéleződésének korszakában a munkásosztálynak és kommunista élcsapatának elméleti fegyvere Marx, Engels és Lenin nagy tanitása. Az SZKP és más testvérpártok alkotó módon továbbfejlesztik ezt az élő tanitást, amely egyre ujabb és ujabb győzelmeket arat. A kommunizmus ellenségei ezért elkeseredetten támadják a marxizmus-leninizmust, amelyet megpróbálnak elferditeni, hogy a dolgozókat letéritsék az egyetlen helyes utról.

A marxizmus ellenségei főképp a munkásosztály világtörténelmi küldetéséről szóló tanitást támadják. Tudatosan elferditik korunk bonyolult társadalmi fejlődésének lényegét, s igyekeznek "bebizonyitani", hogy "elavult", "nem felel meg a valóságnak" és a "dogmatizmus csökevénye" a marxizmusnak az a következtetése, hogy a munkásosztály döntő szerepet játszik, mint a jelenkor társadalmi fejlődésének irányát és tartalmát meghatározó mozgatóerő.

De az antikommunista ideológusok nem tudják cáfolni azt az igazságot, hogy a munkásosztály áll korunk középpontjában, és a szocializmus a kommunizmus épitésének fő erejét képezi.

A proletariátus vezető szerepének legfontosabb feltétele, hogy a proletariátus önálló marxista-leninista politikai párttal rendelkezzék, amely a proletariátus osztályszervezetének legmagasabb formája. Lenin azt irta, hogy a kapitalizmus ellen vivott harcban a proletariátus legerősebb fegy-

vere a szervezet. Szervezet nélkül a proletariátus semmi, szervezettel minden, és legyőzhetetlen. A kommunista párt a munkásosztály vezetője és szervezője, amely kifejezésre juttatja és megvédi a proletariátus és az összes dolgozók érdekeit. A párt a munkásosztály szervezett csapata, a forradalmi elmélet, stratégia és taktika hordozója.

A munkásosztály történelmi küldetését először a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban valósitotta meg. A történelemben először kezébe vette a politikai hatalmat, megvalósitotta a proletariátus diktaturáját, és ezzel a világ szinterére lépett és a világtörténelem uj korszakának középpontjába került. Mint Lenin mondta, a világ az uj osztály uralmának korszakába lépett.

A kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet időszakában a munkásosztály vezető szerepe a proletariátus diktaturájában jut kifejeződésre.

Lenin a következőket irta: a legnagyobb ostobaság és a legképtelenebb utópizmus lenne azt feltételezni, hogy kényszer és diktatura nélkül lehetséges az áttérés a kapitalizmusról a szocializmusra. A forradalom vivmányainak megvédéséhez és a hatalmuktól megfosztott kizsákmányoló osztályok ellenállásának elfojtásához erős és döntő hatalomra, a proletariátus diktaturájára van szükség.

Lenin gyakran hangsulyozta, hogy a proletariátus diktaturájának fogalmához nemcsak a kizsákmányoló osztályokkal szemben gyakorolt erőszak tartozik. Nemcsak az erőszakban, és nem főképpen az erőszakban van a proletariátus diktaturájának lényege, hangoztatta. A proletariátus diktaturájában a legfontosabb az uj társadalom épitése, a termelés és a fogyasztás átalakitása szocialista elvek szerint és a társadalmi munka magasabbrendü megszervezése. A forradalmi erőszak kényszerüség, és mértéke attól függ, hogy milyen ellenállást fejtenek ki a szocialistaellenes erők, amelyek a multat próbálják visszaállitani. Diktatura a kizsákmányolók felett, demokrácia a dolgozók számára: ez az uj társadalmat épitő munkásosztály hatalmának lényege.

A marxizmus-leninizmus klasszikusai azt tanitották, hogy egy adott osztály szerepének elemzésekor mindenekelőtt azt kell meghatározni, hogy ez az osztály milyen helyet foglal el a termelésben, a termelési viszonyok és a társadalmi munkamegosztás rendszerében. Mint ismeretes, a munkásosztály fejlődését a nagyipari termelésnek köszönheti, amely a szocializmus körülményei között is az egész népgazdaság anyagi bázisát képezi. Lenin rámutatott arra, hogy a nagyipari termelésben betöltött gazdasági szerepe folytán csak a munkásosztály képes arra, hogy az összes dolgozók vezetője legyen. A Szovjetunió ipari erejében, amely a szovjet hatalom ötven éve alatt 73-szorosra nőtt, világosan kifejeződésre jutott a munkásosztálynak mint a társadalom döntő fontosságu termelő erejének szerepe.

A munkásosztály a szocialista tulajdon leghaladóbb formájához, az össznépi tulajdonhoz kapcsolódik. Helyzeténél fogva mentes az osztály-korlátoktól és érdekei a legteljesebben megfelelnek a társadalmi fejlődés érdekeinek. Többek közt ezért van fölényben a munkásosztály a szocialista társadalom más szociális csoportjaival szemben.

Lenin a következőképp jellemezte a munkásosztályt: ez az egyetlen osztály, amelyet a történelem az uj társadalom építésének vezetésére készitett elő; a munkásosztály politikailag érett és edzett, tud eszmeileg szakitani mindenfajta polgári és reformista ideológiával, az elvont szabadságra és egyenlőségre vonatkozó üres kispolgári fecsegéssel, el tudja sajátitani és tovább tudja fejleszteni a kultura vivmányait, a jövő érdekében el tud viselni nagy terheket, megpróbáltatásokat és áldozatokat, és munkaképességével tiszteletet ébreszt minden dolgozóban és minden becsületes emberben.

A kommunista épités mai időszakában a Szovjetunióban a munkásosztály vezető szerepének uj szakaszát az jellemzi, hogy a proletariátus diktaturájának állama össznépi szocialista állammá alakul át. De amig a szocialista társadalomnak osztálystrukturája van, és amig a szocializmussal szemben áll a kapitalista világ, addig a társadalom irányitásában az osztályszempont nem veszíti el jelentőségét.

A munkásosztály vezető szerepe a szocializmusban mindenekelőtt a kommunista párt utján valósul meg. Teljes mértékben érthető, hogy a párt befolyásának és a pártfegyelemnek mindenfajta gyengülése, valamint az államgépezet meglazulása a mai bonyolult, feszült nemzetközi helyzetben a legsulyosabb kárt okozhatja a szocialista és a kommunista épitésnek.

Az Október zászlaja alatt végbement történelmi fejlődés fél évszázada során meggyőzően bebizonyosodott, hogy pontosak voltak Lenin következtetései a kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenet irányáról, tartalmáról és alapvető vonásairól.

A szocialista világrendszer létrejötte és a Szovjetunió áttérése a kommunista épitésre, a legfontosabb eredménye azoknak a forradalmi átalakulásoknak, amelyek a munkásosztálynak és pártjának vezetése alatt mentek végbe. A szocializmus mindinkább a nemzetközi forradalmi fejlődés meghatározó tényezőjévé válik.

A nemzetközi munkásosztály élcsapata, a kommunista világmozgalom korunk legbefolyásosabb politikai ereje. Egységének megerősitése korunk elsőrendü fontosságu feladata.

A kommunista és munkáspártok nemzetközi összeforrottsága, amelynek alapja a munkásosztály érdekközössége, fejeződik ki abban a döntő harcban, amely a nemzetközi kommunista mozgalom összehangolt irányvonalától való kispolgári és nacionalista elhajlások ellen folyik. A fejlett kapitalista ország-

gok munkásosztályának politikai pozíciói erősödnek és a vezető imperialista országokban a munkásosztály sikeresen viv osztályütközeteket a tőkével.

Lenin ugy vélte, hogy a proletariátus osztályharcban elért sikereinek záloga a proletariátus valamennyi osztagának egységében és összeforrottságában van. Lenin hangsulyozta a munkásosztály sorainak egységéért vivott harc fontosságát, és rámutatott arra, hogy egységfrontra van szükségünk, s hogy az egységfront taktikáját magunkévá tettük és végigvisszük. A mai körülmények között szintén rendkivül fontos az összes demokratikus és forradalmi erő akcióegységének megvalósitása a monopoltőke ellen vivott harcban. S a társadalomban betöltött helye folytán éppen a munkásosztály a vezetője mindazoknak az erőknek, amelyek érdekeltek a demokrácia és a szocializmus győzelmében.

A nemzetközi munkásosztály hadserege most több mint 500 millió főt számlál és munkájával a világ társadalmi termékének több mint háromnegyedét állitja elő. A munkásosztály már ezzel is nagyban meghatározza a világ fejlődését, és a mai történelem egyre befolyásosabb erejévé válik. Franciaországban, Olaszországban, Nagy-Britanniában és más kapitalista országokban fokozódik a munkásosztály csapatainak forradalmi aktivitása.

Az uj történelmi korszakban a nemzetközi proletariátussal egységes forradalmi áramlatban lép fel a nemzeti felszabaditó mozgalom. Lenin hangsulyozta a gazdaságilag elmaradott országok paraszt tömegei és az élenjáró országok proletariátusa közti igen szoros szövetség fontosságát, s azt, hogy az élenjáró országok proletariátusa hivatott arra, hogy segitséget nyujtson a nemzeti felszabadulásért és a társadalmi igazságosságért vivott harcban. A nemzeti felszabaditó mozgalom csak ilyen feltétel mellett érhet el sikereket és segitheti elő a világimperializmus végső pusztulását.

Korunk történelmének tartalma a kapitalizmusról a kommunizmusra való világméretü áttérés. Az emberiség sorsának meghatározója a munkásosztály, amely korunk középpontjában áll.

(Ford.: Csontos Rozália)

A SZOCIALIZMUS ÉS A SZEMÉLYISÉG SZABADSÁGA

Irta: V. Gyenyiszov, a filozófiai tudományok kandidátusa

A két ellentétes világnézet éles harcának tárgyát képezi az ember, s az emberi érdek és szabadság, mint a személyiség sokoldalu fejlődésének feltétele. Nem véletlen, hogy ez a probléma fokozódó érdeklődést kelt, hiszen benne kereszteződik, ütközik, és tükröződik a társadalom szellemi, politikai és gazdasági életének számos különböző aspektusa, az osztályok viszonya és harca, az ellentétes társadalmi rendszerek küzdelme.

A polgári ideológusok, akik az ember-probléma megfogalmazásában és megoldásában prioritásra törekszenek, a valóságban kudarcot vallottak, mivel osztálykorlátaik miatt képteleneknek bizonyultak arra, hogy a probléma tudományos elemzését adják, rámutassanak a személyiség társadalmi felszabaditásához vezető helyes utra. Miközben rámutatnak a "személyiség válságára", melyet a kapitalizmus feltételei közt az ember fokozatos elidegenedése hoz létre, mindent gyógyitó csodaszerként az emberek erkölcsi öntökéletesitését ajánlják. Mivel a személyiség problémája mindenekelőtt az ember belső világának átformálásával függ össze - állitják - a polgári társadalomnak semmilyen gyökeres forradalmi változásra nincs szüksége.

A polgári gondolkodók szemlélődő humanizmusával szemben a tudományos kommunizmus megalapitói a csak elvi szinten történő felszabaditást mint illuziót elutasitották, és kitüzték a konkrét feladatot: a társadalom forradalmi átalakitásával vissza kell adni a dolgozó embernek az egyéniséghez és az önállósághoz való jogát, amelyet a kapitalizmus elrabolt tőle.

Az ember társadalmi szabadsága egyik alapvető kritériuma a társadalmi haladásnak. Kereteinek kiszélesitése ugyanakkor a történelem fejlődés elengedhetetlen feltétele. Nélkülözhetetlen előfeltétele ez annak, hogy az uj, haladó társadalmi rend győzelmet arasson minden régi fölött.

De mi az ember társadalmi szabadságának alapja, miből tevődik össze ez a szabadság?

A szabadság - mondják a polgári ideológusok - az a lehetőség, hogy az ember azt tesz, amit akar. Ez tehát az egyéniség akaratának semmi által nem korlátozott szabadsága, mely nem függ a társadalomtól és az életfeltételektől. Épp ezért a személyiség szabadságát nem mint társadalmi, hanem mint egyéni jelenséget vizsgálják, amelynek alapját a személyiség és a társadalom szembeállitása, érdekeik örökös ellentéte képezi. Ugyanakkor hangoztatják, hogy bármilyen

társadalmi szervezet, nemcsak a polgári társadalom, ellenséges erőként áll szemben a személyiséggel és nem képes ezt a "természetes" antagonizmust felszámolni.

A személyiség szabadságának elve a gyakorlatban a kapitalista világban egyes embereknek mások felett gyakorlott erőszakává és önkényévé, a kizsákmányoló osztályoknak a kizsákmányoltak fölötti uralkodásává válik. Az igazi szabadság - irja Gianni Rodari, olasz iró - nem más, mint az, hogy életünket törekvéseinknek és képességeinknek megfelelően rendezzük be, és egyéniségünk minden irányban fejlődjék. Az ilyen fajta szabadság elenyészően csekély. Ezt is pénzért vásárolják, mivel a kapitalista országokban létezni annyit jelent, mint pénzzel rendelkezni.

De igazságos és szabad lehet-e az a társadalom, amelyben a "gazdagodj meg bármilyen uton" elve uralkodik, ahol privilegizált társadalmi csoportok és személyek vannak, melyek saját "egyéni szabadságukat" valósitják meg más személyiségek szabadságának megsértése árán.

"Minden embernek joga van ahhoz, hogy palotában éljen, de valami oknál fogva sokan mégis jobban szeretnek a Szajna hidja alatt aludni" - jegyezte meg annak idején Emil Zola. Világos, hogy a valamihez való elvont jog még egyáltalán nem jelent reális szabadságot, nem jelenti a jog érvényesitését. Aligha hiszi el valaki is, hogy az Egyesült Államok alkotmánya szerint egyenlő állampolgári jogokkal rendelkező amerikai milliomosnak és munkanélkülinek egyenlő jogérvényesitési lehetőségei vannak, egyenlő társadalmi szabadságot élveznek anyagi és szellemi szükségleteik kielégitésében.

A semmi által nem korlátozott individualizmus, melyhez a szabadság polgári értelmezése vezet, beleértve ebbe egyes embereknek mások érdekei csorbitásával és elnyomásával történő fölemelkedését, kizárja valamennyi ember szabadságának és egyenlőségének lehetőségét, következésképp formális és antihumánus jellegü. A burzsoá demokrácia: üres frázisok, ünnepélyes szavak, ékesszóló igéretek, a szabadságról és egyenlőségről szóló hangos jelszavak. A valóságban ez... a munkások, dolgozók és kizsákmányoltak rabságát és egyenlőtlenségét jelenti, - mondotta Lenin.

A kapitalizmus apologetái a személyiség szabadságán mindenekelőtt a termelési eszközök magántulajdonának a szabadságát és az idegen munka kizsákmányolásának lehetőségét értik." A személyi szabadság és a magántulajdon - hangoztatják L. Kelszo és M. Adler amerikai szociológusok a Kapitalista Kiáltvány cimü könyvükben - elszakithatatlan kapcsolatban van egymással." A szabadságot ilymódon a tőkével rendelkezés szabadságával azonositják, a magántulajdon intézményének megsértését pedig a személyiség jogával és szabadságával ellentétesnek kiáltják ki.

A kizsákmányoló rendszerben a társadalmi termék elsajátitásának egyéni módja nemcsak a társadalom és a személyiség gazdasági, de szociális, szellemi és erkölcsi fejlődésének is fékezője. Épp ezért a szocializmus, amikor elvette a volt cári Oroszország földbirtokosainak földjeit, megszüntette a kapi-

talisták magántulajdonát, azaz elvette tőlük az üzemeket, bányákat és vasutakat, és mindezt az anyagi gazdagságot társadalmi használatba vette, minden polgára számára biztosította a valódi szabadságot és egyenjogúságot.

Az állítólagos "abszolut" és "korlátlan" egyéni akarat szabadságfogalmával ellentétben, melyet a polgári ideológusok propagálnak, s mely a valóságban nem más, mint a "kiválasztottaknak", a hatalom birtokosainak uralma, a szabadság marxista értelmezése azon alapul, hogy csak a társadalmi szabadság, a társadalom minden egyes tagjának egyenjogúsága jelenti minden egyén szabadságának előfeltételét. Nem lehet szabad minden ember, ha a társadalom egésze szociálisan nem szabad.

A szabadság a marxizmus tanitása szerint a természet és a társadalom fejlődéstörvényeinek megismerését, az ember érdekében történő felhasználását jelenti, és attól a konkrét szociális valóságtól függ, melynek keretei között kibontakozik az emberi tevékenység. A szabadság az ember egyéniségének sokoldalu megnyilvánulását tételezi fel. Világos azonban, hogy az emberi individuum megnyilatkozása és fejlődése csak társadalmon belül, a társadalom révén lehetséges, vagyis csak akkor, amikor a társadalom kedvező gazdasági, szellemi és erkölcsi feltételeket biztosit minden tagja számára, képességeinek és hajlamainak minden oldalu fejlesztéséhez, a társadalom és az egyén érdekében történő felhasználásához.

Az embernek nem egy illuzórikus "akaratszabadságra" van szüksége, nem szabadságra általában, mint alkotmányba foglalt absztrakt "elidegenithetetlen" jogra, hanem mindenek előtt reális és gyakorlatilag biztositott szabadságra, nélkülözésektől és elnyomástól, létbizonytalanságtól mentes szabadságra. A szabadság első előfeltétele az élet szabadsága - irja Janagida Kendzjuro haladó japán filozófus. Enélkül semmi másnak a szabadsága sem tekinthető szabadságnak... Éppen ezért, ha azt akarjuk megitélni, hogy az adott társadalomban az emberek szabadok vagy sem - hangsulyozza Kendzjuro elsősorban azt kell megvizsgálnunk, nincs-e a társadalomban munkanélküliség, hogyan vannak az emberek ellátva létfenntartási eszközökkel, hogyan valósul meg a társadalombiztositás, nem rendezetlen-e az emberek élete.

Magától értetődő, hogy csak az olyan társadalmi rend képes minden egyes tagja számára valódi szabadságot és kedvező fejlődési lehetőségeket biztositani, amelyben sem a társadalmi vagy nemzetiségi hovatartozás, sem a vagyoni helyzet, sem a hivatali beosztás, sem a pártállás, vagy vallási hovatartozás nem ad jogot az embernek uralkodó vagy privilegizált helyzetre, illetve nem szolgálhat akadályul. Ilyen társadalmi rend a szocializmus.

A szocialista társadalomban az egyén helyzete, összes reális lehetősége, következésképpen szabadsága nem függ osztályhelyzetétől, mivel az osztályok és társadalmi csoportok nem antagonisztikusak, alapvető érdekeik azonosak, eszmei-politikai és erkölcsi nézeteik közösek.

Az egyén lehetőségeinek realizálása a szocializmusban mindenekelőtt személyes képességeitől, képzettségétől, céltudatosságától szakmai

tudásától függ. Mindenkinek joga van, hogy képességeinek megfelelően dolgozzék és az elvégzett munka mennyisége és minősége alapján fizessék. A szocialista társadalom a legmesszebbmenőkig érdekelt abban, hogy minden egyes polgárának lehetőségei és tehetsége a legteljesebben realizálódjanak.

Azis Nyesin török iró A. Leonov szovjet ürhajós utjával kapcsolatban az Aksam cimü ujságban ezt irta: "Van egy nagyon fontos tény, amin érdemes elgondolkozni, ez pedig annak az ürhajósnak a személyisége, aki kilépett az ürbe. Olyan munkás ő, akinek lehetősége volt arra, hogy tanuljon, repülőtiszt legyen, majd elvégezze az egyetemet. Ugy vélem, hogy ez a tény még fontosabb, mint az ürben tett sétája. Az előtte a Kozmoszban járt két másik szovjet ürhajós annak idején szintén munkás volt. A szovjet ürhajósnő eredeti foglalkozása szövőnő. Ezek az emberek tehetségesek, erősek, a szocialista társadalom pedig minden lehetőt megad nekik, hogy képességeiket az életben kibontakoztathassák, hires emberekké váljanak. A Szovjetunió elsősorban azért ér el óriási sikereket, mert minden ember számára megadja a lehetőséget, hogy fejlessze képességeit, mert minden tehetséges ember azt a helyet foglalja el, amelyet kiérdemelt."

Mig a polgári társadalom életfeltételei és társadalmi viszonyai az emberekben az individualista, magántulajdonosi pszichológia kialakitását segitik elő, a szocializmusban nagymértékben szélesedik az állampolgárok társadalmi látóköre, és társadalmi tevékenységének kerete. A szocialista társadalmi viszonyok az emberek társadalmi szolidaritásának megszilárditását segitik elő minden kollektiva és az egész társadalom keretein belül. A kölcsönös elvtársi segitség számos ténye, amely az egyes emberek közti viszonyban, munkakollektivákban, városok és a Szovjetunió köztársaságai között jelentkezik, a humánus szocialista közösségi eszmék és elvek győzelmének fényes bizonyitéka. Megvalósul Engels előrelátása. Eszerint az uj társadalmat épitve egyidejüleg megsemmisitjük az egyes ember és a többi emberek közötti antagonizmust, a szociális harc helyébe a szociális békét állitjuk.

Néhány polgári ideológus nem lép fel nyiltan a kommunista eszmék ellen, csupán utópizmusnak nyilvánitja azokat. Tagadja, hogy elvileg lehetséges olyan társadalmi feltételek létrehozása, amelyek között megvalósulhat a társadalom valamennyi tagjának szabad és sokoldalu fejlődése. A kizsákmányoló társadalomban egy ilyen feladat megvalósulása természetesen elképzelhetetlen. Ami azonban a szocializmust illeti, ez először változtatja a társadalmat a munkás személyiségével szembenálló és őt elnyomó külső környezetből alapvető érdekeinek védelmezőjévé, sokoldalu fejlődésének alapjává.

Ha igaz az, hogy az ember a konkrét társadalmi feltételek terméke, akkor ezeket a feltételeket meg kell változtatni, emberiekké kell tenni - irta Marx. "A feltételeket emberivé tenni" - ezt a bonyolult, de ugyanakkor nagyon humánus feladatot volt hivatott megoldani a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, a történelem első munkásállama, amelyet Lenin és az általa alapitott kommunista párt hozott létre.

A magántulajdon és a kizsákmányolás felszámolása, az igazi népi hatalom megteremtése, a kulturális forradalom végrehajtása, a társadalmi-politikai tudat minőségi fejlődése, az ismeretterjesztő munka a dolgozók körében, a faji és nemzetiségi megkülönböztetés megszünése, a nők egyenjogusitása, az egyház és az állam elválasztása, az állandóan növekvő népjólét - ezek azok az alapvető feltételek, melyek biztositják a szocializmusban a személyiség sokoldalu fejlődésének reális és kedvező feltételeit.

A szocializmus megszabaditja az embereket a társadalmi igazságtalanság és elnyomás különböző formáitól, mindamellett nem tüzi maga elé azt a célt, hogy valamennyi tagját teljesen azonos életkörülmények közé juttassa, nincs szándékában egyforma, sztereotip személyiségek létrehozása, amint azt ideológiai ellenfelei bizonygatják.

A polgári ideológusok azt hangoztatják, hogy a társadalmi egyenlőség elve konformizmushoz és a személyiség nivellásához vezet. Eszmei ellenfeleink kommunistaellenes spekulációit leleplezve Lenin igy irt:

"... Amikor a szocialisták az egyenjoguságról beszélnek, mindig a társadalmi egyenjoguságot értik ezen, a társadalmi helyzet egyenjoguságát, nem pedig az egyes személyiségek fizikai és szellemi képességeinek egyenjoguságát.

A tudományos szocializmus megalapitói hangsulyozták, hogy az uj társadalomban azok a képességek, amelyek az emberekben megvannak, teljes mértékben, akadály nélkül fejlődhetnek. A szocializmus fő célja, hogy olyan társadalmi feltételeket hozzon létre, melyben a társadalom minden egyes tagja kibontakoztathatja adottságait és képességeit, szabadon és sokoldaluan tökéletesitheti azokat.

A társadalmi egyenlőség hangoztatása a szocializmusban egyáltalán nem jelenti az emberek izlésének és igényeinek nivellálását, az egyenlősdit az elosztásban. A szocializmusban a végzett munka mennyisége és minősége szerinti dijazás minden munkás és termelő kollektiva számára kivánatossá teszi a meglevő eszközök ésszerü felhasználását, a termelés hatékonyságának növelését, előmozditja a munkások szakmai képzettségének emelését. A szocialista társadalom erkölcsi-politikai egysége és társadalmi egyenlősége nem jelent elszemélytelenedést, konformizmust. A "mindenkinek képességei szerint" elv már eleve különböző képességeket, érdeklődési kört és igényeket tételez fel, kizárja az emberi jellemek, törekvések és izlés nivellálását.

A szocializmus természetesen nem képes minden ellentmondást azonnal megoldani. Elkerülhetetlenül magán viseli a mult "anyajegyeit", nemcsak az emberek tudatában, hanem a társadalmi viszonyokban, s az emberek anyagi és kulturális ellátottsági szinvonalában is. A káros maradványok felszámolásához jelentős erőfeszités és hosszu idő szükséges. Lenin hangsulyozta, hogy a szocializmus a már megvalósult gazdasági változások mértékének megfelelően változtatja meg az emberek viszonyait, s ezért állandóan figyelembe kell venni a szocialista

társadalmi viszonyok objektiv fejlődési feltételeit.

A szocializmus feltételei közt még megmarad az emberek közti anyagi egyenlőtlenség meghatározott mértéke, mely a munkabérben jelentkező különbségekből, a családi helyzetből és néhány más tényezőből adódik. Ugyanakkor azonban a szocialista társadalomban nincs és nem is lehet olyan nagy különbség, mely nek egyik pólusán a gazdagság, a másik pólusán a kolduszegénység van. A jövedelem nagyságának különbözősége a szocializmusban nem társadalmi jellegü, hanem az egyes munkás munkájának minőségétől és mennyiségétől függ, mert hiszen a magasabb szakképzettséget kivánó munkáért többet fizetnek. A szovjet dolgozók jövedelmében megmutatkozó különbségek, mint azt az utóbbi évek statisztikai adatai bizonyitják, csökkenő tendenciát mutatnak. Ez az állami politika eredménye. Elsősorban ugyanis a kis keresetü munkásrétegek jövedelmét emelték.

A társadalmi-gazdasági egyenjoguság megszilárditásában különösen nagy szerepet játszanak a szocializmusban a társadalmi fogyasztási alapok, melyek évi növekedése a munkások reáljövedelmének lényeges emelkedését jelenti. Ezeknek az alapoknak köszönhető, hogy a társadalom minden tagja társadalmi helyzetétől, munkabérétől függetlenül egyenlő lehetőségekkel rendelkezik a továbbtanulás, a kulturális fejlődés, szakmai képzés és orvosi ellátás tekintetében. A személyi fogyasztás társadalmi alapjai egyre nagyobb szerepet játszanak, és mind nagyobb a sulyuk az anyagi és szellemi javak elosztásának rendszerében.

"A szabadságnak nincsenek határai" - jelentik ki a polgári ideológusok. A kommunistákat "totalitárius rendszerrel" vádolva próbálják elvonni a közvélemény figyelmét arról, hogy a kapitalista világban lábbal tiporják a demokrácia és a humanizmus legalapvetőbb elveit. A valóságban az egyén "abszolut szabadsága", mely nem jár együtt semmiféle társadalmi kötelezettséggel, nem létezik. Az ilyen "határtalan" szabadság mindenféle társadalmi élet gyakorlati megszüntetését, magának a társadalomnak a megszünését jelentené.

Az idegen osztályálláspontokról történő provokációs felhivások a szocializmus "demokratizálására" és "liberalizálására", mint azt a csehszlovákiai események szemléletesen bebizonyitották, lehetővé teszik a szocializmusellenes, ellenforradalmi erők számára, hogy aktivizálják a társadalmi vezető erő, a kommunista párt szerepének aláásását célzó tevékenységüket, félrevezessék a tömegeket és komoly károkat okozzanak a szocializmus ügyének.

Semmiféle társadalmi szervezet nem képzelhető el meghatározott kötelezettségek nélkül, anélkül, hogy az egyéni érdekeket bizonyos fokig alá ne rendelnék a kollektiv érdekeknek. A jogok és kötelességek dialektikáját, a szabadságot és a fegyelmet a társadalom osztálytermészete határozza meg, s ez attól függ, melyik osztály milyen célok és mely érdekek szolgálatában áll. A szocialista demokrácia lényege - az egész társadalom szocialista szervezettsége, minden egyes ember érdekében, mindenki szocialista fegyelme, az egész társadalom érdekében.

A polgári farizeusok, akik szivesen öltik magukra a személyiség szabadságáért és demokratizmusáért küzdő harcosok tógáját, a valóságban a világon mindennél jobban félnek egy igazi néphatalomtól, egy valódi és nem áldemokrácia létrejöttétől.

A szocializmusban a személyiség szabadságának fejlődése elválaszthatatlanul összefügg a szocialista demokrácia fejlesztésével és tökéletesitésével. A szocialista állam szervezésének és funkcionálásának következetesen demokratikus formái biztositják valamennyi állampolgár jogainak és kötelességeinek egységét, lehetővé teszik, hogy állandóan és tevékenyen bevonjuk a dolgozók nagy tömegeit az állam politikájának kidolgozásába, és gyakorlati megvalósitásába.

Minél tágabbak a személyiség szabadságának határai, annál nagyobb kell legyen az egyes ember felelőssége viselkedéséért, azért, hogy miként használja fel a számára biztositott szabadságot. Csak az az ember tekinthető valóban szabad személyiségnek, aki tudatában van társadalmi felelősségének, és aktivan tevékenykedik társadalmi kötelességeinek teljesitésén. A kommunista tudatosság feltétlenül összefügg az önmagunk iránt támasztott magas követelményekkel, a fejlett társadalmi felelősségérzettel.

A személyiség társadalmi felelőssége a szó és tett elszakithatatlan egységében fejeződik ki. Lenin, aki hangsulyozta a nemtörődömség, hanyagság és felelőtlen fecsegés elleni határozott harc szükségességét, rámutatott, hogy gyakorlati ellenőrzés szükséges ahhoz, hogy a szavak tettekké váljanak.

A szocialista társadalom a személyiség szabadságának legteljesebb és mindenoldalu realizálásának utján halad. Mind nagyobb mértékben valósitja meg azt a pozitiv szabadságot, mely minden egyes személyiség alkotó részvételét jelenti a társadalmi élet valamennyi területén, s abban jut kifejezésre, hogy az emberek képességeiket és tehetségüket a társadalom érdekében fejlesztik és használják, s belső szükségletükké válik a társadalmi felelősség- és kötelezettségvállalás.

LENIN A TUDOMÁNY ÉS A TERMELÉS KAPCSOLATÁRÓL

Irta: Abel Aganbegjan,

a Szovjet Tudományos Akadémia levelező tagja, a Szovjet Tudományos Akadémia Szibériai Tagozata gazdasági és ipar-termelés-szervezési intézetének igazgatója

Korunk követelménye: a tudomány közelitése a termeléshez. Lenin alapozta meg a népgazdaság tudományos tervezését és a tudomány tervszerü fejlesztését.

A szocialista épités tudományos alapokon folyik. Ez a tudományt a szocializmusban objektive elvileg is uj történelmi feltételek közé helyezi, a párt és az állam különleges gondoskodásának tárgyává teszi.

V.I. Lenin az uj történelmi viszonyok között továbbfejlesztette és konkretizálta azt az alapvető marxi tételt, hogy a kommunizmusban a tudomány "közvetlen termelőerővé válik".

Rámutat arra, hogy három fő "csatorna" van, amelyeken át a tudomány szövetkezik a termeléssel, avagy más szóval három olyan forma létezik, amelyben az uj ismeretek testet öltenek: a termelés technikája, technológiája és meg szervezése (irányitása). E formák bármelyikének elhanyagolása káros következményekkel jár. A termelés technikájának, technológiájának és szervezetének szinvonala között felbonthatatlan kapcsolat van, s ezt mindenképpen figyelembe kell venni a tudomány és termelés integrációját érintő problémák korszerü megoldásánál.

A tudomány és a termelés összekapcsolása a tudományos kutató munka megszervezésének gyökeres átépitését tette szükségessé. Az orosz tudományt rendkivül gyenge szálak füzték a termeléshez, ami nagyrészt az orosz kapitalizmus éretlenségében leli magyarázatát. Az iparban lényegében hiányzott a kutatómunka. A tudomány megszervezésének rendszere is ennek megfelelően alakult ki. Jóllehet az élenjáró tudósok sikraszálltak a kutatómunka és a termelés összekapcsolása mellett, ebben az irányban egészen Októberig gyakorlatilag szinte semmi sem történt. Annál élesebben vetődtek fel ezek a feladatok a szovjet köztársaság fennállásának első éveiben.

Az orosz tudomány XX. század eleji szervezeti válságából kivezető utat Lenin a tudomány szocialista ujjászervezésében, a gyakorlattal való összekapcsolásában, a tudományos kutatómunka tervezésében, a munka kollektiv formáit biztositó kutatóintézetek hálózatának kiszélesitésében, az alkalmazott tudományos kutatás gyorsitott fejlesztésében látta.

Nagy figyelmet forditott Vlagyimir Iljics a tudománynak a perifériákon való fejlesztésére. Ugy látta, hogy ez a különböző körzetek gazdasági felemelkedésének elengedhetetlen feltétele.

A forradalomig Szibériában a tudománynak és a felsőoktatásnak csupán egyetlen központja volt - a tomszki egyetem. Lenin kezdeményezésére 1918-ban határozatot hoztak az irkutszki egyetem megszervezéséről és valamivel később ugy döntöttek, hogy Szibéria területén számos egyéb főiskolát és tudományos kutató laboratóriumot is létesitenek.

Az ugrásszerü tudományos fellendülést az ország keleti részén a Szovjet Tudományos Akadémia szibériai tagozatának (CO AN SZSZSZR) 1957-ben megkezdődött fejlődése tette lehetővé. Rövid idő alatt Novoszibirszkben, Krasznojarszkban, Irkutszkban, Habarovszkban, Vlagyivosztokban, Magadanban, Juzsno-Szahalinszkban és egyéb városokban tudományos központokat létesitettek, amelyek nemcsak a megfelelő körzetek termelőerőinek fejlődésével kapcsolatos problémákat dolgozták ki, hanem alapkutatásokkal is foglalkoztak. Igen nagy szerepet töltött be a szibériai tagozat a tudományos káderek képzésében.

A CO AN SZSZSZR intézményei fennállásuk éveiben körülbelül 600 nagyjelentőségü tudományos feladatot oldottak meg az ipar számára, s ezek között volt sok olyan, amely több száz millió rubel hasznot hozott. Természetesen a szibériai tagozathoz tartozó intézetek munkájának fő eredménye a tudomány fundamentális problémáinak kidolgozásában jut kifejezésre.

A népgazdasági tervekben, amelyek a termelési feladatok mellett a tudományos intézmények feladatait is tartalmazzák, Vlagyimir Iljics a tudomány és termelés gyakorlati kapcsolatának fontos formáját látta. Klasszikus például szolgálhat e tekintetben a GOELRO-terv. A villamositás gondolata, amelyet Lenin 1920-ban vetett fel, s amely a GOELRO-tervben öltött testet, szintézise volt a termelőerők növekedése alapján végbemenő társadalmi fejlődés tudományos koncepciójának és a tudományos-müszaki fejlődés "belső logikája" - a korabeli legujabb tudományos vivmányok - analizisének. V. I. Lenin elgondolása szerint a GOELRO-nak nemcsak az anyagi termelés átalakitásához, hanem az országban folyó egész felvilágositó és propaganda munka ujjászervezéséhez is alapul kellett szolgálnia. Mai kifejezéssel a termelés, a tudomány és az oktatás fejlesztésének rendszerszemléletéről beszélhetnénk. Ma, amikor az integrációs folyamatok a termelés, a tudomány és az oktatás szférájában rendkivül nagy lendületet vettek, hasonló szemlélet az alapja a tudományos-müszaki haladást irányitó egész rendszer hallatlanul bonyolult tökéletesitésének. A most kibontakozó tudományos-müszaki forradalom körülményei között rendkivül nagy jelentősége van a gazdasági tervek tudományos megalapozottságának, tehát annak, hogy ezek milyen hiven tükrözik a tudomány, a technika, a termelésszervezés fejlődésének objektiv tendenciáit s mennyire hitelesek a társadalmi-gazdasági fejlődés e tervekben előre kalkulált perspektivái, stb. Ez teszi szükségessé, hogy szüntelenül tökéletesitsük a gazdasági tervek kidolgozásának módszereit, felhasználva a közgazdasági tudomány vivmányait, a matematika és számitástechnika eszközeit.

Lenin a tudomány és a termelés összekapcsolása érdekében feltétlenül szülségesnek tartotta a tudományos kutatóintézetek, különösen az alkalmazott tudományokat kutató intézetek állami hálózatának kiépitését. Az alkalmazott tudományos kutatások gyorsitott fejlesztésével, mint a tudomány és a termelés összekapcsolásának legfontosabb eszközével külön foglalkozott az 1919. évi pártprogramban, amelynek tervezetét Lenin készitette elő.

Az akkori idők számos dokumentumából, valamint Vlagyimir Iljicsnek a feltalálókkal és ujitókkal folytatott terjedelmes levelezéséből, számtalan feljegyzéséből és e kérdéssel kapcsolatban tett megjegyzéseiből arra az általános következtetésre jutunk, hogy a tudomány és a termelés összekapcsolásának folyamatában rendkivül fontos szerepet játszott az ugynevezett "alkalmazott kutatási láncszem", s hogy türhetetlen nagy rés tátongott az alap- és alkalmazott kutatások között.

Ma az alkalmazott tudományos kutatómunka, valamint a tudományos kutatóintézeti kisérleti bázis gyors fejlődésének nagy jelentősége van a tudomány hatékonyságának és a gazdasági fejlődés ütemére gyakorolt befolyásának fokozása szempontjából.

A szibériai tagozaton uj szervezeti formákat találtak az alkalmazott kutatások fejlesztésére és a tudomány vivmányainak gyakorlati felhasználására.

E célból az ipari minisztériumokban és főhatóságoknál a szibériai tagozat akadémiai intézeteinek tudományos irányitása alatt a tervező irodák tudományos-müszaki cégek és kisérleti üzemek egész hálózatát hozzák létre, amelyeknek az a feladata, hogy a tudományos ötleteket az uj technológiai folyamatok szintjéig kisérletezzék ki, és közvetlenül adják át a gyakorlatnak. E célból öt éven belül a novoszibirszki akadémiai város körül kis szputnyik-városkák fognak épülni. Itt összpontosulnak majd ezek a tervezőirodák és tudományos-müszaki cégek. Az akadémiai várostól 6 kilométerre már épül az első ilyen kisérleti település, amelyet Pravie Csominak neveznek.

Hangsulyozni kell, hogy V.I. Lenin nem tévesztette szem elől az elméleti fundamentális kutatások elsőrendü fontosságát, és nem állitotta szembe ezeket az alkalmazott tudományos munkálatokkal, mint ahogy általában nem állitotta szembe az elméletet a gyakorlattal. Szembeszállt az elméleti kutatások jelentőségének lebecsülésével, s következő figyelmeztetését teljes egészében a tudományra vonatkoztathatjuk: "... aki részkérdésekért harcol anélkül, hogy előzetesen megoldotta volna az általános kérdéseket, az elkerülhetetlenül minden lépésénél észrevétlenül 'belebotlik' ezekbe az általános kérdésekbe."

Az Orosz Tudományos Akadémia keretében egyetlen tudományos-kutató intézet, továbbá hat laboratórium müködött. Ezekben összesen kb. 300 tudományos munkatárs dolgozott. Lenin kezdeményezésére a szovjet hatalom első éveiben a következő tudományos intézeteket létesitették: az Optikai Intézetet, a leningrádi Fizikai-Technikai Intézetet, azokat a nagy vegyi laboratóriumokat, amelyek később a Karpov Intézetté alakultak át stb.

A lenini terv megvalósitása azt eredményezte, hogy a szovjet hatalom éveiben a tudományos akadémia a szovjet tudomány vezérkarává alakult át. Az akadémia keretében most több mint 30 000 munkatárs, azaz 100-szor több tudós dolgozik, mint a forradalom előtt.

Vlagyimir Iljics kategórikusan tiltakozott a tudományos intézmények és részlegeik "mechanikus összekuszálása" ellen, mert a tudomány fejlődésének törvényszerüségeit a társadalmi tevékenység viszonylag önálló szférájának tekintette. Jellemző e tekintetben A.V. Lunacsarszkij megemlékezése, aki egy alkalommal Leninnel arról beszélgetett, hogyan lehetne a tudósokat a szocializmus épitésébe bevonni. V.I. Lenin figyelmeztette Lunacsarszkijt: "Itt óvatosságra és nagy tudásra egyaránt szükség van... Akad majd Önnél vakmerő ember, aki nekiront az Akadémiának és ott annyi edényt tör össze, hogy azt azután Öntől szigoruan számon kell majd kérni."

A fundamentális és alkalmazott kutatások dialektikus egysége és optimális aránya ma éppen azért aktuális kérdés, mert kapcsolatban van a tudománynak, mint a gazdasági fejlődés tényezőjének megnövekedett szerepével. Azt mondják, nincs gyakorlatibb dolog a jó elméletnél. A tudomány és a termelés összekapcsolásának ügye szenved kárt, hogyha mechanikusan bővitjük az alkalmazott tudományos profil szervezeti hálózatát és mesterségesen csökkentjük az elméleti kutatásokat. S ha az alkalmazott tudományos intézetek és laboratóriumaik elszakadnak a fundamentális tudomány intézeteitől, áltudományos intézményekké válnak.

A tudományos-müszaki ismeretek fejlesztése és terjesztése terén Lenin óriási jelentőséget tulajdonitott annak, hogy az országban külön információs szolgálatot létesitsenek.

V.I. Lenin ugy vélte, hogy a tudomány fejlődése és növekvő hatékonysága elképzelhetetlen megfelelő országos oktatásügyi szervezet nélkül. A gazdasági épités utján felmerülő valamennyi nehézség között alighanem a legnagyobb a "...valóban megfelelő képzettségü emberanyag" hiánya, - hangoztatta.

Ennek megfelelően a párt,a szovjet állam mindenkor külön figyelmet forditott a káderek képzésére. Ez teremtette meg az ország gyors ipari fejlődéséhez szükséges feltételeket, s tette lehetővé, hogy a Szovjetunió a világtudomány élvonalába kerüljön.

Ma a Szovjetunió az első helyek egyikét foglalja el a világon a káderek képzésében. Mindazonáltal a korszerü tudományos-müszaki fejlődés

uj feladatainak fényében a tudomány és a termelés további integrációja során az oktatás problémája számunkra nagyon időszerü.

A tudomány fejlődését, valamint a tudományos kutatások és a termelés szférájának közelitését Vlagyimir Iljics olyan kettős folyamatnak tekintette, amelyet sikeresen csak a tudomány- és gazdaságirányitás meghatározott szervezeti formái és módszerei segitségével lehet megvalósitani. A tudomány és a gyakorlat integrációját az irányitás rendszere biztositja, és minél mélyebbek az integrációs folyamatok, annál nagyobb szükség van a müszaki haladás szervezeti-gazdasági formáinak tökéletesitésére.

Természetesen bonyolultak és sokrétüek az irányitás kérdései olyan körülmények között, amikor a müszaki haladás, a tudományos kutatások viharos fejlődése nyomán gyorsan változik a népgazdaság helyzete.

Megoldásuk szakadatlan kutatást, átgondolt kisérletezést stb. követel. Országunkban az utóbbi években a gazdasági reform kapcsán nagy munkát fejtettünk ki a termelés és tudomány hatékonyabb megszervezése érdekében.

A tudomány fejlődésének és a termeléshez való közeledésének lenini eszméi társadalmi gyakorlatunkban a történelemben példa nélkül álló méretekben valósulnak meg.

LENIN A SZOCIALISTA HAZA VÉDELMÉRŐL

- Részletek "Lenin és a szovjet fegyveres erők" c. könyvből -

Történelmi szükségszerüség

A szocialista forradalom lenini elméletének igen fontos része a honvédelemről szóló tanitás. Ez a marxizmusnak a haza lényegéről szóló elvi tételein, a munkásosztály pártjának a hazához való viszonyán és Lenin korának mélyreható tudományos elemzésén alapul.

Vlagyimir Iljics Lenin , az imperializmus minden vonatkozásra kiterjedő elemzés alapján a munkásosztály és a dolgozók szocialista vivmányainak védelméről szóló ujabb következtetésekkel és tételekkel gazdagitotta a marxizmust. Elsőnek vezette be " a szocialista haza védelmének" fogalmát, s ezzel meghatározta a proletariátus katonai programjának magvát.

A marxizmus-leninizmus történelmi szempontból elkerülhetetlennek tekinti a szocialista haza védelmét az uj társadalom megteremtéséért és megszilárditásáért vivott harcban. A szocialista vivmányok védelmének szükségszerüsége a kapitalizmus és főként az imperializmus korának törvényszerüségeivel kapcsolatban merült fel.

A haza történelmi fogalom. Fontos elemei a terület és a nyelv. Amellett a hazának a fennálló politikai és gazdasági rendnek megfelelő szociális jellege van. A munkásosztálynak és a dolgozók sokmilliós tömegének csak akkor lesz igazi hazája, amikor a proletariátus, - a szocialista forradalom folyományaképpen, - uralkodó osztállyá válik. A forradalom során a munkásosztály szövetségben az összes dolgozó tömegekkel, elhóditja a burzsoáziától a termelőeszközöket és lerakja a szocialista társadalom alapjait. Ennek eredményeképpen megvalósul a dolgozók osztályérdekeinek megfelelő uj szociális, politikai és kulturális környezet.

Mint Lenin rámutatott, a szocialista haza fegyveres védelme objektiv történelmi szükségszerüség, de a szocializmuson kivülálló körülmények szabják meg. A kapitalizmus egyenlőtlen gazdasági és politikai fejlődésének törvénye előirja, hogy a szocializmus győzelme kezdetben csak egy, különálló kapitalista országban következik be, mig a többi ország egy időn át burzsoá, vagy burzsoázia előtti társadalomban él. A belső ellenforradalom, s az óriási katonai erőt képviselő imperialista államok egyesült erővel igyekszenek megsemmisiteni a győzelmes szocializmus országát, s felszámolni a proletariátus szocialista vivmányait.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmével a szocialista vivmányok védelme közvetlen, gyakorlati feladattá vált. Az imperialista agresszorokkal, s a belső ellenforradalommal szemben az egy országban győztes proletariátusnak meg kellett teremtenie a maga katonai szervezetét, amely képes megvédelmezni a szocializmus vivmányait, minden ország dolgozóinak, s a proletariátus világforradalmának érdekében.

Az Októberi Forradalom győzelme megnyitotta a világ népeinek utját a szabadsághoz és a szocializmushoz. Az emberi társadalom egész további fejlődése a Nagy Október közvetlen befolyása és egyre növekvő hatása alatt áll.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme a forradalmi munkásmozgalom, s a nemzeti felszabaditó mozgalom hatalmas hullámát inditotta el a világ sok országában és egész kontinenseken. A hősi orosz proletáriátus példáján fellelkesült munkásosztály és sokmilliós dolgozó tömegek harcra keltek szabadságukért és függetlenségükért.

Lenin megdönthetetlenül bebizonyitotta, hogy a Nagy Októberi Forradalom győzelme után a proletáriátus világforradalmának fejlődése az első szocialista állam megszilárditásán keresztül vezet; egyre több ország hull ki az imperializmus világrendszeréből, s lép a szocialista épités utjára.

Lenin nagy hazafi és internacionalista volt; lankadatlanul magyarázta a munkásosztálynak és a dolgozóknak, hogy a szocialista haza védelme az imperialistákkal szemben nem a nagyhatalmi pozicióknak, hanem a világszocializmus érdekeinek a védelme. Az SZKP, a szovjet nép és hadserege mindenkor hü marad vezérének irányelveihez.

Napjainkban különös erővel harsannak fel Lenin szavai, amelyek minden forradalmi haladó erőt harcba szólitanak az imperialista rabló politika ellen, a demokrácia és a szocializmus ügyének védelmére. Az imperializmus elleni harc kibontakozása szempontjából, a demokratikus és haladó erők egységének kialakitására nagy befolyást gyakorolt a kommunista és munkáspártok 1969 évi moszkvai nemzetközi értekezlete. Jelentősen előre vitte a nemzetközi kommunista mozgalom megszilárdulását, a marxizmus-leninizmus és a proletár internacionalizmus elveinek alapján.

A SZOCIALIZMUS VÉDELMÉNEK UTJAI ÉS FORMÁI

Lenin, miután elméletileg megalapozta a forradalmi vivmányok védelmének történelmi szükségszerüségét , mélyrehatóan átgondolta a védelem szervezésének kérdését és a harci módszerek és formák dialektikus kiválasztását, számitásba véve a konkrét történelmi körülményeket , valamint az osztályviszonyokat az országon belül és a nemzetközi küzdőtéren.

Közvetlenül az Októberi Forradalom győzelme után, a Kommunista Párt és a szovjet kormány minden erejét megfeszitve sikra szállt az imperialista háboru befejezése és a béke megkötése érdekében. Ez a szocialista állam természetéből folyó békés politika életbevágóan fontos volt a fiatal szovjet köztársaság számára, amely éppen akkor látott hozzá az uj társadalom felépitéséhez. Egyébként a béke megkötése Németországgal a szocialista haza védelmének egyik konkrét formája volt.

Lenin szerint csak a legmegrögzöttebb dogmatikusok nem látják be, hogy a szocialista forradalom győzelme egy országban uj, sajátszerü történelmi helyzetet hozott létre, amely megköveteli, hogy avatott kézzel válasszuk meg a honvédelem formáit.

Vlagyimir Iljics megnyilatkozásaiból arra következtethetünk, hogy akkor ő a honvédelem kérdését két szempontból vizsgálta. A párt és a szovjet kormány egész tevékenysége, a dolgozók erőfeszitéseivel együtt- a háboru elkerülése, s a béke megőrzése és tartóssá tétele érdekében - összességében a szocialista haza védelméért vivott harc egyik formáját képezte, s amellett Lenin lehetségesnek tartotta a kompromisszumokat is, minthogy az imperialista hatalmakkal kötött szerződések is megszilárditották a szovjet állam helyzetét. De másrészt átlátta: elkerülhetetlenül szükség van a szocializmus vivmányainak fegyveres védelmére, minthogy anélkül a szocialista állam nem szilárdulhat meg, s nem gyüjthet erőt egy esetleges imperialista támadás esetére. Egyszóval, nem lehetünk meg a szocialista köztársaság fegyveres védelme nélkül.

Leninnek kemény harcot kellett vivnia a "baloldali kommunistákkal" és Trockijjal, akik ellenezték a békekötést Németországgal, s megpróbálták rákényszeriteni a szovjet köztársaságra a biztos pusztulással fenyegető "világforradalmi" taktikát.

A Németországgal megkötött békeszerződés feltételei rendkivül sulyosak voltak, de nem volt más választásunk. Szovjet hazánknak akkor nem volt hadserege, amely csapást mérhetett volna az imperialista agresszorra. A háboru továbbfolytatása pusztitó hatásu lett volna a szovjet köztársaságra. Ezért Lenin mindent elkövetett annak érdekében, hogy az ország fellélegzése a lehető legtovább tartson. A haza védelme érdekében könyörtelen harcot hirdetett a "forradalmi háboruról" szóló forradalmi frázisok ellen, s komoly erőfeszitéseket követelt az ország harckészségének biztositására. Mint mondotta, hosszu időn át és komolyan kell készülnünk a Honvédő Háborura, kezdve az ország gazdasági fellendülésén, a vasutvonalak helyreállitásán, s a szigoru forradalmi fegyelem bevezetésén.

A szovjet állam katonai ereje , s hadseregének harckészsége mindenekelőtt társadalmának gazdasági szervezettségétől függ. Lenin szavai szerint az utóbbinak döntő jelentősége van századunk háboruiban. Szovjet-Oroszország kilépése a háboruból, s a békeszerződés megkötése gazdasági szem-

pontból lehetségessé tette, hogy Oroszországot rövid időn belül átszervezzük a proletariátus diktaturája, s a bankok és a nagyipar államositása alapján. Lenin az ország gazdasági és katonai hatalmának kiépitését mindenekelőtt összekapcsolta a nehézipar minden vonatkozásra kiterjedő fejlesztésével , a mezőgazdaság alapvető átszervezésével, a kulturális forradalommal, s a szocialista termelési mód megszilárditásával, amely megteremti az anyagi és gazdasági alapokat ahhoz, hogy kivivjuk a győzelmet az imperialista agresszorokkal szemben.

Lenin megalapozta a fegyveres szocialista honvédelem megszervezésének utját, s hangsulyozta: győzelmünk a háboruban attól függ, hogy sikerül-e biztositanunk a szocializmus fölényét a kapitalizmussal szemben, gazdasági, tudományos, müszaki, erkölcsi, politikai és katonai tekintetben. Győzelmes háborut vivni csak az uj szocialista gazdasági alapon lehet.

Meghatározása szerint a háboru kimenetele sok tekintetben attól függ, hogy erkölcsi-politikai téren mennyire érvényesülnek a szocializmus előnyei a kapitalizmussal szemben. Az utóbbi tényező kifejezi a politikai tudatosság fokát, a nép és a hadsereg egységét, odaadó hüségüket az állam rendszeréhez és politikájához, valamint beállitottságukat a háborus célok tekintetében. Az erkölcsi-politikai tényező jelentős hatása a háboru alakulására és kimenetelére abból következik, hogy a néptömegeknek döntő szerep jut a mai háboruban.

Lenin arra tanitott bennünket, hogy csak a proletár internacionalizmushoz hü tömegekkel szoros kapcsolatban álló forradalmi marxista párt képes mozgósitani minden erőforrást, hősi harcra lelkesiteni, megszervezni és győzelemre vezetni a tömegeket.

A szovjet állam fejlődésének történelmi tapasztalatai teljességgel megerősitették a szocialista haza fegyveres védelméről szóló lenini tételeket.

(Ford: Halmi Ferenc)

A LENINI ALKOTÓMŰHELYRŐL

Irta: Jurij Sarapov, a történettudományok kandidátusa

Az emberiséget mindig érdekelte, hogyan jöttek létre a nagy felfedezések és találmányok, milyen uton-módon váltak ismertté a természet titkai, mi ihlette meg a kiváló szobrászokat, festőket, hogyan születtek a nagy szimfóniák. E kérdésekhez gyakran legendák szövődtek, melyek a tankönyvekben is megtalálhatók. Newton-nak a tömegvonzás törvénye a kertben lehulló almáról jutott eszébe. Watt a gőzgép gondolatára a teáskannában zubogó viz láttán jött rá.

A többi ember közül kimagasló, rendkivüli emberek könyvtára, feljegyzései, levelezése, emlékiratai, mindig érdekelték azokat, akik be akartak hatolni a nagy emberek - tudósok, müvészek, filozófusok, politikusok - alkotómühelyének szentélyébe.

A tudósok és müvészek alkotómühelyének tanulmányozása többé-kevésbé világos feladat; annál bonyolultabb feladat megismerni azoknak a kiemelkedő embereknek az alkotómühelyét, akik azzal vonultak be a történelembe, hogy népük szellemét, törekvéseit, sok-sok nemzedék reményét fejezték ki, milliók életét kormányozták, egy egész ország sorsa felett döntöttek. A politikusokról van szó.

Milyen is egy lángész mühelye, ha fizikusról, vagy költőről, hegedümüvészről vagy szinészről van szó? Ahhoz, hogy megismerhessük, tanulmányoznunk kell az országot, a korszakot, a környezetet, az adott foglalkozást. De hogyan magyarázhatók meg azok az első pillantásra váratlannak látszó politikai fordulatok, melyeket egy adott társadalom vezetői hajtanak végre? Hogyan bizonyitható be, hogy egyik vagy másik kiváló vezető a maga történelmi döntését az időpontot és a különböző körülményeket figyelembe véve hozta?

Lenin élete alig valamivel volt hosszabb egy fél évszázadnál, de neve, - amely az egész világon ismertté vált - immár egy egész évszázadot beragyogott. Hatalmas a Leninről szóló irodalom, és naivitás lenne azt gondolni, hogy munkássága egyetlen cikkel jellemezhető. Ha megis megkiséreljük ezt, akkor csupán vázlatosan, főbb vonásaiban próbáljuk jellemezni.

Lenint kora nevelte nagy realistává. A társadalmi forradalom teoretikusa és vezére lett Oroszországban, amely az ő eszméi alapján gyökeres társadalmi megrázkódtatások világtörténelmi korszakát nyitotta meg. A marxizmus volt az, amely - Lenin szavai szerint - uj korszakot nyitott az emberiség fejlődésében, a lenini tanitás pedig ezt az elméletet fejlesztette tovább. A leninizmus egyetemes érvényü, nemcsak Oroszországra érvényes.

Lenin rendkivül sokra értékelte az elméletet, mint vezérlő csillagot és a tevékenység ihlető forrását, és ismerte, értette az élet hatalmas örökzöld fájának erejét is. A politika - mint mondotta - ott kezdődik, ahol milliók sorsáról döntenek.

Amikor egy nemzet sorsáról kell dönteni, elsősorban jól kell ismerni e nemzet életét - multját és jelenét -, valamennyi társadalmi összetevőjét. Vlagyimir Uljanov, a fiatal ügyvédjelölt vállalta földijeinek, a parasztoknak az érdekvédelmét, a számüzetésben segitségükre volt ezek távoli szibériai hozzátartozóinak, jól ismerte a századvég Pétervárának üzemeit és gyárait, részletesen kikérdezgette a munkásokat életükről és mindezt azért tette, hogy első nyilatkozatainak és harcos politikai cikkeinek minden sora, az általa alapitott "Iszkra " cimü lap teljességgel, kimeritő módon, ihletett lelkesedéssel fejezze ki és védelmezze a munkásság eszméit.

Amikor Lenin a szovjet állam vezetője lett, kevéssé hagyatkozott az irott jelentésekre, beszámolókra, összeállitásokra és más papirokra. A.R. Williams amerikai ujságiró tanuja volt a Kremlben a következő jelenetnek: magas állami vezetők, külföldi diplomaták, katonatisztek várakoztak a Népbiztosok Tanácsa elnökével való találkozásra. Lenin dolgozószobájának az ajtaja azonban majdnem egy óra hosszat zárva volt. Mindenki arra gondolt, hogy Lenin valami igen fontos személyiséggel folytat komoly megbeszélést. És ekkor Lenin ajtaján kijött egy bocskoros, zekés, szakállas muzsik. Ő is elmondhatta volna azt, amit a Lenint felkereső egyik falusi küldött mondott egyszer: nem engem hallgatott, hanem rajtam keresztül egész Oroszországot!

"Vlagyimir Iljics sokoldalu, lángeszü tehetségének egyik legbámulatosabb vonása az volt, hogy - dolgozószobáját el sem hagyva - pontosan figyelemmel tudta követni azt, mi történik az életben, nemcsak Oroszországban, de az egész világon. Olyan jelenségekből, melyeket más észre sem vesz, pontosan és hibátlanul kiragadta és meghatározta az osztályerőviszonyok legkisebb változásait is. Segitségére voltak ebben mérhetetlen számu kapcsolatai a különböző szervezetekkel, és az egyes emberekkel. Egyszerü kérdésekkel fel tudta mérni a beszélgetőtársa által közölt adatok komolyságát, biráló elemzés tárgyává tette ezeket az adatokat, villámgyorsan megragadta a kérdés lényegét, kiemelte azokat a fontos tényeket, amelyek néha első pillantásra nem látszanak fontosnak, és ezekre a tényekre épitette lángeszü fejtegetéseit és prognózisait". Nyikolaj Petrovics Gorbunovtól Lenin egyik legközelebbi munkatársától származnak ezek az értékes megfigyelések. Gorbunov titkára volt a Szovnarkomnak, a Népbiztosok Tanácsának, az első szovjet kormánynak, melynek élén Lenin állt.

"Amikor Lenin a Népbiztosok Tanácsának elnöke volt - irja visszaemlékezéseiben Gorbunov - ezrek és ezrek kértek tőle kihallgatést. Ki mindenki nem fordult meg nála: munkások, parasztok, vöröskatonák, a szovjetek és a párt dolgozói, tudósok, ujságirók , politikusok, diplomaták, mérnökök, orvosok, irók ....

Vlagyimir Iljicsnek megvolt az a bámulatos képessége, hogy ki sem lépett a Kremlből, mégis pontosan tudta, mi történik a külvilágban. Sok ezer forrásból meritette értesüléseit. Mindenkinek meg tudta nyerni a szivét, aki hozzá jött. Egy szavára hatalmas bizalommal fordult mindenki hozzá. Igy épitett ki szerteágazó kapcsolatokat párttagokkal, munkásokkal és parasztokkal.

Vlagyimir Iljics mindenkiből ki tudta bányászni azt az értékes valamit, amire szüksége volt. A hozzá érkező parasztokkal és munkásokkal elbeszélgetve értesült az élet eseményeiről, felfigyelt azokra a - más számára talán észrevétlen - változásokra, melyek az osztályerőviszonyokban végbementek és a szerzett tények alapján ki tudta alakitani ebben vagy abban a kérdésben a helyes álláspontot - és mindig a megfelelő időben".

Világitsuk ezt meg egy példával. 1920 végére Szovjet-Oroszországban a polgárháboru véget ért. Győzött a Vörös Hadsereg. Az utolsó veszélyes ellenség, Vrangel báró is vereséget szenvedett. Hozzá kellett kezdeni a békés épitőmunkához. És ekkor teljes sulyával jelentkezett a munkásosztály és parasztság viszonyának kérdése. A polgárháboru idején az orosz parasztság megértette, hogy a haza megmentéséről, a dolgozók életéről van szó, és minden gabonafeleslegét beszolgáltatta. De a polgárháboru győzelme után ez a rendszer idejét multa. Más alapokra kellett helyezni az agrárpolitikát. Lenin volt az első, aki ezt megértette, s közölte a párttal, az egész néppel. 1921 tavaszán a Kommunista Párt X. Kongresszusa határozatot hozott az uj gazdaságpolitika bevezetéséről. Lenin, mielőtt ez a történelmi döntés megszületett, a parasztküldöttek tucatjait hallgatta meg.

Lenin lángesze természetesen nem csupán a gyakorlatra támaszkodott. A leninizmus, ez a tudományos világnézet az emberi tudás, a tudomány, a kultura szilárd alapjaira támaszkodik.

A nagy emberek könyvtárai mindig rendkivül érdekesek. Nemcsak alkalmi és elfeledett könyvek gyüjteményei ezek. A könyvek gyüjtése, olvasásuk módja, kezelésük mindig fényt derit olvasójuk jellegére, stilusára. A tudósok könyvgyüjteménye, a költők könyvtára megismertet bennünket alkotómunkásságuk, tudományos kutatásuk, ihletük laboratóriumával. Valósággal nyomon követjük e könyvek tulajdonosát ilyenkor, felnyitjuk az általuk becsukott könyveket, beleolvasunk a lapszélre irt jegyzetekbe. És ha e könyvtár tulajdonosa lángész, hatalmas tehetség volt, akkor ez a buvárkodás különösen hasznos.

Mennyire érdekes és lebilincselő megismerni azt, hogyan dolgozott, hogyan alkotott az a nagy ember, akinek a neve az egész világon ismert, akit minden dolgozó a szivébe zárt. Vlagyimir Iljics Lenin személyi könyvtárának katalógusában mintegy 8,5 ezer könyv, folyóirat, ujság és más sajtótermék szerepel. E könyvek jegyzéke nyomtatásban is megjelent. "V.I. Lenin könyvtára a Kremlben. Katalógus" - ez a cime annak a tájékoztatónak, amely a legizgalmasabb olvasmányok közé tartozik.

Ez a katalógus mindenekelőtt áttekintést nyujt arról, milyen volt Lenin olvasottsága. A Lenin által elolvasott müveknek már a volumene is lenyügöző. Érdemes felfigyelni Lenin olvasmányainak széles tematikájára, sokoldalusságára. Az emberi tudásnak és kulturának a szó szoros értelmében nem volt olyan területe, amely igy vagy ugy ne érdekelte volna Vlagyimir Iljicset. Már maga a katalógus tartalomjegyzéke, amely 88 rovatot tartalmaz, arról tanuskodik, hogy Lenin érdeklődése valóban határtalan volt.

Lenin zseniális müvei kritikai feldolgozását jelentették mindannak, amit előtte az emberi tudás létrehozott. Sok ezer oldalt elolvasott, tanulmányozott, megjegyzéseivel ellátott, mielőtt hozzáfogott a saját könyve megirásához, saját véleménye kifejtéséhez.

Azok az előkészitő irások, vázlatok, jegyzetek, melyeket Lenin olyan alapvető müveihez készitett, mint " A kapitalizmus fejlődése Oroszországban", "Materializmus és empiriokriticizmus", "Az imperializmus, mint a kapitalizmus legfelső foka", jóval nagyobb terjedelmüek, mint maga az alapvető, végleges szöveg.

A Lenin által felhasznált könyvek, melyeket könyvtárosa gyüjtött számára, az ország minden részéből és más országokból érkeztek. Lenin könyvtárának katalógusa nemcsak a kutató, de a széles olvasóközönség számára is rendkivül érdekes.

Nyilvánvaló , hogy a Lenin által elolvasott müvek közül igen sok nem került be a szóbanforgó katalógusba. Párizs, London, Berlin, Genf, Bern, Zürich és más városok könyvtárai őrzik azokat a könyveket, amelyeket Lenin kezébe vett, tanulmányozott.

Lenin személyi könyvtárában megtalálhatók szinte kivétel nélkül a tudományos kommunizmus alapitóinak, Marxnak és Engelsnek a müvei. Vlagyimir Iljics ezeket a könyveket állandóan használta. Könyvjelzők, kivonatolások, vázlatok, szövegaláhuzások tanuskodnak arról, hogy Marx és Engels müvei állandó olvasmányai voltak.

"Lenin számára - irta Krupszkaja "Hogyan dolgozta fel Lenin Marx müveit" cimü cikkében - Marx tanitása nem dogma volt, hanem a cselekvés vezérfonala. Egyszer egy ilyen megjegyzést tett: aki akarja, megtanácskozhatja Marx-szal..." Igen jellemző kijelentés. Ő maga is állandóan " tanácskozott" Marx-szal. A forradalom legsulyosabb, döntő pillanataiban ujra meg ujra átolvasta Marxot. Ha az ember bement hozzá a dolgozószobájába, ez a kép fogadott: körülötte mindenki izgalomban van , Iljics pedig Marxot olvassa és csak nehezen lehet kiragadni ebből az olvasásból".

Figyelmesen olvasta és jegyzetelte Lenin Marx és Engels levelezését is. Érdekelte emellett Marxnak más politikusokkal, különösen

az orosz politikusokkal folytatott levelezése is. Marxnak "A filozófia nyomora" cimü könyve boritólapjára Lenin a következőket irta: "Lenin példánya. Van Karl Marxnak még egy Annyenkovnak cimzett 1846. XII. 28. keltü levele".

Marx és Engels müveit Vlagyimir Iljics eredetiben olvasta. A tudományos kommunizmus megalapitóinak müvei Lenin könyvtárában német és francia nyelven találhatók.

Leninre magasfoku olvasási kultura volt jellemző. Erre mindenekelőtt a bibliográfiai apparátus állandó használata utal. Az uj könyvek re vonatkozó alapvető információforrást Vlagyimir Iljics számára a "Knyizsnyaja Letopisz"-ban megjelent nyomtatott könyvtári katalógusok, bibliográfiai mutatók jelentették. Már 1897. májusában Susenszkojéből keltezett levelében Lenin arra kéri A. I. Jelizarovát, szerezze meg számára a moszkvai Jogász Egyesület könyvtárának katalógusát. A "Marx Károly" - tanulmányokat befejező müvében "A marxizmus bibliográfiája"-ban megtalálhatók a témával kapcsolatos alapvető bibliográfiai források. Ismeretes, mekkora érdeklődéssel tanulmányozta Lenin N.A. Ribakin "Könyvek között" cimü munkáját. Ezt a müvet igen nagyra értékelte, és ugyanakkor komoly birálat tárgyává tette. Amikor értesült a "Knyizsnyaja Letopisz" (Könyvkrónika) megjelenéséről, Vlagyimir Iljics rendszeres olvasójává vált, ceruzával a kezében tanulmányozta.

Manucsarjanc, Lenin könyvtárosa igy emlékezik: "Rendkivül nagy elfoglaltsága ellenére Vlagyimir Iljics talált magának időt arra, hogy átnézze azokat a kiadványokat, amelyeket kapott, pedig igen sokat kapott - nemcsak olyan müveket, amelyek Oroszországban jelentek meg, hanem sok külföldi kiadványt, folyóiratot és ujságot is oroszul és idegen nyelveken".

Lenin munkanapja ujságolvasással kezdődött. Fennmaradt erről néhány fénykép: Lenin "Pravda " fölé hajlik. Lenin az "Izvesztyijá"-t olvassa. Számtalan olyan feljegyzés és irásos megbizatás maradt fenn Lenintől, melyeket az ujságok átolvasása után készitett. A népbiztosoknak és a Központi Bizottság tagjainak különböző hatóságoknak szólnak ezek az üzenetek, vagy az ujságok szerkesztőségénél érdeklődik az érdekesebb anyagok szerzői iránt. Közvetlenül a pétervári fegyveres felkelés előtt Lenin minden reggel megvásároltatta magának az összes megjelenő ujságokat, valamennyi irányzat sajtóorgánumát, mivel feltétlenül ismerni akarta az osztályerők megoszlását.

Ismeretes, hogy Lenin levelező hallgatóként jogot tanult a pétervári egyetemen. Személyi könyvtárában nagy mennyiségben találhatók állam- és jogtörténettel, valamint elmélettel foglalkozó müvek. A . Granovszkijnak "Orosz államjog" cimü könyvében megtalálhatók Lenin bejegyzései. Könyvtárában gyüjtötte az akkoriban megjelenő jogi irodalmat, törvényeket, kódexeket, stb.

Ezeket a dokumentumokat Vlagyimir Iljics ceruzával a kezében olvasta. Elolvasta például a moszkvai Szovjet 1920 évi beszámolóját.

Itt, a "Moszkvai Szovjet tevékenységének rövid áttekintése" cimü fejezetben az olvasható, hogy 1920 junius 11-től október 1-ig a Végrehajtó Bizottság 67 kérdésről tárgyalt, ebből gazdasági kérdés volt 8, szervezeti 46. Lenin aláhuzta ezeket a számokat és a lap oldalára ezt jegyezte föl: "Borzalom", majd lejebb: "Forditva", ezzel is jelezve, milyennek kellene lennie e kérdések helyes arányának.

Lenin könyvtárában gazdagon van képviselve a statisztika. Vlagyimir Iljics mesteri módon tudott bánni a statisztikai adatokkal, pontos, megalapozott következtetéseket tudott belőlük levonni.

A természettudományok iránti nagyfoku érdeklődését mutatja könyvtárának az a része, ahol a kiváló orosz természettudósok - Vernadszkij, Tyimirjazev, Berg, Ferszmann, Pavlovszkij, Szkrjabin, Prjanyisnyikov és mások - müvei voltak megtalálhatók. De ott voltak Darwin, Carnot, Lomonoszov, Ramsay, Einstein, Nansen munkái is.

Amikor a polgárháboru éveiben a fiatal szovjet köztársaság védelmét vezette, Lenin ismerte a legujabb hadtudományi irodalmat, tanulmányozta a hadtörténetet. A könyvtáráról készitett katalógusnak ez a fejezete azt mutatja, hogy Vlagyimir Iljics behatóan foglalkozott a hadtudománnyal. Megtalálhatók itt a különböző beszámolók és összefoglalók, Franz Mehring "Rendőrség és állandó hadsereg" cimü müve, továbbá ismert katonai vezetők munkái.

Lenint mindig érdekelte, mit és hogyan irnak Szovjet-Oroszországról ellenségei. Az ellenség megnyilatkozásait mindig alaposan tanulmányozta. Olvasta az akkor már vereséget szenvedett Gyenyikin tábornok "Az orosz lázadás története" cimü terjedelmes könyvét. E könyvben aláhuzta a számára érdekesebb részeket. Végső következtetése igy hangzott: "A szerző az osztályharcot "ugy látja", mint egy vak kutyakölyök".

"Az OSZSZK villamositási terve" cimü 669 oldalas terjedelmes kötetnek ugyszólván minden oldala őrzi Lenin bejegyzéseit, jelöléseit. Ezt a könyvet - a GOELRO Bizottságnak a VIII. Szovjet Kongresszus számára készitett beszámolóját - Vlagyimir Iljics rendkivül figyelmesen tanulmányozta. A kötetet könyvtárában jól látható helyen helyezte el.

Sok a világtörténelemmel foglalkozó könyv Lenin könyvtárában. Minthogy több idegen nyelvet ismert, Vlagyimir Iljics a legujabb történelmi irodalmat eredetiben olvasta. Sok európai és amerikai tudós megküldte Leninnek dedikált munkáját. Bertrand Russel, az ismert angol filozófus és szociológus 1920-ban két könyvét is elküldte Leninnek a következő ajánlással: "Lenin elvtársnak a szerző".

A lenini életmü sokféle épitőanyagból épült, de Lenin mint politikus, népvezér, filozófus és tudós a legfontosabbnak a módszert,

a forradalmi marxista dialektikát - saját szavai szerint - " a marxizmus élő szellemét" tartotta. Ez a dialektikus módszer volt az, amely lehetővé tette számára , hogy a legbonyolultabb, legösszekuszáltabb helyzetekben is megtalálja az ésszerü kiutat. A marxista-leninista dialektika a természet és a társadalom megismerésének és átalakitásának konstruktiv módszere. E módszer segitségével dolgozta ki Lenin sok évtizeddel előre a szovjet társadalom kommunista fejlődésének utjait és távlatait.

Lenin alkotómühelye szinte kimeritheteilen gazdagságu. Alkotóelemei egymással elválaszthatatlan kapcsolatban állnak. Mindaz, amit Lenin irt, nem archivum, hanem fegyvertár számunkra, - ahogy Ivor Montague találóan megjegyezte. A lenini kor ezt mindennél ékesszólóbban bizonyitja.

(Ford: Hary Judit)

ÉLETRAJZI ÖSSZEFOGLALÓ

LENIN, VLAGYIMIR ILJICS (ULJANOV) (1870-1924)

Marx és Engels müvének folytatója, az oroszországi munkásosztály és a világ proletariátusának vezetője, a Szovjetunió Kommunista Pártja és a szovjet állam megalapitója. 1870. április 22-án született Szimbirszkben (a mai Uljanovszkban). Apja, Iljics Nyikolajevics Uljanov haladószellemü tanár, majd a szimbirszki kormányzóság népiskolai tanfelügyelője. Anyja, Maria Alekszandrovna - orvos leánya. Idősebb fivérét Alekszandrt, a narodnyik forradalmárt kivégezték a cár elleni merényletben való részvétele miatt. Nővérei Anna és Maria, valamint fivére: Dmitrij - szintén forradalmárok - a kommunista párt aktivistái.

1887-ben a gimnázium elvégzése után - Lenin beiratkozott a kazáni egyetem jogi fakultására. Az egyetemi hallgatók forradalmi mozgalmában való részvételéért 1887 decemberében letartóztatták, kizárták az egyetemről és számüzték a kazáni kormányzóság Kukuskino nevü falujába. (jelenleg Tatár SZSZK).

1888 októberében visszatért Kazánba, ahol belépett az N.E. Fedoszejev marxista körbe. Marx-Engels müveit, a marxista elméletet tanulmányozta és szilárd marxistává lett.

1889-ben a család Szamarába (ma Kujbisev) költözött. Lenin itt szervezte meg az első marxista kört.

1891-ben a pétervári egyetemen magánuton - kimagasló eredménnyel - fejezte be jogi tanulmányait.

1893 augusztusában - a munkásmozgalom fellendülésének előestéjén - Pétervárra költözött, ahol csakhamar a pétervári marxisták vezetője lett. A történelmi fejlődés ebben az időben Oroszországban is napirendre tüzte a szocializmus és a munkásmozgalom egyesitésének kérdését, a forradalmi munkáspárt megteremtésének szükségességét. Lenin a forradalmi munkásmozgalom elméleti és gyakorlati munkájában egyaránt kimagasló tevékenységet fejtett ki.

1894-ben irta meg első jelentős müvét, a "Kik azok a "népbarátok" és hogyan hadakoznak a szociáldemokraták ellen cimmel. Ebben a müvében fellépett a narodnyikok ideológiája ellen, amely akkor

a marxizmus elterjedésének fő eszmei akadálya volt. Bebizonyitotta a narodnyikok elméletének és taktikájának tarthatatlanságát, rámutatott a munkásosztály vezető forradalmi hivatására, kijelölte Oroszország munkásosztályának a harc igazi utját.

1895-ben a "Harci Szövetség a munkásosztály felszabaditására" nevü szervezetben egyesitette a pétervári marxista köröket. Ez a szervezet, amely rövidesen nagyszabásu sztrájkokat vezetett, a munkásosztály forradalmi pártjának első jelentős csirája volt.

1895 december elején a cári rendőrség letartóztatta és bebörtönözte.

1897 februárjában három évi számüzetésre a kelet-szibériai Susenszkoje faluba küldték.

1898-ban Genfben jelent meg történelmi jelentőségü brosurája "Az orosz szociáldemokraták feladatai" cimmel, amelyben kidolgozta az oroszországi szociáldemokrácia programját és taktikáját.

1899-ben adták ki "A kapitalizmus fejlődése Oroszországban" cimü müvét, amelyben betetőzte a narodnyikok eszméinek szétzuzását.

1900-ban - három éves számüzetése után - előbb illegálisan Pétervárra, majd külföldre utazott ahol megszervezte az oroszországi forradalmi marxisták első országos politikai lapját az Iszkrát. Az Iszkrának rendkivül nagy szerepe volt az uj tipusu marxista párt megalakulásában és első programjának kidolgozásában, melyet a reformisták és opportunisták elleni harcban valósitott meg.

1903-ban az OSZDMP II. kongresszusán alakult meg a bolsevik párt, mely az orosz proletariátust és a dolgozó parasztságot Lenin vezetésével harcba vitte a cári önkényuralom ellen, a szocialista társadalmi rend megteremtéséért.

Müveiben: "Mi a teendő?" (1901-1902) és "Egy lépés előre, két lépés hátra" (1904) Lenin megfogalmazta a bolsevik párt eszmei és szervezeti alapelveit.

Az 1905-1907 -es forradalom időszakában Lenin kifejtette a proletariátus hegemóniájának eszméjét a polgári demokratikus forradalomban, kidolgozta a polgári demokratikus forradalom szocialista forradalomba való átvitelének az elméletét, azt a stratégiát és taktikát, amely 1917-ben győzelemre vitte a munkásosztály ügyét. ("A szociáldemokrácia két taktikája a demokratikus forradalomban"c. müve.)

1905 november elején Lenin Svájcból visszatért Pétervárra, ahol átvette a forradalmi harc vezetését. A decemberi fegyveres felkelés leverése után éles harcot folytatott a mensevikek ellen. Az OSZDMP IV. (1906 és V. (1907) kongresszusán kiméletlen kritikával leplezte le a mensevikek opportunista taktikáját.

1907 decemberétől ismét kénytelen volt emigrációba menni, ahol folytatta a harcot az illegális párt védelméért és megerősitéséért.

1908-ban irta és 1909-ben jelent meg Lenin alapvető filozófiai müve a "Materializmus és empiriokriticizmus" (Kritikai jegyzetek egy reakciós filozófiáról). Az 1905-ös forradalom bukását követő reakció időszakában a marxisták politikai és elméleti feladata az volt, hogy megvédjék a dialektikus és történelmi materializmust a revizionizmus támadásaival szemben, és birálják a főleg revizionisták körében gyökeret vert reakciós empiriokriticista filozófiát. Leninnek ebben a müvében a materializmus uj, a tudomány fejlődési fokának megfelelő formát öltött.

1912 januárban Lenin vezette az OSZDMP hatodik (párizsi) kongresszusát, amelyen eltávolitották a pártból a mensevikeket.

1912 juniusában - az Oroszországban bekövetkezett uj forradalmi fellendülés idején - Lenin Párizsból átköltözött Krakkóba. Innen vett részt a Pravda szerkesztésében és irányitásában is.

Lenin müveiben: "Kritikai megjegyzések a nemzeti kérdéshez" (1913) "A nemzetek önrendelkezési jogáról" (1914) a párt tudományosan megalapozott programot kapott a nemzeti kérdésben.

1914 augusztusában Lenint letartóztatta - áruló feljelentés alapján - az osztrák rendőrség, de hamarosan kiszabadult és ekkor Svájcba utazott.

Az I. Világháboru idején Lenin kiadta a jelszót: az imperialista háborut át kell változtatni polgárháboruvá.

1916-ban Lenin "Az imperializmus mint a kapitalizmus legfelsőbb foka" cimü müvében feltárta az imperializmus gazdasági és politikai fejlődésének törvényszerüségeit. A leninizmus alkotó szelleme jut kifejezésre a szocialista forradalom Lenin által kidolgozott elméletében. Lenin bebizonyitotta, hogy az uj történelmi feltételek között lehetőség van a szocializmus győzelmére először egy vagy egynéhány országban. Kidolgozta a proletariátus pártjáról mint a proletariátus vezető és szervező erejéről szóló elméletét, amelynek értelmében marxista párt nélkül lehetetlen a proletárdiktatura kivivása és a kommunista társadalom felépitése.

1915-ben a zimmerwaldi, majd 1916-ban a kienthali nemzetközi szocialista konferencián Lenin egyesitette a baloldali szociáldemokratákat, hogy ezáltal előkészitse a III. Kommunista Internacionálé megteremtésének feltételeit.

Lenin 1917-ben

"Mától fogva uj szakasz kezdődik Oroszország történetében, és ennek a harmadik orosz forradalomnak végeredményben el kell vezetni a szocializmus győzelméhez".

Lenin

1917-ben tért haza Svájcból Pétervárra. Április 4-re virradó éjjel beszédet mondott a Ksesinszkaja Palotában, a Központi Bizottság és a petrográdi pártbizottság előtt. A beszéd alapja az "Áprilisi tézisek" első változata, melyet ápr. 4-én reggel a Tauriai Palotában mondott el: "A proletariátus feladatai a jelenlegi forradalomban" cimmel. A munkás- és katonaküldöttek szovjetjeinek összoroszországi tanácskozásán résztvevő bolsevikok számára irta ezeket a téziseket, a Párizsi Kommün és az 1905-ös és 17-es orosz forradalmak tapasztalataiból kiindulva. Megállapitotta, hogy az uj történelmi helyzetben a proletárdiktatura legmegfelelőbb formája a szovjetköztársaság. Kiadta a jelszót: "Minden hatalmat a szovjeteknek!". Megfogalmazta a párt taktikáját a szocialista forradalomért vivott harc során, a bonyolult és ellentmondásos helyzet elemzése segitségével. Nagy figyelmet forditott a tézisek fő eszméinek magyarázására és konkretizálására a sajtóban. Kezébe vette a párt Központi Bizottságának és a Pravda szerkesztésének vezetését . Javasolta, hogy a párt nevét szociáldemokratáról változtassák kommunistára.

A bolsevikok VII. össz-oroszországi pártkonferenciáján lezárult egy szakasz: a bolsevik párt uj irányvétele meghatározásának szakasza. Uj időszak kezdődött: a tömegek forradalmi mozgósitásának kora.

A párt és a Központi Bizottság sokoldalu tevékenységének középpontjában Lenin állt, Oroszországba érkezésétől a juliusi napokig - 90 nap alatt - több mint 150 cikket, több brossurát, határozati javaslatot, felhivásokat irt. Május elsejei beszédében a háboru ellen foglalt állást, a megalkuvó pártokkal szemben.

Az I. összoroszországi szovjetkongresszus junius elején ülésezett. Ez a kongresszus megmutatta, hogy a mensevikek és az eszerek vezetői nyiltan cserbenhagyták a forradalmat: mert elvetették a bolsevik javaslatokat a háboru és béke, és a hatalom a szovjetek kezébe adása kérdésében. Lenin beszédet mondott, élesen birálta az ideiglenes kormányt.

A szovjetkongresszus és a petrográdi szovjet végrehajtó bizottsága eszer-mensevik vezetősége junius 18-án tüntetést rendezett. Lenin érdeme, hogy a bolsevik jelszavak tulharsogják az ideiglenes kormányt támogató jelszavakat. Ekkor kezdte a burzsoá sajtó rágalomhadjáratát Lenin ellen, melyben Leninről azt terjesztette, hogy német kém.

A háborus veszteségek a tömegek felháborodásának kirobbanását idézték elő. Lenin, mivel a helyzetet nem tartotta érettnek a fegyveres felkelés kirobbantására, békés, szervezett jellegü munkás- és katonatüntetést akart biztositani julius 4-ére. A karhatalom azonban tüzet nyitott a tüntetőkre. A bolsevik párt Lenin vezetésével idejében vissza tudott vonulni, hogy az ellenforradalom csapásai elől fő erői megmeneküljenek. Elfogatásiparancsot adtak ki Lenin ellen, aki julius 5-én reggel illegalitásba vonult. Julius 9-én a finn határmellékre Razlivba utazott, majd mikor helyzete itt is veszélyessé vált Helsingforsba szökött. Finnországban sokat fáradozott a marxizmus elméleti kérdéseinek kidolgozásán.

Ebben az időszakban kifejtett alkotó tevékenységének eredménye az "Állam és forradalom".

Augusztusban és szeptemberben ezen a müvön dolgozott. Benne megvilágitotta a marxista államelmélet fő kérdéseit, megokolta, hogy a munkásosztálynak a forradalomban az a feladata, hogy szétzuzza a burzsoá államgépezetet és létrehozza a proletárdiktaturát.

Lenin állandó kapcsolatban volt a Központi Bizottsággal. A forradalmi válság kibontakozásával lehetetlennek tartotta, hogy Helsingforsban maradjon. Szeptemberben Viborgba utazott és a Központi Bizottsághoz intézett levelében sürgette a fegyveres felkelés megszervezésének azonnali szükségességét. "Várni - bün a forradalommal szemben" - irta Lenin. Október 7-én Petrográdra utazott. Október 16-án a Központi Bizottság ülésén elfogadták a Lenin által javasolt határozatot a fegyveres felkelés sürgős előkészitéséről. Október 24-én éjjel Lenin a Szmolnijba ment. Ott volt a Forradalmi Katonai Bizottság, a proletárfelkelés operativ vezérkara. Október 25-én a város proletárjai és ezredei támadásra indultak. A vörösgárdisták, matrózok és katonák elfoglalták valamennyi Néva-hidat, a telefonközpontot, a táviróhivatalt, a petrográdi távirati ügynökség, és a szikratávirć épületét, a pályaudvarokat, a villanytelepeket, az Állami Bankot és több fontos intézményt. Október 26-án hajnalban elfoglalták a Téli Palotát. Lenin megirta a "Munkásokhoz, parasztokhoz, katonákhoz" intézett kiáltványt. Az Ideiglenes kormány megdöntését követően a Központi Bizottság ugy döntött, hogy a kormányt kizárólag bolsevikokból állitja össze. A II. összoroszországi szovjetkongresszus Lenin békedekrétumát és a földről szóló dekrétumát elfogadta. Lenin javasolta valamennyi hadviselő ország népének és kormányának, hogy kezdjenek haladéktalanul nyilt tárgyalásokat a béke megkötéséről, az annexiókról való lemondással. A földről szóló lenini dekrétum pedig az oroszországi parasztságot végleg a munkásosztály oldalára állitotta. Lenin megalakitotta a Népbiztosok Tanácsát, melynek elnöke lett, és igy a világon az első szocialista ország kormányfője.

Lenin a szovjethatalom első hónapjaiban (1917 október - 1918 julius)

Lenin megtestesitője volt az uj, proletár, szocialista tipusu államférfi minden erényének és jótulajdonságának. A Szmolnijból irányitotta, szervezte a pártnak és a szovjet kormánynak a szocialista állam épitésével, az uj élet megteremtésével kapcsolatos egész hatalmas tevékenységét.

A helyzetet elemző és a munkásosztály feladatait összegező irások egész sorát irta meg ebben az időben. Behatóan foglalkozott a szocialista épités problémáival. ("Hogyan szervezzük meg a versenyt?" , "A szovjethatalom soronlévő feladatai")

1918. január 5-én nyilt meg a Tauriai Palotában az alkotmányozó gyülés, melyet Lenin feloszlatott, mert az ellenforradalmi többség nem fogadta el deklarációját a dolgozó és kizsákmányolt nép jogairól.

A január 10-én összeült III. szovjetkongresszus óriási lelkesedéssel fogadta el a deklarációt és a szovjet kormány politikáját.

Lenin megjelentette a korábban irt "Állam és forradalmat". (1918 májusában). Ebben a müvében megvilágitotta a marxista államelmélet fő kérdéseit.

Cáfolta Kautsky és mások opportunista nézeteit, akik tagadták a burzsoá államgépezet szétzuzásának szükségességét. Bebizonyitotta, hogy proletár államgépezet nélkül a hatalomra jutott munkásosztály nem győzheti le végleg a burzsoáziát.

Erélyes harcot inditott a háboru befejezéséért. A szovjet kormány 1918. március 3-án irta alá a békeszerződést Németországgal Breszt-Litovszkban. Lenin a megalázó szerződés elfogadásával a szovjethatalom megszilárditására törekedett, s tartós gazdasági alap megteremtésére egy hatalmas munkás-paraszt Vörös Hadsereg számára.

A szocialista épités lenini terve bel áthatatlan távlatokat nyitott a párt és a munkásosztály előtt. Lenin megvalósitotta a nagyipar államositását, mindenekelőtt a nehéziparét.

A külföldi katonai intervenció és a polgárháboru időszaka (1918 julius-1920 november)

1918 márciusában Murmanszkban partraszálltak az első angol, amerikai és francia csapatok és 1918 nyarára a szovjetköztársaságot már a frontok tüzgyürüje vette körül. Lenin beszédet mondott az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság, a moszkvai szovjet és a szakszervezetek együttes ülésén 1918. julius 29-én, "A forradalom sorsát ennek a háborunak a kimenetele dönti el" - mondotta. Szovjetország védelmének élén Lenin állt, a párt vezére, a Népbiztosok Tanácsának elnöke. Ő irányitotta a központi bizottságnak és a szovjet kormánynak az ellenség szétzuzására irányuló óriási, sokoldalu szervező munkáját. Az ő közvetlen vezetésével határozták meg, hogy milyen legyen a háborus viszonyok közepette a párt irányvonala a bel- és külpolitika terén. Az ő közvetlen vezetésével döntötték el a szovjet fegyveres erők szervezésével és hadmüveletek minél hatékonyabb támogatásával összefüggő kérdéseket, s állapitották meg a haditervek főbb szempontjait és végrehajtásuk módját.

1918 augusztus 30-án egy eszer terrosista merényletet követett el ellene. Lenin erős szervezete megbirkózott a sebesülésekkel.

1918 októberében és novemberében megirta "A proletárforradalom és a renegát Kautsky" cimü könyvét. Megmutatta a burzsoá és a proletár demokrácia közötti különbséget. Bebizonyitotta, hogy nem létezik elvont diktatura, de általában vett, "tiszta demokrácia" sem.

Lenin éveken át harcolt a szocialista pártok baloldali elemeinek tömöritéséért és egy uj III. Internacionálé alapitásáért. A Kommunista Internacionálé I. kongresszusát 1919 március elején Moszkvában tartották meg.

1919. március 18-án megkezdte munkáját az Oroszországi Kommunista/bolsevik/Párt VIII. kongresszusa, melyre Lenin uj pártprogramot dolgozott ki. A program politikai része ismertette a szovjet államrendet és meghatározta a szocialista demokratizmus továbbfejlesztésének konkrét utjait.

A nehéz 1919-es évben ő volt a Vörös Hadsereg döntő győzelmeinek kezdeményezője és szervezője.

1920 áprilisában és májusában megirta "Baloldaliság - a kommunizmus gyermekbetegsége" c. könyvét, melyben sokoldaluan elemezte a "baloldaliak" hibáit. Példát mutat arra, hogyan kell a marxista elméletet a munkásosztály kommunista pártjai előtt álló fontos stratégiai és taktikai feladatok megoldása során alkotóan alkalmazni.

Lenin a Kommunista Internacionálé petrográdi II. kongresszusán 1920. julius 19-én beszédet mondott a nemzetközi helyzetről és az Internacionálé alapvető feladatairól. Téziseket terjesztett elő a kommunista pártoknak a nemzeti-gyarmati kérdéssel kapcsolatos álláspontjáról a proletár internacionalizmus

szellemében. Lenin tételei alapján fogadták el a Kommunista Internacionáléba való felvétel feltételeit, amelyek megvédték az Internacionálét az opportunista beáramlástól.

A politikai és katonai vezetés szerves egységéből mutatott nagyszerü példát a háboau éveiben. 1919-ből származik a "Nagy kezdeményezés" c. cikk, melyben a kommunista szombatok, a munkához való uj szocialista viszony jelentőségét hangsulyozta.

1919 májusban megirta az "Üdvözlet a magyar munkásoknak" c. üzenetet. Nagy jelentőséget tulajdonitott a Magyar Tanácsköztársaságnak.

A népgazdaság helyreállitásának éveiben
(1920 november-1922 december)

Lenin 1920-ban kidolgozta Oroszország villamositásának hatalmas tervét (GOELRO-terv). "A kommunizmus - szovjethatalom plusz az egész ország villamositása" - mondotta. Javaslatai alapján 1921-ben a párt X. kongresszusa elfogadta a NEP-et, az uj gazdasági politikát. A kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet kérdéséről számos cikke jelent meg. (Az egységes gazdasági tervről, A terményadóról, A szövetkezetekről stb.) Ezekben feltárta a szocialista gazdaság törvényszerüségeit, a szocialista ipar, elsősorban a nehézipar fejlesztésének szükségességét, s megjelölte a mezőgazdaság szocialista átalakitásának utját.

1921. junius 22-től julius 12-ig ülésezett a Kommunista Internacionálé III. kongresszusa. Lenin erre a kongresszusra kidolgozta az egységfronttaktika politikáját.

Lenin nem jelenhetett meg sulyos betegsége miatt a XI. országos pártkonferencián 1921 december végén. 1922 októberétől ugyanolyan megfeszitett erővel dolgozott, mint betegsége előtt. Kidolgozta a szovjetköztársaságok egyesülésének határozati javaslatát. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét az 1922. december 30-án összeült I. össz-szövetségi szovjetkongresszuson alakitották meg. Beszédet mondott a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötödik évfordulóján. Utolsó nyilvános beszédét a moszkvai szovjet ülésén mondta el 1922 november 22-én.

Életének és tevékenységének utolsó éve
(1922 december - 1924 január)

1923-ban megjelent cikkeiben (Naplójegyzetek, Hogyan szervezzük át a Munkás-Paraszt felügyeletet, Inkább kevesebbet, de jobban) összefoglalta a szocializmus épitésének addigi tanulságait, s megjelölte a szocializmus SZU-beli épitésének távlatait. 1923 májusában egészségi állapota megromlott, s Gorkiba . költözött. Nem vehetett részt a bolsevik párt XII. kongresszusán. A kongresszust munkájában Lenin utolsó cikkei és levelei vezérelték.

1924. január 21-én halg meg. Az emberfeletti erőmegfeszítés, a szüntelen, pihenést nem ismerő munka és a nép javáért folytatott harc idő előtt oltotta ki élete világát.

(Összeállitotta: Juhász Katalin és
Neményi Katalin

CIKKBIBLIOGRÁFIA AZ MTI KÜLFÖLDI SAJTÓSZOLGÁLATNAK A LENINI ÉVFORDULÓRA KIADOTT ANYAGAIBÓL ÉS ELMÉLETI FOLYÓIRATOKBÓL

A leninizmus a forradalmi átalakulások hatékony fegyvere.
I.: V. Afanaszjev. Pravda. Szoc (A Külföldi Sajtószolgálat kiadványa) 1969. febr. 26.
30 000 kézirat. A Lenin dokumentumok nyomában...
I.: A. Szolovjev, Za Rubezsom. Szoc. 1969. márc. 19.
Lenin születésének 100. évfordulójára TASZSZ. Szoc. 1969. márc. 26.
Történetek Leninről. "Dr. Müller nyomában. "Részletek J. Daskov könyvéből.
Lity. Gaz. Szoc. 1969. ápr. 23.
Lenin és a szocializmus gazdasági elmélete.
I. I. Kuzminov. Pravda. Szoc. 1969. máj. 21.
M. Szuszlov: A leninizmus és korunk. Béke és Szoc. 1969. 5. sz.
V. Szuhagyejev: Ifjukorának földje. Béke és Szoc. 1969. 5. sz.
Krupszkaja Lenin hétköznapjairól.
Lity. Gaz. 1969. máj. 14. Szoc. 1969. jun. 4.
J. Kuzminov: Lenin és a szocializmus gazdasági elméletének problémái.
Nemzetközi Szemle. 1969. 6. sz.
Lenin "Materializmus és empiriokriticizmus"-a és a jelenkor.
Pravda, 1969. máj. 13. C. kiadv. 1969. jun. 13.
Lenin munkatársai körében. Ilyen volt Iljics.
Izvesztyija, Szoc. 1969. jun. 18.
"A nép becsületes vezéreinek feladata emberfelettien nehéz. "Rövid történetek Leninről.
I.: Borisz Galin. Lity. Gaz. Szoc. 1969. jun. 25.
Tim Buck: Leninnel korunk problémáiról tanácskozva. Béke és Szoc. 1969. 6. sz.
J. Woddis: A mai kommunista mozgalom forrásainál. Béke és Szoc. 1969. 6. sz.
E. Rosenthal: Lenin Svájcban. Béke és Szoc. 1969. 6. sz.
Felsőbb szakasz a proletár internacionalizmus fejlődésében
I. V. Szemjonov. Krasznaja Zvezda, 1969. jun. 3. C.-kiadvány. 1969. jul. 4.
"A leninizmus alkotó lényege".
TASZSZ, 1969. jul. 1. C-kiadv. 1969. jul. 11.
Egy amerikai Leninről. Fél évszázad után megtalált dokumentumok.
I. I. Kraszbov, Nagyelja, Szoc. 1969. jul. 23.
Lubomir Strougal: A leninizmus időszerűsége. Béke és Szoc. 1969. 7. sz.
Lenin Stockholmban. Fredrik Ström visszaemlékezései.
Lity. Gaz. Szoc. 1969. aug. 6.
Rövid történetek Leninről. A villamos eke- és Homérosz.

I.: Borisz Galin. Lity.Gaz. Szoc. 1969.aug.20.
Sohasem találkoztunk olyan emberrel, mint Iljics...
A.V. Lunacsarszkij visszaemlékezéseiből. Lity.Gaz.Szoc. 1969.aug.27.
Lenin forradalmi és államférfiui géniusza.
I.: A. Mikojan, Béke és Szoc. 1969. 9.sz.
A Leninizmushoz való hüség - az imperializmus ellen, a békéért és a szocializmusért vivott harc sikerének biztositéka.
Béke és Szoc.1969. 8. sz.
Lenin és a nemzeti felszabaditó mozgalom.
I.: Alekszandr Dzaszohov, APN. Szoc.1969.okt.1.
Milyen volt Lenin, mint politikus?
I.: George Lansbury, Nyegyelja, 1969.30.sz. Szoc.1969.okt.8.
A leninizmus és a jelenkori filozófia problémái.
I.: Lev Szuvorov, APN, Szoc.1969.okt.15.
A leninizmus és a világ forradalmi átalakitása.
I.: M. Szuszlov, Kommunyiszt, 1969.15.sz. Dok.1969.nov.12.
Az antiimperialista harc formáinak leninI szellemü tökéletesitéséért.
I.: Erwin Scharf, Béke és Szoc.1969.11.sz.
Lenin és a modern természettudomány.
I.: B. Kedrov, Béke és Szoc.1969.11.sz.
V.I. Lenin külpolitikai tevékenysége.
I.:I. Makszimov, A. Ahtamzjan, M. Trus, I. Linder, Mzsd. Zsizny 1969.6.sz.
Dok. 1969.dec. 1.

Lenin imperializmus-elmélete és a jelenkori állammonopolista kapitalizmus.
I. Lutz Maier, Nemzetk. Szemle.1969.12.sz.
A nemzeti-nemzetiségi kérdés Lenin müveiben.
I.: Csatári Dániel, Társ. Szemle.1969.12.sz.
Lenin és a nemzeti felszabaditási mozgalom mai problémái.
Béke és Szoc.1969.12.sz.
Milliók szivében él...
I.:Vitalij Korionov, Pravda, 1969.dec.8. Szoc. 1970.jan.7.
Lenin és a mai világ.
I.: Palme Dutt, Novoje Vremja,1969.50.sz. Szoc.1970.jan.14.
Lenin és a müvészeti irányzatok.
I.: Hermann István, Társ.Szemle. 1970.1.sz.
Lenin Lengyelországban.
I.: V.Andrianov, Krasznaja Zvezda, 1970.jan.6. Szoc.1970 jan.28.
Lenin Franciaországban töltött éveinek nyomában.
Pravda,1970.jan.10. Szoc.1970. febr.4.

(Összeállitotta: Biró Judit)

TARTALOM

LENIN ÉS MAGYARORSZÁG

"Meg kell irni ujra és ujra" 1
Aki másfél órát beszélgetett Leninnel 5
Találkozás Lenin elvtárssal... 8
Aki Lenin. cikkeit nyomtatta 9
Kinek irt Lenin Tatára? - Csehszlovák eszperantista érdekes kutatása 11

EPIZODOK LENIN ÉLETÉBŐL - KORTÁRSAK VISSZA - EMLÉKEZÉSEI

Kazanyi évek 12
A Szmolnij a nagy éjszakán 14
A Népbi ztosok Tanácsa apparátusának első napjai 17
A moszkvai tanács egyes számu küldötte 20
Lenin és a gyermekek 25
Az emberek megbecsülése 26
Találkozás Leninnel 30
Beszélgetésem Leninnel 32
Szemtanuk Leninről 34
Lenin első sofőrjének visszaemlékezése 37
Clara Zetkin: Lenin és a tömegek 39
Marcel Cachin visszaemlékezése 41
Herbert George Wells: "Valóban nagy ember" 47

TANULMÁNYOK LENINRŐL ÉS A LENINIZMUSRÓL

Korunk leghatásosabb ereje 48
Válasz a leninizmus birálóinak 52
Lenin a munkásosztály vezető szerepéről 57
A szocializmus és a személyiség szabadsága 61
Lenin a tudomány és a termelés kapcsolatáról 68

./.

Lenin a szocialista haza védelméről 73
A lenini alkotómühelyről 77

ÉLETRAJZI ÖSSZEFOGLALÓ

Lenin, Vlagyimir Iljics (Uljanov) /1870-1924/ 84

CIKKBIBLIOGRÁFIA AZ MTI KÜLFÖLDI SAJTÓSZOLGÁLATNAK A LENINI ÉVFORDULÓRA KIADOTT ANYAGAIBÓL ÉS ELMÉLETI FOLYÓ-IRATOKBOL

92

LENIN SZÜLETÉSE 100. ÉVFORDULÓJÁNAK TISZTELETÉRE
a Magyar Távirati Iroda dolgozói
ezt a különszámot
kommunista szombat keretében készitették,
és jubileumi ajándékul megküldik
az MTI összes előfizetőinek.

ПРАВДА

ЕЖЕДНЕВНАЯ РАБОЧАЯ ГАЗЕТА.

Годъ изданія первый.

[illegible]

№ 1. **Воскресенье, 22 апрѣля 1912 г.** **ЦѢНА 2 коп.**

ОТКРЫТА ПОДПИСКА
НА ЕЖЕДНЕВНУЮ РАБОЧУЮ ГАЗЕТУ
„ПРАВДА".

Въ числѣ постоянныхъ сотрудниковъ участвуютъ: [illegible]

Подписная плата: на 1 годъ—4 р. 80 к., ½ года—2 р. 25 к., 3 мѣсяца—1 руб. 15 коп., 1 мѣсяцъ—40 коп. Цѣна отдѣльнаго № 2 коп.

[illegible]

Издатель членъ Гос. Думы М. Г. Полетаевъ. Редакторъ М. Е. Егоровъ.

Продолжается подписка
на газету
„ЗВѢЗДА"

[illegible]

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА [illegible]

По независящимъ отъ издателя обстоятельствамъ объявленная продажа № 1 „Правды" по повышенной цѣнѣ въ пользу семей убитыхъ ленскихъ рабочихъ не можетъ состояться.

Отъ редакціи.

Нужно ли доказывать, что русскому рабочему необходима своя рабочая газета?

[illegible]

Наши цѣли.

[illegible]

На грани.

[illegible]

[illegible]

Газета «Правда» № 1, апрель 1912 г.

Уменьшено